



T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı



Sayı : E-32661919-610- **162**
Konu : Yazılı Soru Önergelerinin Cevabı

24.02/2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

7/39187 GK 90
7/39633

İlgi : a) 23/01/2026 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1785166 sayılı yazınız.
b) 05/02/2026 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1793134 sayılı yazınız.

Bakanlığımıza İlgi (a-b)'de kayıtlı yazıyla iletilen Hatay Milletvekili Necmettin ÇALIŞKAN'ın 7/39187 ve Uşak Milletvekili Ali KARAOBA'nın 7/39633 esas numaralı yazılı soru önermeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler Ek'te sunulmuştur.
Bilgilerinize arz ederim.

Yurtt. YEKİN
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi (127 Sayfa)



T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı



7/39633

UŞAK MİLLETVEKİLİ ALİ KARAOBA’NIN 7/39633 ESAS NUMARALI YAZILI SORU
ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından alınan 11805 sayılı konuya ilişkin yazıları Ek’te yer almaktadır.

Ek: Yazı (123 Sayfa)



T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI
Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı

Sayı : E-57802651-610-11805
Konu : Soru Önergeleri - 7/39633

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA
(Strateji Geliştirme Başkanlığı)

İlgi : a) 05.02.2026 tarihli ve E-32661919-610-152877789 sayılı yazınız
b) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğünün 16.02.2026 tarihli ve E-42372428-610-1144336 sayılı yazısı.

Uşak Milletvekili Op. Dr. Ali KARAOBA tarafından verilen 7/39633 esas sayılı Soru Önergisi Kurulumuz Başkanlığınca incelenmiş olup Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğünün cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Naci GÜNDOĞAN
Başkan Vekili

Ek: İlgi (b) yazı (122 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 6A9DAED0-7D80-4E76-B984-25BEAC0A4190

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/yok-ebys>

Üniversiteler Mah. 1600. Cad. No:10 06800 Bilkent Ankara-Türkiye

Telefon: 0(312) 298 70 00

Faks: 0(312) 266 47 59

KEP Adresi : yok@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aslıhan ERDOĞAN

Uzman





T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : E-42372428-610-1144336
Konu : Soru Önergesi

15.02.2026

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞINA
(Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı)

İlgi : Yükseköğretim Kurulu Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı'nın 09.02.2026 tarihli ve E-57802651-610-9348 sayılı yazısı

İlgi'de kayıtlı yazınızla Uşak Milletvekili Op. Dr. Ali KARACI tarafından verilen 7/39633 esas numaralı yazılı soru önergesine verilecek cevaba esas teşkil etmesi üzere Üniversitemizden talep edilen bilgiler ilişkin açıklamalar Ek'te gönderilmektedir.
Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Turhan KAÇAR
Rektör

Ek:

- 1- AÇIKLAMALAR
- 2- Ek-1
- 3- Ek-2
- 4- Ek-3
- 5- Ek-4
- 6- Ek-5
- 7- Ek-6
- 8- Ek-7

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: R1P2UN-AKUUDG

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/msku-ebys>

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekreterlik 48000 Kötekli/MUĞLA
Telefon No: (0252) 211-1026 / 1026 Faks No: (0252) 223-9280
Posta: gsekte@mu.edu.tr İnternet Adresi: <http://www.genelsekreterlik.mu.edu.tr>
Kep Adresi: muglaskuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Zerrin KANAT
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No: 0252 211 1029



1. Soruya Cevap: Üniversitemizde engelli ve özel gereksinimli bireylere yönelik Engelli Öğrenci Birimi Koordinatörlüğü tarafından gerçekleştirilen faaliyetler, programlar, etkinlikler, proje ve yayınlar ile kurumsal düzenlemeler **Ek-1'de** gönderilmektedir.

2. Soruya Cevap: Üniversitemizde engelli ve özel gereksinimli bireylere ilişkin kurumsal koordinasyon Engelli Öğrenci Birimi Koordinatörlüğü tarafından yürütülmektedir.

Ayrıca 2026-2026 döneminde kampüsler ve uygulama alanlarında erişilebilirlik konusunda;

Yapılan fiziki düzenlemeler;

- 2020 yılında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Türkiye Erişilebilirlik Ödüllerinde Erişilebilir Üniversiteler kategorisinde Jüri Oylamasında ikinciliğe hak kazanmıştır.

-2021 yılında Turizm Fakültesi Yeşil Bayrak

-2022 yılında Mekanda Erişilebilirlik Hedefiyle Sağlık Bilimleri YÖK-Engelsiz Üniversite Ödüllerinde Turuncu Bayrak,

-2023 yılında Mekanda Erişilebilirlik Hedefiyle Turizm Fakültesi Binası YÖK-Engelsiz Üniversite Ödüllerinde Turuncu Bayrak, Rektörlük Binası YÖK-Engelsiz Üniversite Ödüllerinde Turuncu Bayrak, Atatürk Kültür Merkezi Binası YÖK-Engelsiz Üniversite Ödüllerinde Turuncu Bayrak Adayı,

-2024 yılında Mekanda Erişilebilirlik Hedefiyle Fethiye Ziraat Fakültesi ve Dalaman Sivil Havacılık Yüksekokulu Binalarında YÖK-Engelsiz Üniversite Turuncu Bayrak ödülünü almıştır.

Üniversitemiz Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı olarak ihaleli olarak yapılan Yapım İşlerinde;

-2020 yılında AKM Binasında Engelli Çalışmaları- İnşaat işleri (Büyük onarım ihalesi)
-2022 yılında AKM ve KÜTÜPHANE Binalarında- Asansör Yapımı (Büyük onarım ihalesi)

-2023 yılında Milas MYO İdari Bina, SKS Binası, Diş Fakültesi Binasında-Engelli WC Yapımı (Büyük onarım ihalesi)

-2024 yılında MMYO Binası Engelli WC Yapımı (Çeşitli onarım ihalesi) 2025 yılında Fethiye Sağlık Yüksekokulu Binası Engelli WC Yapımı (Çeşitli Onarım ihalesi) tamamlanmıştır.

3. soruya cevap: Üniversitemiz ile Muğla İl Millî Eğitim Müdürlüğü arasında, öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine katkı sağlamak, okullarda yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerini desteklemek ve eğitimde kaliteyi artırmak amacıyla "Eğitimde İş Birliği Protokolü" imzalanmış olup farklı alanlarda çalışmalar yürütülmektedir. İş birliği protokolü öncesinde farklı akademik birimler tarafından İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile gerçekleştirilen çalışmalar/etkinlikler bulunmaktadır. (Örneğin 2021 yılı Özel Eğitim Bölümü Öğretmen Seminerleri, Çocuk Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezi cevrimiçi eğitimler). Aynı zamanda üniversitemiz öğretim üyelerin davetli konuşmacı olarak yer aldığı etkinlikler söz konusudur.

4. soruya cevap: Üniversitemiz Turizm Fakültesinde engelli ve özel gereksinimli öğrencilere ilişkin yürütülen çalışmalar ve saha uygulamaları **Ek-2'de** gönderilmektedir.

Ayrıca Üniversitemiz Fethiye İşletme Fakültesinde;

- 2020-2026 dönemi kapsamında, "Turizme Erişiyoruz 1-2" projeleri çerçevesinde Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye İşletme Fakültesi akademisyenleri Prof. Dr. Işıl

Arıkan Saltık, Araş. Gör. Dr. Doğan Çaprak ve Araş. Gör. Dr. Ezgi Kuyu tarafından iki akademik araştırma tamamlanmıştır:

1-Erişilebilir Turizme Yönelik Algılar: Engelli Bireyler ve Yakınlarıyla Nitel Odak Grup Çalışması: Kasım 2024'te çevrim içi gerçekleştirilmiştir. Farklı illerden ve engel gruplarından 12 katılımcı yer almıştır. Erişilebilirliğin fiziksel boyutunun ötesinde sosyal ve toplumsal boyutları ele alınmıştır.

2-Fethiye'deki 4 ve 5 Yıldızlı Konaklama İşletmelerinin Erişilebilirliklerinin Önem-Performans Analizi ile İncelenmesi: 278 veri toplanmıştır. Yöneticilerin erişilebilirliği önemli gördüğü ancak uygulama performansının geride kaldığı tespit edilmiştir. Özellikle işaret dili bilen personel ve dokunsal tabelalar düşük performans göstermiştir.

-Proje kapsamında Şubat–Mart 2025 döneminde turizm sektöründe çalışan personele 30 saatlik İşaret Dili Eğitimi verilmiştir. 42 başvurudan 32 kişi eğitime başlamış, 23 kişi programı tamamlayarak belge almıştır. Eğitim, projenin en güçlü çıktılarından biri olmuştur.

-İlk projede Fethiye'de bulunan 6 otelde turizmde erişilebilirlik hakkında eğitimler verilmiştir.

5. Soruya Cevap: Üniversitemiz Fethiye İşletme Fakültesinde Sabancı Vakfı'nın desteğiyle yürütülen "Turizme Erişiyoruz 1-2" Projeleri, Fethiye Turizm Tanıtım Eğitim Kültür ve Çevre Vakfı (FETAV) koordinasyonunda, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye İşletme Fakültesi akademisyenleri Prof. Dr. Işıl Arıkan Saltık, Araş. Gör. Dr. Doğan Çaprak ve Araş. Gör. Dr. Ezgi Kuyu'nun katkılarıyla yürütülmüş, proje ortakları arasında Fethiye Belediyesi ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi de yer almıştır.

Eğitim videoları 5 otelle (Tuana Tatil Köyü, Yonca Lodge, Pastörel Vadi, Atapark Otel, Akra Barut Hotel) paylaşılmıştır. Liberty Hotels Grubu (8 otel) araştırma sürecine veri desteği sağlamıştır.

22–23 Mayıs 2025 tarihlerinde 70 kişinin katılımıyla 2 günlük çalıştay gerçekleştirilmiştir. Çalıştayda "Gölge Rehber" ve "Erişilebilirlik İzleme Haritası" fikirleri geliştirilmiştir.

Bu çalışmalar Fethiye yerelinde erişilebilir turizm konusunda paydaş temelli bir iş birliği zemini oluşturmuştur.

6. Soruya Cevap:

-Üniversitemiz Mimarlık Fakültesinde turizm alanlarında erişilebilirlik, evrensel tasarım, yönlendirme sistemleri ve dijital erişim konularında yürütülen çalışmalar **Ek-3'te** gönderilmektedir.

-Üniversitemiz Fethiye İşletme Fakültesinde Proje kapsamında:

- Otellerin web sitelerinin erişilebilirliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.
- PDF formatında erişilebilir bilgi paketlerinin hazırlanması konusunda uygulamalı öğrenim sağlanmıştır.
- Sesli betimlemeler hazırlanmış ve iki pansiyona toplam 8 görme engelli turist ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- Gelen geri bildirimler doğrultusunda sesli betimleme içerikleri güncellenmiştir.

- Üniversitemiz Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü öğrencileri 2024-2025 Eğitim-Öğretim Yılında Dr. Öğr. Üyesi Erdem TÜRK danışmanlığında öğrencilerimiz Fatmatüzzehra ÖZTÜRK, Nermin Beyza EVCEN, Enes ALGAN'ın geliştirdiği "Engel Gruplarına Özel Mekan Erişilebilirliğini Değerlendiren Mobil Uygulama, Mobile Application To Evaluate SpaceAccessibility For Disability Groups" başlıklı bir mobil uygulama geliştirilmiştir. Uygulama bireylerin kamuya açık

alanlardaki mekanları farklı engel türlerine göre uygunluğunu değerlendirmeye yarayan bir altyapı sunmaktadır. Söz konusu uygulama geçtiğimiz yıl düzenlenen genç Beyinler Yeni Fikirler yarışmasında toplumsal katkı kategorisinde birincilik ödülü kazanmıştır. Ayrıca aynı çalışma BİLTEVT2025 BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNDE EVRENSEL TASARIM ULUSLARARASI ENGELSİZ BİLİŞİM 2025 KONGRESİ'nde sözlü olarak sunulmuştur.

7. Soruya Cevap:

-Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesinin engelli ve özel gereksinimli bireyler ile nadir hastalıklarla yaşayan bireylerin turizm ve yaşama katılımını desteklemeye yönelik rehabilitasyon, danışmanlık veya eğitim çalışmalarını içeren cevabı Ek-4'te gönderilmektedir.

-Üniversitemiz Fethiye İşletme Fakültesinde engelli bireylerin turizm deneyimleri odak grup yöntemiyle analiz edilmiş, geri bildirimleri doğrultusunda uygulamalar güncellenmiş olup engelli bireyler içinde:

- 17 Ocak 2025'te FETAV'da 22 kişi,
- 18 Ocak 2025'te Nursel Özdemir Özel Eğitim Merkezinde 14 kişi,
- Üniversitenin 5 kampüsünde 391 öğrenciye erişilmiştir.

8. Soruya Cevap: Üniversitemizde 2020-2026 döneminde engelli ve özel gereksinimli bireyler ile erişilebilir turizm odağında TÜBİTAK, Erasmus+ veya benzeri ulusal ve uluslararası fonlarla desteklenen projeler Ek-5'te gönderilmektedir.

-Üniversitemiz Mühendislik Fakültesi Yazılım Mühendisliği Bölüm Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Cihat ÇETİNKAYA danışmanlığında Ali AKGÖL, Sultan GÜVENBAŞ ve Waseem WASAYA adlı öğrenciler tarafında TÜBİTAK 2209-A kapsamında "Alzheimer Hastalarının Konum Takibine Yönelik BLE-tabanlı Bir Akıllı Şehir Tasarımı ve Gerçekleştirilmesi" başlıklı proje geliştirilmiştir.

-Üniversitemiz Fethiye İşletme Fakültesinde "Turizme Erişiyoruz 1-2" projeleri Sabancı Vakfı tarafından desteklenmiştir. 2 akademik araştırma rapor, 3 eğitim videosu, 30 saatlik İşaret Dili Eğitimi, 2 günlük çalıştay ve Hazine Avı etkinlikleri gerçekleştirilmiştir.

9. Soruya Cevap:

-Üniversitemizde 2020-2026 döneminde Muğla'da faaliyet gösteren engelli alanındaki sivil toplum kuruluşları ve turizm sektörü temsilcileriyle yapılan İş Birliği Protokolleri aşağıda verilmiştir.

- 1- Üniversitemiz ile Beyazay Derneği arasında imzalanan İş Birliği Protokolü
- 2- Üniversitemiz ile Inspera Bodrum Kültür Sanat arasında imzalanan İş Birliği Protokolü
- 3- Üniversitemiz ile Kadın ve Demokrasi Vakfı Muğla Temsilciliği arasında imzalanan İş Birliği Protokolü

-Üniversitemiz Fethiye İşletme Fakültesi ile Fethiye Turizm Tanıtım Eğitim Kültür ve Çevre Vakfı (FETAV) koordinasyonunda Altı Nokta Körler Derneği Fethiye Şubesi, Fethiye Otizm Derneği, Uluslararası Genç Arayış Derneği, Fethiye Ticaret Odası, Liberty Hotels, Yonca Lodge ve Fethiye Belediyesinin katılımlarıyla eğitim ve çalıştaylar yapılmıştır.

10. Soruya Cevap: Üniversitemiz Fethiye İşletme Fakültesi ile Fethiye Belediyesi ile ortak çalışmaları;

- Eğitim ve toplantılar için mekânsal destek sağlamıştır (FKM).
- Tanıtım ve iletişim desteği vermiştir.
- AR-GE biriminden bir personel eğitim videolarında gönüllü olarak görev almıştır.

11. Soruya Cevap: Üniversitemiz bünyesinde 2020-2026 yılları arasında engelli öğrenci, engelli akademik personel ve engelli idari personel sayısı **Ek-6'de** gönderilmektedir.

12. Soruya Cevap: Engelli ve özel gereksinimli bireyler ile erişilebilir turizm alanında çalışmaların güçlendirilmesi için tespit edilen başlıca ihtiyaç ve eksiklikler;

- Turizm sezonuna denk gelen faaliyetlerde katılım zorluğu
- Yerel düzeyde erişilebilir turizm konusunda bilgi ve duyarlılık eksikliği
- Engelli bireylerin turistik işletmelerde istihdamının sınırlı olması
- Yabancı tur operatörleriyle daha güçlü iş birliği ihtiyacı
- Erişilebilir turizm alanında yerel bir ağ kurulması gerekliliği.

13. Soruya Cevap: Üniversitemize 2020-2026 yılları arasında CİMER üzerinden yapılan, engelli bireyler ve erişilebilirlik konulu başvuru sayısı 1 (bir) adettir. (2023 yılı)

14. Soruya Cevap: Üniversitemiz resmi web sitesi ve sosyal medya hesapları işletme ve göreme engelli kullanıcılar için erişilebilir olması için yapılan yada yapılması planlanan çalışmalar **Ek-7'de** gönderilmektedir.

EK 1: Bilgi Talep Edilen Başlıklar

Üniversitemiz Engelsiz Kampüs Birimi olarak yapı erişilebilirliği, eğitimde erişilebilirlik, sosyo-kültürel faaliyetlerde erişilebilirlik ve web erişilebilirliği alanlarında ilgili daire başkanlıkları ve birimlerle çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Birimin faaliyet alanına yönelik gerçekleştirilen çalışmalar ve faaliyetler dış paydaşlarla ilgili belgelerde, faaliyet raporlarında, birim iç değerlendirme raporlarında paylaşılmaktadır. Engelsiz Kampüs Birim sayfasında bu raporlar sunulmaktadır.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi olarak YÖK Engelsiz Üniversite Ödülleri kapsamında Turizm Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Rektörlük, Dalaman Sivil Havacılık Yüksekokulu ve Fethiye Ziraat Fakültesi turuncu bayrak almaya ve Atatürk Kültür Merkezi turuncu bayrak adayı olmaya hak kazanmıştır. Fakültelerimizden Turizm Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesi aynı zamanda yeşil bayrak ödülü almaya hak kazanmıştır. Ayrıca üniversitemiz İlahiyat Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesi Dil ve Konuşma Terapisi programları 2025 yılı Engelsiz Program Nişan ödülleri kazanmıştır.

Engelsiz Kampüs Birimi'nin 2020-2026 yılları arasında gerçekleştirdiği faaliyetler Tablo 1'de sıralanmaktadır.

Tablo 1. Engelli Öğrenci Birim Koordinatörlük Faaliyetleri

Tarih (Yıl)	Etkinlik Adı
2025	Erişilebilirlik Çalıştayı
2025	Haydi Gel Tanışalım (Öğrenci topluluklarıyla engelli bireylerle etkinlikler üzerine tanışma ve bilgilendirme toplantısı)
2025	Erişilebilirlik ve Uygulamaya Dönük Çözüm Önerileri
2025	Gönüllü Akran Destek Programı Toplantısı (Sosyal Sorumluluk)
2025	Nadir Görülen Hastalık ALBİNİZM
2025	8 Mart Dünya Kadınlar Günü Panel "Kadın Olmak" (Engelli Kadınlarımız)
2025	Bebeklikten Yetişkinliğe Otizm Spektrum Bozukluğu
2025	Web ve Sosyal Medya Platformlarında Erişilebilirlik
2024	Farklı Bir Deneyim (Görme yetersizliğine ilişkin)
2024	Erişilebilir Eserler Sergisi
2024	Afet ve Özel Gereksinimi Olan Bireyler

2024	Yenilebilir ve Erişilebilir Materyaller Tasarlama
2024	Çocuklarımızla Film Saati (Özel gereksinimi olan bireyler konulu)
2024	Çocuklarımızla Film Saati II
2024	Ay yolu Seramik Sergisi
2024	Söz Sırası Bizde (3 Aralık Dünya Engelliler Günü)
2024	Gençler Kampüste (Sosyal Sorumluluk)
2024	Dünya Down Sendromu Farkındalık Günü (Sosyal Sorumluluk)
2024	Dünya Otizm Farkındalık Günü (Sosyal Sorumluluk)
2023	Tandem Bisiklet Turu
2023	Yükseköğretimde Eğitime Erişim: Öğretimsel Uyarlamalar
2023	Engellilik Alanında Projeler
2022	Film Gösterimi (Özel gereksinimi olan bireyler konulu)
2022	Dünya Engelliler Günü Paneli
2022	Tandem Bisiklet Turu
2022	Engelliler Haftası Simülasyon Etkinlikleri
2022	'Benim için Hassas Diyorlar' tiyatro oyunu
2021	Çalışma Yaşamında Özel Gereksinimli Bireyler
2021	Bir Hayat Bir Parça Puzzle Sergisi
2021	Engelliler Haftası Etkinlikleri (Webinar)
2021	Sosyal Dışlanma (Söyleşi)
2021	Engelli Bireylere Yönelik İşkur Bilgilendirme Sunumu
2021	3 Aralık Dünya Engelliler Günü Programı
2020	Beyaz Baston Görmeyenler Haftası Etkinliği
2020	Engelsiz Üniversite ve Engelsiz Toplum

Bu faaliyetlerden biri olan Erişilebilirlik Çalıştayı akademik ve idari birimler, öğrenci temsilcileri ve dış paydaşların katılım sağlamıştır. Çalıştay dört tematik alanda (yapı erişilebilirliği, sosyo-kültürel faaliyetlere erişilebilirlik, eğitimde erişilebilirlik ve web ve sosyal medya platformlarında erişilebilirlik) güçlü ve zayıf yönlerini tartışarak kısa ve uzun vadede uygulanabilecek iyileştirme adımları belirlenmiştir. Ekte çalıştay raporu yer almakta olup web sayfasında da bu rapor paylaşılmaktadır.

Üniversitemizin Engelsiz Kampüs Birimi dışında fakülte, bölüm ve öğrenci toplulukları tarafından gerçekleştirilen 2020-2025 yıllarındaki etkinlikler Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Engellilik ile İlgili Faaliyetler

Tarih	Düzenleyen/ler	Etkinlik Adı
2020	Turizm Fakültesi	Engelsiz Kampüs Birimi Tanıtımı
2021	Muğla Meslek Yüksekokulu	Engelli Çocuklara Yönelik Drama Gösterimi "Sevgi Engel Tanımaz"
2021	Rektörlük	Görme Engelliler Müze Eğitiminde Dokunarak Öğreniyor
2021	Özel Eğitim Bölümü	Bir Öğretmenim Fark Etseydi!
2021	Tıp Fakültesi	Çocuklarda Nörogelişimsel Bozuklukların Erken Tanısı
2021	Tıp Fakültesi	Engelliler Haftası Webinar Etkinliği
2021	Tıp Fakültesi	Pandemi ve İstisna Engeli Webinar Etkinliği
2021	Özel Eğitim Bölümü	Özel Eğitim Bölümü Öğrencileri Otizmi Konuşuyor
2021	Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü	Down Sendromu Farkındalık Etkinliği
2021	Spor Bilimleri Fakültesi	Uzaktan Eğitim Süreci Engellerini Birlikte Aşıyoruz!" Etkinliği
2022	Rektörlük Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı	Özel Sporcular Atletizm İl Şampiyonası
2022	Engelsiz Spor ve Sosyal Yardımlaşma Öğrenci Topluluğu	Engelsiz Spor Şenlikleri
2022	Marmaris Turizm Meslek Yüksekokulu	Engellilere Sunulan Hizmetler
2022	Özel Eğitim Öğrenci Topluluğu	14 Nisan Otizm Spektrum Bozukluğu Farkındalık Semineri
2022	Rektörlük	Koşamayanlar İçin Koş
2022	Rektörlük Engelsiz Kampüs Birimi/Türkiye Beyazay Derneği	"Engelli Farkındalığı" Konulu Kısa Film Yarışması

2022	Spor Bilimleri Fakültesi	Down Sendromu Farkındalık Günü
2022	Spor Bilimleri Fakültesi	Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor
2022	Muğla Meslek Yüksekokulu	Özel Çocuklar Şenliği
2022	Özel Eğitim Bölümü	Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklarda Nesnel Oyun Öğretimi
2022	Dalaman Meslek Yüksekokulu	Engelli Bireylerle İletişim
2022	Eğitim Fakültesi	Muğla Özel Eğitim Uygulama Merkezi Öğrencilerinin Fakülte Ziyareti
2022	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü İletişim Temelli Grup terapisi Programı
2023	Dalaman Meslek Yüksekokulu	Engelli Bireylerle İletişim
2024	Eğitim Fakültesi	Topluma Hizmet Uygulamaları (Özel Çocuklar Sergi)
2024	Spor Bilimleri Fakültesi	Özel Gereksinimli Bireylerin Spora Katılımına Rehber Yaklaşım
2024	Turizm Fakültesi	Yükseköğretim ve Engelli Öğrencilerimiz
2024	Damla Topluluğu	3 Aralık Dünya Engelliler Günü Farkındalık Etkinlik
2024	Okul Öncesi Eğitim Topluluğu	3 Aralık Dünya Çocuk Engelliler Günü
2024	Özel Eğitim Topluluğu	Engelliler Haftası Uçurtma Şenliği
2024	Özel Eğitim Topluluğu	Özel Gereksinimli Bir Kardeşe Sahip Olmak
2024	Özel Eğitim Topluluğu	21 Mart Down Sendromu Farkındalık Günü Aile Etkinliği
2024	Fethiye İşletme Fakültesi	STK lara "Hak Temellilik ve Erişilebilir Turizm Eğitimi"
2025	Spor Bilimleri Fakültesi	+ 1 Farkla Sporla Hareket Ediyoruz
2025	Spor Bilimleri Fakültesi	Engellilerde Spor Şenliği
2025	Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi	Otizmi Farklı Perspektiflerden Birlikte Anlamak

2025	Yaşam Boyu Öğrenme Uygulama ve Araştırma Merkezi	Koklear İmplant ve Dinleme Eğitimi
2025	Yaşam Boyu Öğrenme Uygulama ve Araştırma Merkezi	Öğrenme Güçlüğü Yaşayan Çocuklara Yönelik Değerlendirme
2025	Yaşam Boyu Öğrenme Uygulama ve Araştırma Merkezi	İşitsel Rehabilitasyon Kursu
2025	Yaşam Boyu Öğrenme Uygulama ve Araştırma Merkezi	Öğrenme Güçlüğü Olan İlkokul ve Okul Öncesi Çocuklarına Matematik Kursu

Üniversitenin Bilimsel Kapasitesi: Engellilik konulu Yayınları ve Projeleri

Üniversitemizde engellilik alanında çalışmalar yürüten bölümler/programlarımız ve bu bölümlerde bulunan öğretim üyelerimiz bulunmaktadır. Bunun yanı sıra bilimsel çalışma alanı olarak engellilik üzerine çalışan öğretim üyelerimiz bulunmaktadır. Öğretim üyelerimizin son 5 yıl içerisinde yayın bilgileri Tablo 3'te ve Tablo 4'te gerçekleştirmiş olduğu proje bilgileri sunulmaktadır.

Tablo 3. Son 5 Yıl İçerisinde Gerçekleştirilen Yayınlar (Seçili)

Birim	Yayın Adı
Turizm Fakültesi	Bulut Merve, 2025. A comparative analysis of tourism experiences between persons with autism and down syndrome. Journal of Multidisciplinary Academic Tourism
Tıp Fakültesi	Uysal İsmail, Özden Fatih, Nadiye Karaman Özgür, İmerci Ahmet, 2025. The Effect of Foot-Ankle Condition On Physical Performance in Cerebral Palsy With Spastic Equinus Deformity. Journal of the American Podiatric Medical Association
Tıp Fakültesi	Karagöz Duygu, Şahin Nilfer, Kıcalı Raziye Ülkü, 2024. Risk Factors Associated with Disease Severity in Autism Spectrum Disorder. Turkish Journal of Clinical Psychiatri

Spor Bilimleri Fakültesi	Kocabıçak Ali Yiğit, Mutlu Tonguç Osman, 2024. Profesyonel Ligde Mücadele Eden İşitme Engelli Hentbolcularda Algılanan Stresin Saldırganlıkları Üzerindeki Yordayıcı Etkisinin İncelenmesi. Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi
Spor Bilimleri Fakültesi	Gürsoy Recep, Gümüşdağ Hayrettin, Bastık Canan, Özmaden Murat, Çetiner Ömürhan, 2021. The evaluation of physical education, sport, and exercise for individuals with mental disabilities in turkey: a study of meta-synthesis. Progress In Nutrition
İlahiyat Fakültesi	Ulu Fatma, 2024. Multidisipliner Perspektiften Çocuk Araştırmaları/İşitme Engelli Çocukların Manevi İhtiyaçları ve Başa Çıkma. Yayın Evi: Palme Yayınları
Sağlık Bilimleri Fakültesi	Yılmaz Çiftçi Nevin, Tunçer Aylin Müge, 2024. Testing Validity and Reliability of Cross-linguistic Lexical Task— Turkish (CLT-TR) in Preschoolers with and without at Risk of Language Disorder. Archives of Health Science and Research
Eğitim Fakültesi	Işık Osman Raşit, Demir Buket, 2022. Matematikte Üstün Yetenekli Öğrenciler ve Eğitimleri: Örnek Yaklaşımlar Ve Uygulamalar/Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Matematiksel Modelleme ve Oyun Etkinlikleri. Yayın Evi: NOBEL Editör Adı: Dr.Öğr.Üyesi Duygu Özdemir, Doç.Dr. Bilal Özçakı
Eğitim Fakültesi	Eren Gülperi, Doğan Uğur, 2020. Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Babaların Stres Düzeyleri ve Stresle Başa Çıkma Yöntemlerinin İncelenmesi: Karma Desenli Bir Çalışma. Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Eğitim Fakültesi	Okulu Hasan Zühtü, Arabacıoğlu Sertaç, Oğuz Ünver Ayşe, 2022. Doğa ve Bilim Kamplarının Zenginleştirilmesi: Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Tasarlanan Bir STEM Kampının İncelenmesi. Millî Eğitim Dergisi
Eğitim Fakültesi	Deliveli Kısmet, 2020. İşitme engelli öğrencilere sunulan eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesine ilişkin nitel bir araştırma. SDU International Journal of Educational Studies
Eğitim Fakültesi	Açar Sinem, Lee Gloria, Umucu Emre, 2025. An Analysis of the Establishment and Evolution of Disability Resource Center Structure Through Qualitative Inquiry – A Case Analysis from the Rehabilitation Specialists' Perspective. Rehabilitation Counseling Bulletin
Eğitim Fakültesi	Deliveli Kısmet, 2020. A method proposal for teaching students with intellectual disability to read and write: sentence targeted syllable method. Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counseling.

Eğitim Fakültesi	Saral Dinçer, Olçay Seray, Öztürk Halil, 2022. Autism Spectrum Disorder: When There is no Cure, There are Countless of Treatments. Journal of Autism and Developmental Disorders
Eğitim Fakültesi	Ayvazoğlu Resmiye Nalan, 2024. Professional Athletes Knowledge About and Awareness of Accessibility Signs/Symbols: A Descriptive Study. Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences
Eğitim Fakültesi	Güçyeter Sule, Ayvazoğlu Resmiye Nalan, Sardohan-yıldırım A. Emel, 2022. Being a Student with Special Needs in Higher Education during the Covid-19 Pandemic: Experiences and Ways to Cope with Difficulties. Yükseköğretim Dergisi
Eğitim Fakültesi	İçyüz Rifat, Doğan Murat, 2023. Parents of Children with Hearing Loss in Inclusive Education in Turkey: Which Problems Do They Face and What Do They Need?. Theory and Practice in Child Development
Eğitim Fakültesi	Sani Bozkurt Sunagül, Bozkuş Genç Gülden, Vuran Sezgin, Yıldız Gizem, Çelik Seçil, Diken İbrahim Halil, Uysal Çiğdem, Gürgür Hasan, Kalaycı Gülelşan Özge, Diken Özlem, Ateşgöz Nazmiye Nazlı, İçyüz Rifat, Doğan Murat, Şafak Pınar, Demiryürek Pınar, 2022. COVID-19 Salgınında Türkiye\2019deki Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Ailelerine Yönelik Uzaktan Özel Eğitim Uygulamalarına İlişkin Uzman Bakış Açısı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
Eğitim Fakültesi	Akçakaya Hatice, Ergül Cevriye, 2022. Online Multi-Component Cognitive Strategy Instruction for Cochlear Implant Users: Reading Comprehension. Journal of Deaf Studies and Deaf Education
Eğitim Fakültesi	Kızır Mine, 2025. Examining the effects of menstrual cycle tracking training on girls with intellectual disability. Research in Developmental Disabilities
Eğitim Fakültesi	Kızır Mine, 2025. Two-Stage E-Learning Coaching Practice: Description of a Teacher and Family Training Process. International Journal of Disability, Development and Education
Eğitim Fakültesi	Kızır Mine, 2021. Özel Eğitimde Tele-sağlık Uygulamaları. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
Eğitim Fakültesi	Kızır Mine, 2021. İnternet Temelli Özel Eğitim Hizmeti Alan Bireylerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Eğitim Fakültesi	Kaya Ali, Şahin Candan Hasret, 2024. 'When you tweet, you get a response' advocate parent experiences in Turkish special education. International Journal of Developmental Disabilities
Eğitim Fakültesi	Şahin Candan Hasret, Kaya Ali, 2024. The experience of parents of children with intellectual disabilities/autism who experienced the Kahramanmaraş earthquake in Türkiye. Journal of Intellectual Disabilities
Eğitim Fakültesi	Şahin Candan Hasret, Çolak Aysun, 2022. Training Home Safety Skills to Parents of Children with Autism Spectrum Disorder: A Multilevel Mixed Study. Exceptionality
Eğitim Fakültesi	Doğan Serap, Şahin Candan Hasret, Ergenekon Yasemin, 2022. Views and Experiences of Individuals with Autism Spectrum Disorder and Their Mothers During the COVID-19 Pandemic. International Journal of Developmental Disabilities
Eğitim Fakültesi	Kaya Ali, Şahin Candan Hasret, 2021. 'I did not even receive even a phone call from any institution!': experiences and recommendations related to disability during COVID-19. International Journal of Developmental Disabilities

Tablo 4. Son 5 Yıl İçerisinde Gerçekleştirilen Projeler (Seçili)

Birim	Öğretim Üyesi	Proje Adı
Fethiye İşletme Fakültesi	Prof. Dr. Işıl Arkan Saltık	Engelsiz Turizm. Proje Türü: Özel Kuruluşlar. Turizme Erişiyoruz. 2022-2023
Fethiye Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	Öğr. Gör. Mahmut Beler	İşitme engelli / Sağır bireylerin ilk yardım farkındalığının artması amacıyla işaret dili ile ilk yardım modülünün geliştirilmesi. Proje Türü: Avrupa Birliği. Engelsiz İlk Yardım. 2021-2021
Turizm Fakültesi	Dr. Öğr. Üyesi Merve Bulut	Kapsayıcı eğitim . Proje Türü: TÜBİTAK PROJESİ. Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitim Sürecinde Yüksek Öğrenim Gören Engelli Öğrencilerin Öz Yeterlilik Algısının Okulu Bırakma Eğilimine Etkisinin Engel Türüne ve

		Öğrenim Görülen Alana Göre Karşılaştırmalı Analizi. 2021-2022
Tıp Fakültesi	Prof. Dr. Ethem ACAR	Proje Türü: Dünya Bankası. Acil Servislerde Özel gereksinimi olan bireylere yönelik kriz müdahale sistemi. 2020-2022
Tıp Fakültesi	Prof. Dr. Nilfer ŞAHİN	Otizm spektrum bozukluğunda Sinapsin III gen varyantları analizi. Proje Türü: TÜBİTAK PROJESİ. Otizm spektrum bozukluğunda Sinapsin III gen varyantları analizi. 2021-2022
Spor Bilimleri Fakültesi	Prof. Dr. Fatma İlker Kerkez	Zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve oyun . Proje Türü: TÜBİTAK PROJESİ. Eğitilebilir Düzeyde Zihinsel Engelli Çocuklarda Beden Eğitimi ve Oyun Çalışmalarının Motor Becerilere Etkisinin İncelenmesi. 2022-2022
Sağlık Bilimleri Fakültesi	Dr. Öğr. Üyesi Eda Eyigün	Projedeki Görev: Danışman. Konu: Proje Türü: TÜBİTAK PROJESİ. Gecikmiş Dil Konuşma Bozukluğu Olan Çocuk ve Ebeveynlerinin, Ebeveyn-Çocuk Etkileşimlerinin Tipik Gelişim Gösteren Çocuk ve Ebeveynleri ile Karşılaştırılması. 2023-2024
Sağlık Bilimleri Fakültesi	Dr. Öğr. Üyesi Şükriye Kayhan Aktürk	Projedeki Görev: Araştırmacı. Konu: Özel gereksinimli bireyler ve aile eğitimi. Proje Türü: Diğer kamu kuruluşları (Yükseköğretim Kurumları hariç). Özel Eğitim Programlarını ve Materyallerini Geliştirme Projesi-Özel Gereksinimli Çocukların Aileleri için Bilgilendirme Rehberlerinin Oluşturulması Çalışması. 2021-2024
Sağlık Bilimleri Fakültesi	Dr. Öğr. Üyesi Şevket Özdemir	Projedeki Görev: Araştırmacı. Konu: Proje Türü: AB. Zihinsel Engelli bireylerde ihmal-İstismardan Korunma ve Mahremiyet Eğitimi. 2018-2020

Eğitim Fakültesi	Doç. Dr. Sinem Acar	Projedeki Görev: Araştırmacı. Konu: İşitme engelli / Sağır bireylerin ilk yardım farkındalığının artması amacıyla işaret dili ile ilk yardım modülünün geliştirilmesi. Proje Türü: AB. Engelsiz İlk Yardım.
Eğitim Fakültesi	Dr. Öğr. Üyesi Bilge Aslan Altan	Projedeki Görev: Yürütücü. Konu: Kapsayıcı toplum uygulamalarında öğretimsel etkinliklerle destek. Proje Türü: TÜBİTAK PROJESİ. Öğrenme Güçlüklerine Eglenceli Destek: Dijital Oyunlar. 2022-2023
Eğitim Fakültesi	Dr. Öğr. Üyesi Halil Öztürk	Projedeki Görev: Araştırmacı. Konu: Otizmlili Öğrencilere Umut Olalım projesi kapsamında araştırma geliştirme hizmeti. Proje Türü: Kalkınma Bakanlığı. Otizmlili Öğrencilere Umut Olalım. 2021-2021
Eğitim Fakültesi	Dr. Öğr. Üyesi Hatice ÖZ	Projedeki Görev: Danışman. Konu: Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için İnfornel Sözcük Okuma Envanterinin Geliştirilmesi. Proje Türü: TÜBİTAK PROJESİ. İnfornel Sözcük Okuma Envanterinin Geliştirilmesi. 2022-2023
Eğitim Fakültesi	Dr. Öğr. Üyesi Candan Hasret ŞAHİN	Projedeki Görev: Yürütücü. Konu: Proje Türü: TÜBİTAK PROJESİ. Öğrenmede Evrensel Tasarım: Öğretim Stratejilerine Teknolojinin Entegre Edilmesi II. 2024-2025
Eğitim Fakültesi	Dr. Öğr. Üyesi Candan Hasret ŞAHİN	Projedeki Görev: Yürütücü. Konu: Proje Türü: TÜBİTAK PROJESİ. Öğrenmede Evrensel Tasarım: Öğretim Stratejilerine Teknolojinin Entegre Edilmesi I. 2021-2022

TURİZM FAKÜLTESİ
ENGELLİ VE ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN
YAPILAN FAALİYETLER:

1. Fakültemize, her yıl Engelsiz Kampüs Birimi tarafından fakültemizde bulunan engelli öğrenci sayıları ve bilgileri gönderilir. 2025 -2026 ders yılında fakültemizde engellilik raporu bulunan dört öğrencimiz mevcuttur.
2. Fakültemizde her dönem başında engelli öğrenci danışmanı tarafından, fakültemizde öğrenci olan ve engelsiz kampüs biriminde kaydı bulunan engelli öğrenciler ile birebir iletişime geçilmektedir, bu kapsamda her dönem başında öğrencilerin talepleri alınmaktadır. Söz konusu taleplere ilişkin akademik uyarlama formu doldurulmaktadır. Söz konusu akademik uyarlama formu doldurulduktan sonra öğrencinin ilgili dönemde aldığı derse ilişkin talepler, ilgili Öğretim Elemanlarına hem üst yazı ile hem de engelli öğrenci danışmanı tarafından kurumsal e-posta kanalı ile bildirilmektedir.
3. Doldurulan akademik uyarlama formları ve ilgili e-yaşlar ve yapılan faaliyetler Üniversitemiz engelsiz kampüs birimine iletilmektedir,
4. Engelli öğrenciler, fakülte engelli öğrenci danışmanı tarafından hem akademik ihtiyaçlarının tespiti hem de kariyer hedefleri gibi konularda kendilerine destek olmak amacıyla toplantıya davet edilmektedir. Katılım gösteren engelli öğrenciler ile (yüz yüze) toplantı da yapılmaktadır. Ayrıca cep telefonu ve WhatsApp aracılığı ile engelli öğrenci danışmanı, engelli öğrenciler ile dönem boyunca iletişimde kalmaya devam etmektedir. Söz konusu iletişim kanalı ile, öğrencilere, burs hakkındaki soruları, burs programı, okul-sektör buluşması gibi önemli konularda da bilgi verilip yönlendirme yapılmaktadır.
5. Üniversitenin engelsiz kampüs biriminin İnternet sayfasında çevrim içi yayınlanmakta olan Muğla Sıhı Koçman Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi Yönergesi'ne bağlı olarak erişilebilir eğitim kapsamında engelli öğrenciye özel sınav uygulaması, ek süre verilmesi gibi erişilebilir uygulamalar, öğrenciden gelen talepler de göz önünde bulundurarak, yapılmaktadır.
6. Fakültemiz internet sayfasından engelli öğrenci koordinatörü iletişim bilgileri belirtilmektedir. Ayrıca üniversitemiz Engelsiz Kampüs Birimine ilişkin bilgiler fakültemizin İnternet sitesinde sunulmuştur. Fakültemiz internet sayfasında erişilebilirlik menüsü bulunmaktadır.
7. Fakültemiz İnternet sayfasında “Fakülte Engelli Öğrenci Danışmanı” sekmesinde fakültemiz Fakülte Engelli Öğrenci Danışmanı bilgileri ve fakültemizdeki erişilebilir eğitime ilişkin bilgiler ve ilgili yönergeye verilen yönlendirmeler yer almaktadır.
8. Engelliliğe ilişkin farkındalığın mesleki alanda da artırılabilmesi için, fakültemizde Engellilik ve Turizm dersi okutulmaktadır. Söz konusu ders kapsamında erişilebilir turizm hakkında öğrencilerimiz bilgi sahibi olmakta ve kendilerinden gelen geri dönüşler dikkate alındığında söz konusu dersin engelliliğe ilişkin farkındalığını oluşturduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler söz konusu ders kapsamında engellilik ve turizm konusunda, ilgili kişiler ile röportaj gerçekleştirip elde edilen bilgileri ders kapsamında sunarak konuya ilişkin farkındalıklarını yükseltmektedirler.
9. Engellilik ve Turizm dersi kapsamında, Muğla Zihinsel Engelliler Derneği ile iş birliği yapılmakta olup, her yıl ilgili derneğin başkan yardımcısı engellilik ve Otizm Spektrum Bozukluğu kapsamında deneyim ve bilgilerini öğrencilerimiz ile ders kapsamında paylaşmaktadır.

10. Engelsiz kampüs biriminin düzenlediği erişilebilir eğitim temelindeki çalıştaylara Turizm Fakültesi Engelli Öğrenci Koordinatörü olarak katılım gösterilmektedir.
11. Erişilebilir Eğitim Kapsamında, “Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitim Sürecinde Yüksek Öğrenim Gören Engelli Öğrencilerin Öz Yeterlilik Algısının Okulu Bırakma Eğilimine Etkisinin Engel Türüne ve Öğrenim Görülen Alana Göre Karşılaştırmalı Analizi (2021-2022)” projesi TÜBİTAK 2209 A kapsamında, Fakültemiz o dönemki öğrencisi Yaren BÜLBÜL ve engelli öğrenci danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Merve BULUT danışmanlığında tamamlanmış olup, çalışma kapsamında engelli öğrencilerin yönelik erişilebilir eğitim kapsamında memnuniyet, öz yeterlilik ve okula devamlılığını ölçen ölçekler geliştirilip uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar düzenlenen çevrimiçi seminer ile ilgili paydaşlar ile paylaşılmıştır.
12. Ayrıca Fakültemiz engelli öğrenci danışmanı tarafından yazılmış olan Engelli Turizmi isimli bir kitap yazılmıştır. Söz konusu kitabaki bilgiler, ilgili derslerde öğrencilerimiz ile paylaşılmaktadır. Engelli ve Turizm dersinin yanı sıra Ön Büro Yönetimi, Kat Hizmetleri Yönetimi, Introduction to Tourism, Quality Management ve Principles of Marketing dersleri kapsamında ilgili haftalarda engelli ve özel gereksinimli misafirler ile iletişim ve erişilebilir hizmet tasarımı konuları da öğretilmektedir.

Merve Bulut

**Turizm Fakültesi
Engelli Öğrenci Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Merve BULUT**

2209-A
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ARAŞTIRMA PROJELERİ
DESTEKLEME PROGRAMI

SONUÇ RAPORU

**PROJE BAŞLIĞI: ERİŞİLEBİLİR ÖĞRENME ORTAMI ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA: TASARIM STÜDYOLARININ
GÜNCELLENMESİNE YÖNELİK MODEL ÖNERİLERİ**

PROJE YÜRÜTÜCÜSÜNÜN ADI: Besra İzem Türkmenoğlu

PROJE ORTAĞININ ADI: Duygu Peçenek

AKADEMİK DANIŞMANININ ADI: Dr. Öğr. Üyesi Bengi Yurtsever

GENEL BİLGİLER

PROJENİN KONUSU	Erişilebilir Öğrenme Ortamı Üzerine Bir Araştırma: Tasarım Stüdyolarının Güncellenmesine Yönelik Model Önerileri
PROJE YÜRÜTÜCÜSÜNÜN ADI	Besra İzem Türkmenoğlu
PROJE ORTAĞININ ADI	Duygu Peçenek
DANIŞMANIN ADI	Dr. Öğr. Üyesi Bengi Yurtsever
PROJE BAŞLANGIÇ VE BİTİŞ TARİHLERİ	Aralık 2021-Kasım 2022

1. GİRİŞ: Proje Konusu Hakkında Bilgi

Erişilebilirlik ve evrensel tasarım kavramlarının tarihsel süreçlerine bakıldığında yaşamımızda önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Erişilebilirlik kullanıcıların ihtiyaç duyulmaksızın mekânlara, ürünlere güvenli biçimde ulaşabilmesi ve kullanabilmesidir. Toplum tarafından engellenmiş olan bireylerin dahil edildiği bu yaklaşım “herkes için tasarım” olarak da adlandırılmaktadır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun kabul ettiği Engelli Kişilerin Hakları Bildirgesi’nde engelli “*normal bir kişinin kişisel ya da sosyal yaşantısında kendi kendisine yapması gereken işleri, bedensel veya ruhsal yeteneklerindeki kalıtsal ya da sonradan olma herhangi bir noksanlık sonucu yapamayanlar*” olarak tanımlanmaktadır (Çepehan & Güller, 2020). Toplumda engelli olarak tanımlanan bireylerin farklı yetkinliklerinin göz ardı edildiği ve çevrelerindeki tasarımların engel oluşturduğu; buna bağlı olarak da “başkaları tarafından sebeple engellenmiş bireyler” olduğu saptanmıştır.

Çalışma sırasında “erişilebilirlik ve evrensel tasarım kavramları nedir, herkes için tasarım nedir ve nasıl oluşturulur” soruları tasarım stüdyosu kapsamında sorgulanmış ve “günümüzde tasarım stüdyoları herkesin kullanımına açık mıdır ve nasıl oluşturulur” sorularına cevap aranmıştır. Bu çalışmada asıl amaç tasarımın kullanıcıların hareketlerini kısıtlamadan, herkes için erişilebilir olması ve mekânın kullanıcıya uyum sağlayabilmesidir. Gelecekte nelerin olacağı bilinmediğinden sadece engellilik ya da yaşlılık kapsamında değil; her dönemde karşılaşılabilecek kısıtlılık halinin göz önünde bulundurularak “herkes için tasarım” görüşü benimsenmiştir. Bu yaklaşımın, ülkemizdeki yansımaları değerlendirilerek eğitim mekânları altında “tasarım stüdyolarını” yorumlamak amaçlanmıştır. Buna bağlı olarak; yorumlama sürecinin sonunda oluşacak modelde, eğitim kurumlarındaki tasarım derslerinin sürdürüldüğü

stüdyoların engellenmiş bireylerin gereksinimlerine uygun, kolay anlaşılabilir, değişen parametrelere göre yenilenebilir, esnek, hatayı tolere edebilir, ergonomik ve güvenli olması hedeflenmektedir. Bu hedefler doğrultusunda tasarımcıya büyük görevler düşmektedir. Öncelikle tasarımcıların “evrensel tasarımın” önemini kavraması ve tasarımların ilk adımlarının atıldığı tasarım stüdyolarının kullanıcıların değişebilen ihtiyaçlarına cevap vermesi gereklidir.

2. ARAŞTIRMA ÖNEMİ, YÖNTEMİ VE ÇALIŞMAYA YAKLAŞIM

Erişilebilirlik ve evrensel tasarım kavramlarının tarihsel süreçlerine bakıldığında yaşamımızda önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Toplumun birer parçası olan her birey, toplumun çoğunluğunun kullanabildiği olanakları rahatlıkla kullanabilme, erişebilme hakkına sahiptir. “Engelli” olarak tanımladığımız bireylerin aslında engelli değil, tasarlanmamış çevre tarafından “engellenen” bireyler olduğunu anlamak, yapılan tasarımlar üzerine düşünüldüğünde pek de güç değildir. Beşerî çevre ve mekânlar tasarlanırken toplumun çoğunluğu göz önüne alınmakta, farklı hallere dahil olan bireyler göz ardı edilmektedir.

Çalışma, bu noktada her bireyin mekânlara ve beşerî çevrenin olanaklarına erişim problemlerini ve diğer insanlarla olan ilişkilerini anlamak, karşılaşılan problemlere çözümler aramak ve her bireyin kullanımına açık bir tasarım stüdyosu oluşturmayı amaçlar. Çalışmanın, başta mekânların da tasarlandığı alanlar olan tasarım stüdyolarını ve ardından diğer mekânları etkileyen bir altlık olması amaçlanmaktadır. Çalışmanın başarıyla gerçekleştirildiği takdirde bilimsel anlamda araştırmanın makale ve bildirisinin çıkması, bilimsel etkinliklerin düzenlenmesi, tasarlanan modellerin farklı mekânlarda sorgulanabilmesi ve sosyal medya yardımıyla da yaygın etkisinin artırılması hedeflenmiştir. Oluşan modelin ya da alternatiflerin, “faydalı model” adı altında farklı çalışmalara da altlık oluşturabileceği ve üniversitelerde ilgili bölümlerdeki ders akışlarında arka plan çalışması olarak kullanılabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın kullanıcı odaklı olarak, nitel araştırma yöntemi ile yapılması planlanmış ve durum çalışması yöntemi ile ilerlenmesine karar verilmiştir. Durum çalışmalarında kullanıcılar ile görüşmeler yapılabileceği için araştırma akışı buna göre belirlenmiştir. Araştırma akışına ait tüm süreç aşamaları aşağıda belirtilmiştir. 1. Aşama olan “veri toplama” sürecinde görüşmeler yapılmış ve araştırma için özgün veri toplanmıştır.

2.1. Veri Toplama: Görüşme Ön Hazırlık ve Görüşmelerin Yapılması

Bu bölümde eğitim mekânlarından biri olan tasarım stüdyolarında üretim yapan veya yapmaya çalışan engellenen bireyler ile yüz yüze görüşmeler yapılmış ve hazırlanan sorular bireylere aktarılmıştır. Görüşme yanıtları Evrensel Tasarım İlkeleri'nin de bir altlık ölçek olarak kullanılmasıyla yorumlanmıştır. Ek olarak MSKÜ Engelli Birimi'nden temin edilecek bilgiler dahilinde de tasarım odaklı üretim yapan birimlerdeki öğrenciler ve öğretim elemanları ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı desteği ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama adına görüşme yapılmış olan kişiler Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO-World Health Organization) engel durumu üzerine yapmış olduğu tanımlamalar kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu tanıma göre;

- *Noksanlık (Impairment): "Sağlık bakımından "noksanlık" psikolojik, anatomik veya fiziksel yapı ve fonksiyonlardaki bir noksanlığı veya dengesizliği ifade eder."*
- *Özürlülük (Disability): "Sağlık alanında „sakatlık“ bir noksanlık sonucu meydana gelen ve normal sayılabilecek bir insana oranla bir işi yapabilme yeteneğinin kaybedilmesi ve kısıtlanması durumunu ifade eder."*
- *Maluliyet (Handicap): "Sağlık alanında "maluliyet" bir noksanlık veya sakatlık sonucunda, belirli bir kişide meydana gelen ve o kişinin yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel durumuna göre normal sayılabilecek faaliyette bulunma yeteneğini önleyen ve sınırlandıran dezavantajlı bir durumu ifade eder." (Koca, 2010).*

Görüşme sonucunda engel üzerine kalıplaşmış bileşenleri kırabilmek adına güncel yeni veriler elde edilmesi birincil hedef olarak belirlenmiştir.

2.2. Veri Analizi: Görüşmelerin Deşifre Edilmesi ve Kodlanması

Görüşmelerin ardından kayıt cihazındaki veriler deşifre edilerek kodlanmıştır. Kodlama sürecinde "Evrensel Tasarım İlkeleri" göz önünde bulundurulmuş, buna ek olarak yeni bir veri elde edebilme durumuna açık olabilmek için deşifrede kullanılan kelime sıklıklarına göre gruplandırma yapılmıştır. Bu bağlamda araştırma konusu ile ilişkili olan kavramlar ön plana çıkarılmıştır. Verilerin anonimleştirilmesi sürecinde betimsel analizden yararlanılmıştır.

2.3. Tasarım Bilgisi ile Bütünleştirme

Tasarım bilgisi ile bütünleştirme sürecinde, mimari tasarım kriterleri ve evrensel tasarımın bütünleşmesi üzerine gözlem, örnek proje incelemesi gibi çalışmalar

yürütölmüş ve tasarım sürecinin her kullanıcı ile bir bütün olması sağlanmıştır. Bu süreçte “herkesin kullanımına açık bir tasarım atölyesi nasıl mümkün olabilir” sorusu altında literatür araştırması yapılmış; mekânsal tüm bileşenler evrensel tasarım, herkes için tasarım, esneklik, erişilebilirlik, ergonomi, teknoloji kavramları üzerinden ele alınarak tasarım bilgisine yönelik bir irdeleme yapılmıştır. Bu sürecin sonunda elde edilen bilgiler ve görüşmelerden elde edilen veriler ile erişilebilir tasarım stüdyosu adına bir bilgi havuzu oluşturulabilmiştir.

2.4. Tasarım Parametrelerinin/Değişkenlerinin Belirlenmesi

Proje akışının bu aşamasında elde edilen bilgi havuzundaki verilere göre güncel parametreler saptanmıştır. İncelemeler ve gereken noktada derin literatür araştırması katkısı ile paralel olarak “herkes için tasarım” ve “herkes için erişilebilir bir tasarım stüdyosu” özelinde mimari tasarım değişkenleri belirlenmiştir. Bir tasarım stüdyosuna ilişkin değişkenlerin belirlenmesinde Ergenoğlu'nun (2013) da belirlemiş olduğu *alan gereksinimi, erişme uzaklığı, hareket, yaklaşım ve güç* üzerine olan erişilebilirlik bileşenlerinden yararlanılmıştır. Bu aşamada çeşitli model alternatiflerinin ilk adımları atılmıştır.

2.5. Modelin Üretilmesi

Son ve en kritik aşama olan model üretimi aşamasında ise yapılan görüşmeler, doküman analizleri, proje incelemeleri ve değişkenlerin belirlenmesinin ardından elde edilen veriler, tasarım öğrenimi süreci göz önünde bulundurularak bütünleştirilmiş ve alternatifli model üretimleri gerçekleştirilmiştir. Tasarım tabanlı bir araştırma sürecinin sonucu olan üretim aşamasında ortaya çıkan model alternatifleri, her bireyin kullanımına uygun ve esnek kullanım özelliklerine sahip olacak biçimde ele alınmıştır.

3. ÇALIŞMANIN KAPSAMI VE KAVRAMSAL ARKA PLAN

3.1. Erişilebilirlik Tanımı ve Kapsamı

Erişilebilirlik, toplumun her kesiminden insanın mekâna ait tüm donatı ve bileşenlerden herhangi bir engelle karşılaşmadan kolaylıkla faydalanması, özetle mekânın olanaklarına erişebilmesi anlamına gelmektedir. Kullanıcıların başka bileşenlere ihtiyaç duymaksızın mekânlara, ürünlere güvenli biçimde ulaşabilmesi ve kullanabilmesidir. Herhangi bir bireyin mekânların her olanağına tam anlamıyla

ömrünün tamamında erişim sağlayabilmesi imkansızdır. Her birey ömrünün belirli dönemlerinde çocukluk, yaşlılık, hamilelik, görme yetisi kaybı veya bir uzvun zedelenmesi gibi durumlardan kaynaklı kimi zaman kalıcı kimi zaman da geçici erişim problemleri yaşamaktadır. Dolayısı ile söz konusu kalıcı ve geçici engel teşkil eden durumlar göz önünde bulunarak tasarlanan yapılar her anlamda erişilebilir olmalı ve mekânın kendisi bu engeli ortadan kaldırmalıdır.

3.2. Bakış Açılarını Dönüştürmeye Yönelik Bir Adım: “Engelli” Kavramı Yerine “Engellenmiş Birey”

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun kabul ettiği Engelli Kişilerin Hakları Bildirgesi’nde engelli *“normal bir kişinin kişisel ya da sosyal yaşantısında kendi kendisine yapması gereken işleri, bedensel veya ruhsal yeteneklerindeki kalıtsal ya da sonradan olma herhangi bir noksanlık sonucu yapamayanlar”* olarak tanımlanmaktadır (Çepehan & Güller, 2020). Toplumda engelli olarak tanımlanan bireylerin farklı yetkinliklerinin göz ardı edildiği bu sebeple çevrelerindeki tasarımların engel oluşturduğu bu sebeple engellenmiş bireyler olduğu saptanmıştır.

Toplumda engelli olarak tanımlanan bireylerin engelleri, bireyin sahip olduğu farklı yetenek, algı biçimi veya yetileri değil farklı yetkinlikleri göz ardı ederek tasarlanan kentsel veya mekânsal elemanların bireylerin önlerine çıkardığı bariyerlerdir. Dolayısı ile söz konusu bireyler engelli değil çevrelerinde karşılarına çıkan birtakım bariyerler yüzünden engellenen bireylerdir. Üretim her ne amaçla gerçekleştiriliyor olursa olsun ortaya çıkan ürün herkesin kullanımına açık olmalı, farklı yetkinlikleri bulunan insanların kullanımını engellememelidir. Engellenen birey tanımının kapsamı içerisinde özellikle mekân erişimde problemlerle karşılaşan yaşlılar, hamileler gibi bireyler de bulunmaktadır. Bu bireyler toplumun çoğunluğundan az olsa da göz ardı edilemez. Bir diğer taraftan ise her birey aynı engellerle karşılaşma ihtimaliyle yüz yüzedir.

Toplumda her bireyin birbirinden farklı olmasını sağlayan birçok sebep bulunmaktadır. Bunlar, genel anlamda belirli bir süre için olan farklılıklar, doğuştan gelen farklılıklar ve sonradan edinilen farklılıklar olarak gruplandırılabilir. Belirli bir zaman için bulunan farklılıklar içerisinde çocukluk, yaşlılık, hamilelik veya bir uzvu incitmek gibi durumlar bulunabilir. Doğuştan gelen farklılıklar belirli bir duyunun doğuştan edinilememesi veya bir uzvun doğuştan oluşmaması sayılabilir. Sonradan edinilen engel durumlarında ise

benzer engellenme durumları bir kaza, hastalık veya travma sonucu oluşabilir. Bireylerin haklarını korumak adına, çalışma kapsamına çocukluktan kaynaklı olan ve zihinsel olan farklılık durumları dahil edilmemiştir.

Çalışma kapsamında ele alınmış farklılıkları bulunan bireyleri engelleyen ana unsur, bireyin uzvu ya da hamilelik durumu vb. olgular değil; tasarlanan beşerî çevrenin, toplumun sadece belirli bir bölümünün yetilerine uyum sağlayacak biçimde tasarlanmış olmasıdır. Bireyleri engelleyen bir diğer önemli unsur ise çevresindeki ve toplumdaki ön yargılı bireylerdir.

Her birey toplumun her alanında kendi isteği doğrultusunda yer alabilmelidir. Bu farklılık halleri hem toplumda hem de beşerî çevrenin tasarımında tolere edilebilmeli ve paylaşılan her mekân her bireye uyum sağlayacak esneklikte olabilmelidir.

3.3. Tasarım Sürecinde Ötekileştirmenin Kırılması: Evrensel Tasarım

Evrensel tasarım, farklı isimlerle 1950 yılından beri üzerine çalışılan bir konudur. İlk etapta “engelliler için tasarım” olarak ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşım, fiziksel erişim problemi yaşayan insanlar için geliştirilmiş olup bireyleri ayırtıran bir anlayış izlemiştir. 1970’lerde ise kısmen Avrupa ve Amerika’da çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Bu dönemlerde ise “ulaşılabilir tasarım” ismi ile çalışmalar geliştirilmiştir. 1970’lerde ABA ile başlayan bu çalışmalar 1990’larda ADA ile devamını getirmiştir. ADA, engelsiz tasarım kavramı üzerinde çalışmış, çalışmayı bir otel yapısı üzerine gerçekleştirmiştir. Çalışmanın her ne kadar sol el kullanımını göz ardı etme gibi eksiklikleri bulunsa da dönemi için iyi bir örnektir.

Evrensel tasarım günümüz anlayışıyla incelendiğinde “tüm ürünlerin ve çevrelerin yaş, beceri ve durum farkı gözetmeksizin pek çok kişi tarafından kullanılabilmesini olanaklı kılan, bütünselleşme sağlayan bir tasarım yaklaşımı” olarak tanımlanmaktadır (Dostoğlu vd., 2009). Evrensel tasarım, bireyin fiziksel güç kullanmasına gerek duymadan, farklı kullanım becerisi veya yetisine sahip bireylerin rahatlıkla mekâna ulaşım sağlaması ve mekânın bileşenlerinden faydalanmasını hedefleyen tasarım anlayışıdır. Bu yaklaşımda önemli olan noktalardan biri tasarlanan nesne veya çevrenin herkesin kullanımına açık ve normal görünmesi ve böyle hissettirmesidir. Toplumda bu engellerle karşılaşan bireylerin durumu olumsuz olarak nitelendirilirken bu engellerle karşılaşmayan toplumun geneli kusursuz olarak tanımlanmaktadır. Ancak her birey ömrünün bir bölümünde çeşitli engellerle karşılaşmış veya karşılaşma

ihtimali ile karşı karşıyadır. Bu sebeple bireyleri ayrıştırarak evrensel bir tasarım elde etmek imkansızdır. Her birey engelli veya bir engelli adayı olarak ele alınmadan önce bir paydaş, bir katılımcı ve bir kullanıcı olarak ele alınmalı ve eş kabul edilmelidir. Herkes için tasarımın ana ögesi bu ayrıklığı ortadan kaldırmaktır.

Toplum tarafından engellenmiş olan bireylerin dahil edildiği bu yaklaşım "herkes için tasarım" olarak da adlandırılmaktadır. Herkes için tasarım kavramı kapsayıcı, evrensel ve erişilebilir olmalıdır. Herkes için tasarlanan mekânlar, her bireyin farklı insanlık hallerine uyum sağlayabilmeli, her birey desteğe ihtiyaç duymadan güvenli ve konforlu biçimde mekânın her olanağına erişebilmelidir. Herkesin kullanacağı bu mekânlar oluşturulurken çeşitli olgular göz önüne alınmalı ve tasarım bu yönde zenginleştirilmelidir. Evrensel tasarım, bu nedenle belirli ilkelerle desteklenir:

1. Herkes için eş ve adil kullanım

Tasarım nesnesi veya tasarlanmış beşerî çevre farklı yetkinlik ve becerileri bulunan bireylerin tamamı tarafından eşit biçimde kullanılabilir olmalıdır.

2. Esnek ve uyumlu tasarım

Tasarım nesnesi veya mekân, farklı kullanım tercihleri, yetkinlikleri veya becerilerine uyum sağlayabiliyor olmalıdır.

3. Basit ve sezgisel kullanıma açık tasarım

Tasarım, farklı yetiler, beceriler ve algılama düzeyleri önemsenmeksizin herkes tarafından kolay algılanabilir olmalıdır. Kullanıcı, nesneyi veya mekânı kullanırken zorlanmamalıdır.

4. Kolay anlaşılır, bilgiyi rahatlıkla aktaran tasarım

Tasarım nesnesi, bilgiyi her türlü algı düzeyinden bağımsız olarak kolay anlaşılır biçimde sunmalıdır.

5. Hatayı tolere edebilen, zararı önleyen tasarım

Tasarım nesnesi, beşerî çevre veya mekân, olası kaza veya kullanım hatalarını tolere edebilir olmalıdır. Bu şekilde kazalar ve tehlikeye sebebiyet verecek herhangi bir olaydan zarar görülmeden güvenli biçimde çıkılabilir.

6. Düşük fiziksel güç kullanımı

Tasarım nesnesi veya mekân çabasız ve güç gerektirmeden kullanılmalıdır. Kullanıcı, bedenini yormamalı ve doğal haliyle kullanmaya devam etmelidir.

7. Uygun boyut ve mekân

Kullanıcıya her türlü fiziksel kullanım için yeterli alan sağlanmış olmalıdır.

4. TASARIM STÜDYOLARINDA ERİŞİLEBİLİRLİK: RAPOR DÖNEMLERİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR

4.1. Tasarım Stüdyosu

Tasarım stüdyoları, tasarımcı veya tasarımcı adaylarının üretimlerini gerçekleştirmek adına kullandıkları mekânlardır. Tasarım stüdyolarının kullanıcıları bu ortamda çok-sesli ve katılımcı bir zemin oluşturmaktadır (Masatlıoğlu, 2020). Tasarım bilgi ve becerisini geliştiren en önemli mekânlardan biri olarak da görülebilir. Tasarım stüdyosunun kapsadığı tüm öğretiler de tasarımı geliştiren diğer etkenler ile desteklenmektedir. Stüdyo öğretisi, deneyerek öğrenmeye olanak sağlayan bir ortamdır. Gerçek hayatta karşılaşılabilecek problem ve olgular tasarım stüdyolarında ele alınmakta ve bu problemler çözülmek üzere toplu veya bireysel olarak çalışmalar yapılmaktadır. Gerçek problemlerin ve durumların simüle edilmesi ve yaparak öğrenme deneyimi üzerine kurulu tasarım stüdyosu, mimarlık eğitim programlarının kalbi olarak tanımlanmaktadır (Onur ve Zorlu, 2017).

Eğitimin doğasında olduğu gibi tasarım stüdyolarının da doğasında yenilenme ve yeni gerekçeleri yakalamak bulunmaktadır. Süreç içerisinde bu yenilikleri yakalamak adına tasarım stüdyoları da değişmiş ve hala değişimini sürdürmektedir. Birçok öğretide olduğu gibi tasarım stüdyolarının da usta-çırak öğretisi ile başladığı bilinmektedir. Söz konusu ilk stüdyo öğretisinde çırak, ustanın yaptığı işleri izlemekte ve stüdyo imkanları sayesinde olabildiğince deneyerek kendisini geliştirmekteydi. Mimarlık stüdyoları çerçevesindeki gelişim değerlendirildiğinde stüdyo eğitimindeki ilk adımlar Fransız Kraliyet Akademisi ile başlamaktadır. Fransız Kraliyet Akademisi'nin açtığı yeni çağ, mimarlık stüdyosunun hem geleneksel mimarlık eğitiminden ayrılmasını sağlamış, hem de ilk öğretinin getirdiği anlayışı korumuştur. Ardından Ecole des Beaux-Arts ile açılan yeni dönem, mimarlık stüdyosu ve okul eğitimi entegre eden, günümüz mimarlık stüdyolarına yakın anlayışlardan biridir. Söz konusu dönemde tasarım yetisinin sonradan kazanılamayacağı düşünülmekteydi ve öğretisi, daha sezgisel bir biçimde ilerlemekteydi. 20. Yüzyılda ise Bauhaus okulu öğretisi ön plana çıkmaya başlamıştır. Bauhaus etkisindeki stüdyo eğitimi, daha özgür bir alan tanımaktaydı. Öğrenci-öğretmen iletişimi daha güçlü iken; öğrenci temel ilkeler üzerinden tasarımı deneyimleyerek öğrenmekteydi.

Bu basamakların ardından tasarım stüdyolarının bugününe yansıması ise tasarım stüdyosu ortamının öğrenciyi tasarlama yetisini deneyerek kazanma, sosyal ve özgür

bir ortam içerisinde eğitim görme olanaklarını tanımasını sağlamıştır. “NAAB, kişiye kazandırılacak farkında olma özelliğini; tanımlar, gerçekler, kavramlar, kurallar, yöntemler, süreçler veya durumlarla ilgili belirli bir bilgi ile tanışık olma düzeyi olarak tanımlamaktadır. Anlama özelliğini ise, bir enformasyonu kavrama, içselleştirme düzeyi olarak açıklamaktadır.” (Onur ve Zorlu, 2017). NAAB, stüdyo eğitiminin asıl amaçlarından bir diğerinin ise öğrenciye karşılaşılabilecek veya olası herhangi bir problemi çözebilme becerisini kazandırmak diye eklemektedir.

Stüdyonun temel iki ögesi bu bağlamda “anlama” ve “beceri”dir. Bu iki temel sayesinde stüdyo eğitimi, tasarım süresince tüm gereklilikleri, olanakları vb. anlamayı ve deneyerek, fikir alışverişi yaparak beceri kazandırmayı sağlamaktadır.

4.2. Öğrenme Ortamının Önemi

Öğrenme, öğrencinin rahatlıkla ortamın olanaklarına erişebildiği, dikkatinin dağılmadığı, güvenli, sosyalleşmeye de olanak veren bileşenlere sahip olduğu bir yerde gerçekleşebilmelidir. Öğrenme ortamında gerekli görülen olguların sağlanmadığı durumlarda verilen eğitimin kalitesi ne derecede olursa olsun öğrencinin bu eğitimden tam anlamıyla faydalanamayacağı bir gerçektir. Yapılan çalışmalarda uygun öğrenme ortamlarının, öğrenciyi araştırma, etkileşim, ortak çalışma, okuma ve konuşma konusunda cesaretlendirerek, öğrencinin öğrenme performansını arttırdığı saptanmıştır (Şensoy, 2019).

Öğrenme ortamının önemi, tasarım stüdyosu özelinde değerlendirilecek olursa ortamın daha önce de Evrensel Tasarım İlkeleri’nde yer alan gereklilikleri karşılıyor olması beklenmektedir. Tasarım stüdyolarında öğrenme mekânı; eğitimci-öğrenci veya öğrenci-öğrenci paylaşımına dayalı, stüdyo bünyesinde çalışanların ilişkilerinin güçlü olduğu, özgürce eğitimin sürdürüldüğü, değişimleri yakalayabilen ortamlar olmalıdır. Öğrenme ortamı tüm bu etkenleri destekleyecek biçimde geliştirilmelidir. Stüdyo, temelde sosyal bir ortamda öğrenim görmeyi gerektirmektedir. Bu sosyal ve özgür öğrenme ortamı her kullanıcı için bu olanakları sağlamalıdır. Her öğrenci farklı öğrenme yetilerine sahiptir. Bu sebeple öğrenme ortamı esnek de olabilmelidir. Sonuç olarak, mekân ile öğrencinin öğrenme performansı arasındaki ilişki nedeniyle bütün öğrencilerin ve öğretmenlerin deneyimlerini paylaşabileceği güvenli ve konforlu mekânların tasarlanması eğitimle ilgilenen herkesin sorumluluğu altında olmalıdır (Şensoy, 2019).

Eğitim mekânları ve öğrenim arasındaki ilişkinin önemsenerek tasarlandığı ortamlarda görülen durumlardan bazıları; sürekli öğrenmeyi destekleyen bir mekân anlayışına sahip olması, sosyalleşme ortamlarının sağlanmış olması, gerekli noktalarda bireye özel alan tanınması, eğitim ortamını benimsemek adına öğrencinin alanı kişiselleştirmesine olanak tanınması, öğrencinin keşfetmesine olanak sağlanması, mekânın esnek olması, başka birinden yardım almadan mekân olanaklarından her kullanıcının faydalanması ve mümkünse doğal ve sağlıklı bir aydınlatmaya sahip olmasıdır.

4.3. Herkes İçin Tasarım Stüdyosu Nedir?

Tasarım stüdyoları özelinde evrensel tasarım kavramı ele alındığında her tasarımcı veya tasarımcı adayının mekânın her olanağından faydalanabilmesi amaçlanır. *The Principles of Universal Design*'a göre evrensel tasarım; ürünlerin, çevrenin, programların ve hizmetlerin ek bir tasarıma ihtiyaç kalmadan, herkes tarafından kullanılabilir şekilde tasarlanmasıdır (Akt: Çiftçi ve Tunalı, 2021). Evrensel tasarım, bireyin fiziksel güç kullanmasına gerek duymadan, farklı kullanım becerisi veya yetisine sahip bireylerin rahatlıkla mekâna ulaşım sağlaması ve mekânın bileşenlerinden faydalanmasını hedefleyen tasarım anlayışıdır. Çoğunluktan farklı olarak nitelendirilen gruplar da tasarım stüdyolarından faydalanmalı ve her birey ile eşit olanaklarda tasarım sürecini aktif biçimde sürdürebilmelidir. Geleceğin mekânlarının ve hatta kentlerinin ilk adımlarının atıldığı tasarım stüdyolarında her bireyin tasarım sürecine katılabilmesi, ilerleyen dönemlerde oluşacak yeni mekânlarda bireylerin benzer engellerle karşılaşmaması ve daha önce karşılaştığı engelleri bireyin tasarımcı olarak bizzat kaldırması açısından da önemlidir. Herkes için tasarım stüdyosu, her bireyin mekânın her olanağına erişebildiği, esnek, güvenli, kolay anlaşılır, bireylerin iletişim kurmasına elverişli mekânlar olarak nitelendirilebilir.

4.4. Günümüzde Tasarım Stüdyoları Herkesin Kullanımına Açık Mıdır?

Günümüzde tasarım stüdyoları da dahil olmak üzere birçok mekân toplumun bazı kesimlerini göz ardı ederek tasarlanmaktadır. Mekân tasarlanırken tasarımcı estetik veya teknolojik kaygılarını ön plana çıkararak erişilebilirliği ikinci planda tutmakta, engeller koyarak bazı kullanıcıları dışarıda bırakabilmektedir (Ergenoğlu, 2013). Ülkemizde yasal düzenlemelerin ilk adımları 1997 senesinde 3194 sayılı İmar Yasası'nda bulunan "Fiziksel çevrenin engelliler için ulaşılabilir ve yaşanabilir kılınması

için, imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda Türk Standartları Enstitüsü'nün (TSE) ilgili standartlarına uyulması zorunludur" Ek-1 maddesiyle atılmıştır (Mevzuat, 2021). İlerleyen süreçte ise 1999 yılında 572 sayılı KHK ile İmar Yasası'nda yeni düzenlemeler gerçekleştirilmiştir (Enginöz, 2015). Bu düzenlemelerde engelli olarak tanımlanan bireyler ve yaşlı bireyler için cadde, sokak, meydan, yol gibi özellikle sirkülasyon alanlarında düzenlemeler yapılmıştır.

Tasarım stüdyoları dahil olmak üzere birçok mekânda da yine bireylerin sirkülasyon alanlarını kullanabildiği; ancak mekâna erişim sağlandıktan sonra mekânın diğer bileşenlerinden etkin biçimde faydalanılamadığı gözlemlenmiştir. Tasarım stüdyoları birer eğitim alanıdır ve eğitim alanlarında farklı yeteneklere sahip bireylerin, istediği takdirde mekândan ve verilen eğitimden faydalanabilmesi gerekmektedir. Yükseköğrenim sistemi 2019 verilerine göre 7 milyon 7 yüz 30 bin öğrencinin yalnızca %0,5'i engelli olarak tanımlanan bireylerdir. *Dünya genelinde toplumun %10-15'inin engelli bireyler olduğu düşünüldüğünde yükseköğrenim gören engelli birey sayısının oldukça düşük olduğu görülmektedir* (YÖK, 2019). YÖK'ün öğrenci dostu çalışmaları bu sayıyı artırmak adına destekte bulunmaktadır; ancak bireyler hala eğitimin her alanında yer almakta zorlanabilmektedir. Tasarım stüdyoları da bu bireylerin gelecekte daha fazla kullanım engeli oluşturmamak ve her bireyi topluma kazandırmak adına varlığını sürdürmesi gereken öğrenme ortamlarıdır. Araştırmanın öznesi olan bireylerin engellerini kaldırmak adına, yaşanan problemleri tespit etmek ve günümüz koşullarında çözümlemek en önemli adımlardan biridir.

4.5. Herkes İçin Tasarım Stüdyosu Nasıl Oluşturulur?

Konu, tasarım stüdyolarına indirgendiğinde ise tasarım stüdyoları birer eğitim ve öğrenme mekânıdır. Bu mekânların barındırdığı tüm olanaklar farklı yetilere ve becerilere sahip insanların kullanımını kolaylaştırmak adına erişilebilir, esnek, güvenli ve diğer bireylerle iletişime teşvik edici olmalıdır. Tasarım stüdyoları bireylerin güvende ve rahat hissettiği yerler olmalı, bir diğer yönden de sosyal ilişkileri güçlendirmeye olanak sağlamalıdır (Şensoy, 2019). Bireyler stüdyo içerisinde çalışmayı sürdürürken de dış dünyadan soyutlanmamalı hem stüdyo kullanıcıları ile hem de çevre ile iletişim halinde olmalıdır. Tüm bu özellikler ile birlikte elbette stüdyoların estetik olması da beklenmektedir. Buna bağlı olarak araştırmada, her bireyin ihtiyaçlarına nasıl cevaplar verileceğini belirlemek, her bireyin kullanımına uygun yeni model önerileri geliştirmek ve bu konuda farkındalık yaratmak önemli görülmektedir. Hem tasarım stüdyolarında

hem de çeşitli eğitim mekânlarında, alternatifleri üretebilen bu çalışma sayesinde gerekli görüldüğü takdirde değişim-dönüşüm yolunda adımlar atılabilecektir. Bu sayede günümüzde söz konusu işlevlerde eğitim veren mekânlar da her bireyin kullanımına açık hale gelebilecektir. Diğer bir yönden de gelecekte bu işlevleri gerçekleştirmek adına tasarlanan mekânlara evrensel tasarımın uygulanabilirliğini belgeleyebilir. Bu bağlamda çeşitli alanlarda örnekler incelenmiştir.

4.5.1. Dostluk Parkı, Uruguay (Marcelo Roux & Gaston Cuna)

Fiziksel ve zihinsel işleyişleri toplumun çoğunluğundan farklı olan çocuk ve gençleri dışarıda bırakmadan, her çocuğun erişebileceği bir park alanı tasarlamak amaçlanmıştır. Park alanı boyunca güvenlik için keskin köşeler kullanmaktan kaçınılmıştır. Görme yetisi hiç olmayan veya kısıtlı olan bireyler için duvar ve zeminlerde dokulu taşlar kullanılmıştır. Oyun alanları farklı duyularla keşfedilebilecek biçimde düzenlenmiştir (fark edilmesi kolay renkler, dokular...). Park boyunca kolay hareket edilmesi için geniş alanlar bırakılmıştır (Archdaily, 2015).

4.5.2. Bikurim Okulu, Tel Aviv (Sarit Shani Hay)

Okul, her öğrencinin kendi ihtiyaçlarını karşılaması ve mekânlardan optimum düzeyde faydalanması üzerine tasarlanmıştır. Çocukları sakinleştirmek ve stresten uzak tutmak adına meditasyon odaları tasarlanmıştır. Mekânlarda güvenliğin sağlanması adına zemin ve duvarların bir kısmında yumuşak dokular kullanılmıştır. Eşitlik göz önünde tutulmuş, bu sebeple esnek mekânlar oluşturulmuştur. Bu sayede her öğrenci mekânın olanaklarını kendi ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde kullanabilmektedir (Dezeen, 2020).

4.5.3. DeafSpace, Gallaudet Üniversitesi (Hansen Bauman)

Üniversite içerisinde duyma yetisi bulunmayan veya kısıtlı olan bireylerin kullanımını kolaylaştıran bir alandır. Mekân, bu bireylerin kullanımına açık mekânlar tasarlamak adına kılavuz niteliğindedir. Alanda net görülebilen takip çizgileri, belirli bölgelere yerleştirilmiş aynalar ve iyi bir aydınlatma sistemi bulunmaktadır.

4.5.4. Er Roberts Kampüs Yapısı

Erişilebilir tasarımın estetiğe bir engel oluşturmadığını kanıtlar nitelikte bir yapıdır. Yapı bünyesinde engelli haklarını korumak ve sosyalleşmeyi sağlamak adına kurulan

birimler de bulunmaktadır. Yapı içerisinde merkez galeri çevresinde çarpıcı kırmızı rampa ile dolaşım sağlanmaktadır. Su sesi gibi sesli uyaranlar kullanılarak çeşitli merkezleri daha kolay bulunması sağlanmaktadır. Kolay fark edilebilir renkler kullanılmış, geniş koridor ve rampalar inşa edilmiş, doğal ışığın kullanımı önemsenmiştir. Ergonomik tabela ve mobilyalar tercih edilmiştir.

Bu örneklerdeki kriterler tasarım atölyeleri katılımcılarının görüşleri ile harmanlanmıştır. Sürecin sonunda belirlenen parametreler ile herkes için tasarım stüdyosunun model üretimine geçilmiştir.

5. ALAN ÇALIŞMASI

Eğitim mekânlarından biri olan tasarım stüdyolarında veya beceri gerektiren herhangi bir stüdyoya üretim yapan veya yapmaya çalışan engellenen bireyler ile yüz yüze görüşmeler yapılmış ve hazırlanan sorular bireylere aktarılmıştır. Görüşmeler “nasıl bir mekânda eğitim görmek isterdiniz, üretim yapmak adına yararlandığınız mekânlarda ne gibi engellerle karşılaşıyorsunuz” vb. ana sorularının temalarında yapılmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı desteği ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama adına görüşme yapılan kişiler Dünya Sağlık Örgütü’nün (*WHO-World Health Organization*) engel durumu üzerine yapmış olduğu tanımlamalar kapsamında seçilmiştir. Çalışma sürecinde görüşmeler bu kapsamdaki engellenen bireyler ile gerçekleştirilmiştir. Yöntem dahilinde 10 kişi ile görüşülmüştür (Tablo 1). Görüşmelerin yapıldığı bireyler, yalnızca fiziksel erişim konusunda problem yaşayan bireylerdir ve her birey 18 yaşını doldurmuştur. Görüşmeye dahil olan bireylerin biri yaşlılık haline dahil olmakta, biri hamilelik haline dahil olmakta diğer bireylerin ise çeşitli fiziksel erişim problemleri bulunmaktadır (Şekil 1). Görüşmelere dört öğretim elemanı altı öğrenci dahil olmuştur. Bireylere erişim noktasında çeşitli aksaklıklar yaşanması sebebiyle çeşitli atölyelerde görev alan bireylerle görüşmeler yapılmıştır ve eğitimci sayısı dörde yükseltilmiştir. Engellenen bireylerin insanlarla görüşmekten kaçındığı, projelere dahil olma konusunda genel anlamda istekli olmadıkları gözlemlenmiştir. Bu durumun bireylerin fiziksel engeller dolayısıyla toplumun diğer bireyleri gibi hayatlarını rahatlıkla idame edememelerinden kaynaklı kendilerine olan inançlarının azalması, çevrelerinde bulunan diğer bireylerin engellenen bireylere karşı olan ön yargıları, her dışarı çıktıklarında en az bir erişim engeliyle karşılaşmaları gibi sebepler sonucu bireylerin,

43020445

dan kaynaklı yaşadığım kısıtlanmalar.

ifida hastasıyım.

siyım. Omurgada eğriliğim var. Bir ama
var zaten.

yüksek ateş geçirmişim, sağ taraf kon

ce bedensel engelliyim.

elliyim. Tekerlekli sandalye kullanıyorum

işme sonucu L1 kırığı. Omur L1. Belder
nda ortopedik engelli sayılıyorum. Enge

k geçiyor. Yani *serebral palsy*.

A black and white illustration of a winding path with various people, including those in wheelchairs, walking along it. A large, faint watermark '2045' is visible across the center.

Şekil 1. Katılımcıların çözümlemesinde küme

ya
Çal
gör
önü
esn

güç gereksinimi, yaklaşım ve kullanım için uygun boyut ve mekân (Dostoğlu vd., 2009). Bu 7 ilke ölçek alınarak hazırlanan görüşme soruları, yarı yapılandırılmış bir düzende katılımcılara sorulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme, diğer görüşme türlerine göre en sık kullanılan tekniklerden biridir (Karasar, 2005).

Görüşme sorularının içeriği; ilk 3 sorusu demografik bilgi ile başlamakta, sonradan gelen 2 soru toplumsal, 4 soru mekânsal, 1 soru da toparlayıcı nitelikte olacak şekilde düzenlenmiştir. Sorular aşağıda belirtilmiştir:

- 1- Doğum tarihiniz nedir?
- 2- Erişilebilirlik ile ilgili kısıtlanma durumunuzu kısaca tanımlar mısınız?
- 3- Hangi bölümde okuyorsunuz/görev yapıyorsunuz?
- 4- Bölümünüzü tercih etmeden önce bir ön yargı ile karşılaştınız mı?
- 5- Şu anda çalıştığınız birimde ön yargı olduğunu düşünüyor musunuz?
- 6- Çalıştığınız birime/bölüme fiziksel erişimde bir sorun yaşıyor musunuz? Varsa bunlar nelerdir?
- 7- İç mekânlarda fiziksel erişim ve kullanım ile ilgili bir sorun yaşıyor musunuz? Varsa bunlar nelerdir?
- 8- Üretim alanınız olan tasarım stüdyolarında bir sorun ile karşılaşıyor musunuz? Varsa bunlar nelerdir?
- 9- Herkes için tasarım stüdyosu için olmasını gerekli gördüğünüz bileşenler nelerdir?
- 10-Belirtmek ya da eklemek istediğiniz konular var mı?

Analizler sonucunda elde edilen parametreler tasarım modeli oluşturmada altlık olarak kullanılabilecektir.

6. BULGULAR

Görüşmelerden (EK-1) sonra elde edilen bulgular kodlanarak (Tablo 2) model üretimine birer parametre olarak dahil edilmiştir.

Tablo 2. Görüşmeler sonucu elde edilen kod ve kategoriler.

Katılımcılar	Görevi	Yorumlar	Kod kategorisi
Katılımcı-1	Emekli Öğretmen	... öncelikle atölyelerin girişleri yani tüm bina girişleri, atölyeleri bırakın kamu kurumları, işte özel meskenler, apartman girişleri... Hepsinin öncelikle bir engelli rampasına ihtiyacı var.	Sirkülasyon Girişler
		... öncelikle dış mekândan başlayıp ya da şehrin sokaklarından başlayıp bu erişilebilirlikleri, engelli rampaları ya da kaldırımları başları sonları onların düzenlenmesi, bina girişleri tabi...	Yol ve kaldırım Sirkülasyon Girişler

		Bedensel engelli, evet sandalyeye oturduğu zaman masaya bir normal insan büyüklüğünde oluyor ama daha farklı engeli olan arkadaşım... Yani masa ona yüksek gelebiliyor. Orada onun bir verimli çalışma yapmasını bekleyemeyiz.	Mekân içerisindeki mobilya ve diğer donatılar
Katılımcı-2	Öğretmen	... ailemdeki bazı üyeler tarafından çeşitli ön yargılar yaşadım. Neden o bölümü seçtiğime, nasıl o işi yapabileceğime dair çeşitli ön yargıları vardı. Fakat beni etkilemedi. ...İdarecilerim olabilir ya da diğer branş öğretmenleri ya da çeşitli diğer normal diye tabir ettiğimiz öğrencilerin velileri de bu kapsamda. Bunlardan yana çocuklarımızla ilgili yani özel çocuklarımızla ilgili başaramayacaklarını, zaten onlardan çok da bir şey beklenmemesi gerektiği şeklinde ön yargıları hala yaşıyorum maalesef.	Ön yargı
		İkinci kat oluşu sınıfın bu hamilelik sürecinde beni bayağı bir zorladı. Ciddi bel ağrım var. İlk başlarda da düşük tehlikem vardı. Bundan dolayı merdiven çıkıp inebilmem zordu.	Sirkülasyon
		Mesela köşeli masalara -burada masalarımız köşeli- bir öğrencimiz bir kere kafasını çarptı, burada şişti gitti. Bir sıkıntı yaşadık yani. Ya da ne bileyim dolap kenarları çok sivri. Çocuklar normalde dolaptan gidip eşyalarını alabilirler. Bu anlamda bir kısıtları yok, ama dolap kenarları sivri olduğu için onlar gidip dolaptan bir şey alıp ederken ben öğretmen olarak ciddi tedirginlik yaşıyorum. Çünkü orada bir tehlike barındırıyor sivri kenarlar ve dolayısıyla öğrenciye bir kısıt daha getirmiş oluyor.	Mekân içerisindeki mobilya ve diğer donatılar
		Yani bahçe biraz bir nebze tehlikeli. Merdivenlerde, bahçenin kendi merdivenlerinde yükselti sorunumuz var. Belli yerler daha yüksek belli yerler daha alçak. Oralarda da iki üç basamaklı merdivenlerle geçiş sağlanıyor. Fakat merdiven üzerindeki taşlarda döşemelerde ciddi kırılmalar, yamalar yapılmış durumda. Bunlar da dikkatsiz davranıldığında düşmeye vs. Sebebiyet verebiliyor.	Zemin Yol ve Kaldırım
		Bir gün biz sınıftayken yerler patladı. Önce deprem oluyor zannettik baya tedirgin olduk. Sonrasında o patlayan parkeler temizlendi, oralar göçük kaldı yani parkesiz alanlar oluştu sınıfta. Dolayısıyla bu da bir yükselti farkı oluşturdu. Çocuklarımız birkaç tanesi de burada sınıf içine gidip gelirken ayaklarına takılıp düştüler burada.	Zemin
		Bizim dolaplarımız yetersiz olduğu için materyallerimiz sığmıyor ve üst raflara yani dolap üstüne koliyle falan materyal yerleştirmek zorunda kalıyoruz. ... Almak için sandalyeye çıkmam gerekiyor benim bu şekilde iken. Bu bir tehlike yaratıyor.	Mekân içerisindeki mobilya ve diğer donatılar
		Çocukların sıralarında yani özel eğitimle birebir çalışmak gerekiyor. Her öğrencinin yanına gidip birebir ders yapıyoruz. Dolayısıyla sürekli sırasında eğil doğru yaşamamız gerekiyor. Bu bir sorun yaratıyor.	Mekân içerisindeki mobilya ve diğer donatılar
		...Hatta duvarların bile yarıya kadarki kısmının yumuşak malzeme ile kaplanması gerekebiliyor çocukların çarpmasını önlemek için. Ya da herhangi bir öfke nöbeti, bir kriz anı yaşandığında çocuğun kendini oralara	Mekân içerisindeki mobilya ve diğer donatılar

		vurmaması için buraların da katlanması son derece faydalı olur.	
		...Gözlük kullanıyor o (öğrencisinden bahsediyor.). Gözlük kullanarak ve ışığa çok ihtiyaç duyuyor. Karanlıkta göremiyor. Tavuk körlüğü diye bir rahatsızlığı var onun da. Işık sağladığımızda ve gözlük taktığında onunki de minimum düzeye iniyor.	Işık
Katılımcı-3	Akademisyen/ Tiyatro oyuncusu	...Bir de ben dördüncü kattaydım-. Ara sıra asansör bozuluyordu. O zaman yürüyerek çıkmak zorunda kalıyordum. O beni yoruyordu.	Sirkülasyon
		Bir öğrencimiz vardı. Sandalyesi sınıfın kapısından geçmesi biraz zorlanıyor diye yanlış hatırlıyorsam onu modifiye etmiştik.	Girişler Kapı eşikleri Kapı çeşitleri
		Bu arada buradan gidiyorsa Büyükşehir Belediyesi'nin kaldırımları çok yüksek. Ben her adım atarken Tüm Büyükşehir Belediyesi'ne sevgilerimi gönderiyorum.	Yol ve Kaldırım
		Mesela sahneye çıkabilmem için merdivenler var. Yüksek aralıklı merdivenler. Arkadaşlar falan arada yardım ediyorlar. Ben bir şekilde ayarlayıp çıkıyorum ama mesela bir tekerlekli sandalyeli oraya çıkamaz. Ya da bir görme engelli nasıl çıkabilir? Yine hani destekle falan olması lazım çünkü bir tutacak yer yok.	Sirkülasyon
Katılımcı-4	Öğretmen	Yani bende fazla ağır koah da var. Bir merdiven çıkarken, inip çıkmakta çok zorlanıyorum. Yani bazen atıyorum acil sınıfa koşmam gerekiyor. Bir öğrenci düşmüştür ya da bir şey, bir kavga vardır sınıfta. Onu koştuğum esnada böylelikle nefes nefese kaldığım zamanlar oluyor. Yani atıyorum ikinci katta olması bir sorun değil de okulda bir asansör olması bunun için bir çözüm olabilir.	Sirkülasyon
		Pencerelerin kenarları da çok dik. Onların mesela kapakları ben böyle yumuşak şeyler oluyor; onları kaplayabilirler. Duvarlarımız mesela sınıf duvarları özel öğrenciler sınıfı olmasına rağmen fayansla kaplamalı.	Güvenlik Mekân içerisindeki mobilya ve diğer donatılar
		Hani fiziksel kısıtlanma durumu olan öğrencimiz var mesela bizim okulumuzda klozet yok ve bizim oturamayan bir öğrencimiz var. Hani kilosundan kaynaklı. Onda çok sorun yaşıyoruz. Çocuğu kendi öğretmenler tuvaletine götürüyoruz.	Islak Hacim
		Rampa sistemi var dışarıda ama içeride merdiven sistemi var...	Sirkülasyon
		Çünkü dolaplarımız yüksek. Yani benim kendi boyum çok yetmiyor. ... Ben mesela sandalyesiz çıkamam bu imkânsız. Bu da ekstra sınıf içinde kontrolün kaybedilmesine neden oluyor.	Mekân içerisindeki mobilya ve diğer donatılar
		...tahtalarımız çok yüksek. Ben mesela tahtanın en uç kısmına yetişemiyorum. Tahtalar büyük olduğu için ben yetişmekte zorlanıyorum. Genelde alt kısma yazıyorum.	Mekân içerisindeki mobilya ve diğer donatılar
		... birebir çalıştığımız öğrenciyi etkinlik masasına alıp öyle çalışıyoruz (masa boyu sebebiyle). Bu da biraz zaman	Mekân içerisindeki mobilya ve diğer donatılar

		sıkıntısına sebep oluyor. Çünkü öğrenciyi motive edip başka yere almak biraz dert oluyor yani bizim için.	
Katılımcı-5	Kamu görevlisi	Burası için burada bir asansör olması lazım... Ama eski bina olduğu için izin yok.	Sirkülasyon
		... bu kapı eşikleri var ya onlar problem yaratıyor.	Sirkülasyon Girişler
		... İlk olarak asansör iki olarak kapı açma bazı kapılar güç istiyor onlar engel oluyor	Girişler Kapı çeşitleri
		Rampa olsa daha iyi olur, onun dışında mesela kaygan zemin oluyor olur olmaz yerlerde ... Benim için yollar biliyorsunuz yol ... bazısı yüksek çıkamıyorsunuz düşüyorsunuz. Benim için önemli, bir anda yükselip bir anda alçalıyor	Sirkülasyon Zemin Yol ve kaldırım
		(Pencere sürgüsü) kapalıysa benim için gayet iyi yoksa şunun gibi oldu mu (pencere açık durumdaydı) mesela masa dibimde engel oluyor geçerken falan yolu kapatıyor çünkü	Mekân içerisindeki mobilya ve diğer donatılar
Katılımcı-6	Elektronik cihaz tamircisi	Ya gördüğün gibi Ben yapamazsın, gezemezsin Yeni olacak diyeyim. Elimden geldiğince yapıyorum.	Ön yargı
		Yok yok hayır. Ben tekerlekli araba kullanmıyorum. Yerden emekleyerek gidiyorum.	Maddi imkân
		Var gibi. Lakin başımda babam bekliyor. Olmayınca da yerde yapıyorum.	Mekân içerisindeki mobilya ve diğer donatılar
		Ya ben tamirci değilim. Bunun eğitimini görmek isterdim. Ben bunun eğitimini hiç görmedim. Kafama göre yapıyorum. Ama bunun eğitimini görmek isterdim. Araç gitmiyor. Bulduğumuz yerden çalışmamızı sağlayacak bir yer yok. Muğla da uzak olduğu için gidemiyorum.	Maddi imkân Atölye eksikliği Farkındalık
		Eğitim kurumu değil de... Eğitim kurumu var da bize göre yok. Yani engelliler diyor. Rahat gezelim... Yapıyor ama engellilere göre yapmıyor.	Sirkülasyon Atölye eksikliği Farkındalık
Katılımcı-7	Okçu	Kimse bunu yapabilir gibi bakmadılar. Çünkü olmaz, yapamaz gibisiyle baktı. Bundan önce de yüzme de yapıyordum. Hiç ayaklarımı kımdatamıyordum bu arada. Yüzme sayesinde kıpırdatabildim.	Ön yargı
		Oralarda çok merdiven iniş çıkış olduğu için sürekli bir orada sıkıntımız var.	Sirkülasyon
		Tabii ki de asansör, ulaşım. Üst kata çıkmada sıkıntı vardı. Mesela okuldayken bile, okul okurken bile asansör yoktu okulumda.	Sirkülasyon
		Bir masanın boyu yüksek olduğu için ulaşım veya uzantılarda sıkıntı vardı tabii.	Mekân içerisindeki mobilya ve diğer donatılar

Katılımcı-8	Emekli ressam	Burada bilgisayarda çalışırken çoğu pencereler devamlı gözümüzü alıyor... Işık... Ama perdeyi kapatıyorum	Işık
		Aydınlık olması. Artık ısı. Yine güneş görmeyen güneş. Aydınlık olmalı artı gürültüden uzak yani bir ses yalıtımı. Yani gürültü olmamalı. Sakin ve dolayısı ile... Dolaplar... Tabii ki o dolaplarda bir çekmeceli dolaplar olmalı malzemeyi koyabilmek için.	Işık Ses Mekan içerisindeki mobilya ve diğer donatılar
Katılımcı-9	Okçu	Hani bize ön yargı zaten her zaman olur. Hani sen yapamazsın, sen bilemezsin, sen gidemezsin. Halbuki benim bir sloganım var Türkiye'de ya da Dünya'da bile söyleyebiliriz: İmkân verilirse imkânsız diye bir şey yoktur. İmkân verin imkansız bizden isteyin.	Ön yargı
		Şimdi geçtiğimiz dönemlerde sayın valilerimizden biri engelli rampası yaptırıyordu valilik binasına. Bana dediler ki "test edebilir misin, hani uygun mu değil mi" anlamında inşaat aşamasına gittim, test ettim, çıktım. Çok da rahat çıktım. Güzel olmuş dedi oradaki bu işi yapan insanlar. Dedim ki hayır olmamış. Neden olmamış, sen rahat çıktın, ben rahat çıktım da bu sandalyelerin bir standardı yok ki. Bu tür yerleri yaparken en büyüğü baz almak zorundayız. Sonra büyük sandalyesi olan arkadaşımı çağırdım da virajı dönemedi, dönemediğinde de haklıymışsın dediler.	Sirkülasyon
Katılımcı-10	Tiyatro oyuncusu	Asansörleri kontrol edilmiyor. Yani ediliyorsa da bir gün iki gün dayanıyor. Onun dışında o mekânda öyle. Rampası olmayan yerlerde zaten ekip arkadaşlarım yardımcı oluyor.	Sirkülasyon
		Öncelikle ya rampa ya da asansör. Mesela bir katlık da olsak normal asansör olabilir.	Sirkülasyon
		Kaldırımından gitmem gereken yerde kaldırımın ucunda bir dükkan oraya eşyalarını koyuyor. Nasıl gideyim ben orada? Bunları biraz mesela o zaman ya bisiklet yoluna araç koymayacaksınız ya da kaldırımı biraz daha genişleteceksiniz ki kaldırımda geçebilsin insanlar. Tamam "normal" insanlar yürüyebiliyor, gidebiliyor ama biz...	Sirkülasyon Yol ve kaldırım
		...yerleri çok kaygandı tekerlekli sandalyedeki için sıkıntı yaratıyor gibi şeyler.	Zemin

- **Zemin:** Zeminde kaygan malzeme seçilmesi, katılımcıların yaşadığı ve gözlemlediği problemler arasında önemli bir noktada yer almaktadır. Özellikle ıslak hacimlerdeki zemin malzemesinin kaygan oluşu, kayıp düşmelere ve erişimin engellenmesine sebep olmaktadır. Bu sebeple üretilen modelde zemin malzemesi tasarım aşamasında dikkat edilen parametrelerden biri olarak belirlenmiştir.

- **Işık:** Mekânların yeterli ışık alamaması ve yapay ışıklandırmanın yeterli olmadığı alanlarda mekânı deneyimleyen kullanıcıların görme konusunda problem yaşadıkları; aynı zamanda ışığın ruhsal duruma etkisiyle beraber yaptıkları işlerin verimliliği açısından etkili olduğu anlaşılmıştır. Bu sebeple üretilen modelde ışık etkisi dikkate alınarak doğal ve yapay ışıklandırmanın herhangi bir engelle sebebiyet vermeyecek düzeyde tasarlanmasına dikkat edilmiştir.
- **Girişler:** Mekâna giriş ve çıkışı sağlayan kapı açıklıklarının yeteri kadar geniş olmadığı durumlar, özellikle tekerlekli sandalye kullanıcıları açısından problem teşkil etmektedir. Tekerlekli sandalyenin kapıdan geçememesi ya da kullanıcının bastonunun kapıya veya kapı koluna takılması gibi durumlarla karşı karşıya kaldıkları yaşanan problem arasındadır. Bu sebeple oluşturulan modelde her türlü fiziksel engelle sahip olan kullanıcıların mekâna rahatlıkla giriş çıkış yapabilecekleri açıklığa sahip olmasına dikkat edilmiştir.
- **Kapı eşikleri:** Mekâna girişlerde bulunan eşikler tekerlekli sandalye, koltuk değneği kullanıcıları ya da görme problemi yaşayanların takılmasına neden olabilmekte, buna bağlı olarak da düşüp yaralanmalar yaşanabilmektedir. Oluşturulan modelde bunun gibi küçük görünen ama önemli sonuçlar doğurabilecek detayların göz önünde bulundurulması ana tasarım yaklaşımı olarak kabul edilmiştir.
- **Kapı çeşitleri:** İtmeli kapılar belirli bir güç gerektirdiği için kullanıcıları zorladığı saptanmıştır. Güç gerektirmeyen, sensörlü, otomatik açılıp kapanabilen kapılar, pencereler, giriş çıkışı ya da hava almayı sağlayan mekânsal bileşenlerin düşük fiziksel güç kullanımını gerektirecek şekilde tasarlanmasına dikkat edilmiştir.
- **Sirkülasyon:** Kullanıcıların mekâna erişimi sırasında düşey sirkülasyon olarak sadece merdiven kullanılması; rampa ve asansörün bulunmaması ya da olan elemanların da engellenmiş bireylerin kullanımına uygun olmaması en çok şikâyet edilen sorunlardan birisi olarak dikkat çekmektedir. Fiziksel gücü yeterli olmayan kullanıcıların merdivenle çıkamamaları, asansörün bozulması veya rampa olsa bile en ve yüksekliğinin uygun ölçülerde yapılmaması sebebiyle mekânlara ulaşamama, tüm bunlara bağlı olarak da dışlanmış hissedip ruhsal durumunda bozulma ya da yardıma muhtaç hissetme gibi durumların yaşandığı kullanıcılar tarafından dile getirilmiştir. Bu sebeple yapılan model önerisinde

mekâna erişimi sağlayan sirkülasyon elemanlarının herhangi bir ayırım gözetmeksizin, “herkes için erişim” düşüncesi çerçevesinde fiziksel engeli bulunmayan kullanıcıların kullandığı elemanlardan ayırtırmadan olması gereken ölçülerde yapılmasına dikkat edilmiştir.

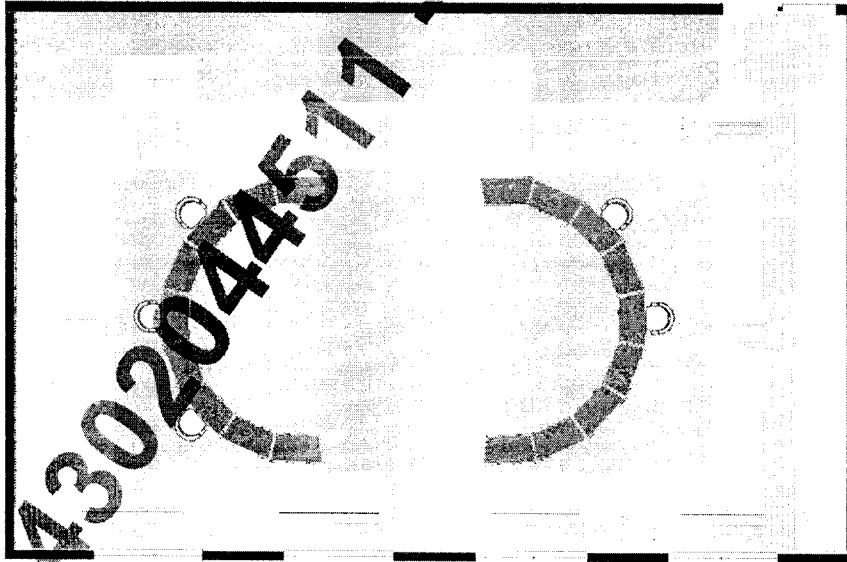
- **Yol ve Kaldırım:** Kullanıcılar yol ve kaldırımların bozuk oluşu, araçların saygılı olmayışı, engelli park yerlerine engeli bulunmayan insanların park edişi, kaldırım yüksekliğinin uygun olmayışı sebebiyle ulaşımında zorluklar yaşadığını dile getirilmiştir. Özellikle tekerlekli sandalye kullanıcıları bu konudaki hassasiyetlerini vurgulamıştır. Bu sebeple üretilen modelde sadece mekân içi için değil çevresinin de engellenmiş bireylerin rahatlıkla kullanabileceği bir düzenleme ile yapılmasına dikkat edilmiştir.
- **Mekân içindeki tefrişlerin özellikleri:** Eğitim veren kullanıcıların öğrencilerinin fiziksel çevreden kaynaklı yaşadığı problemler arasında bulunan sıra, masa, dolap yükseklikleri çeşitli fiziksel rahatsızlıklara sebebiyet vermektedir. Ayarlanabilir ve esnek malzemeler yerine, standart ve tek tip kullanıcıya hitap eden tefriş kullanımı ve bunların sıvrı detaylara sahip olması zarar verdiği ve yaralanmalara açık ortam oluşturduğu için problem unsuru olarak belirlenmiştir. Bu sebeple model önerisinde kullanıcıların minimum zarar görmesini sağlayacak esnek malzeme seçimi ve mekânda rahat hareket edebilme olanaklarının sağlandığı bir tasarım yoluna gidilmiştir.
- **Islak Hacim:** Mekânlarda bulunan tuvalet ve mutfak kullanımında kullanıcılar birçok problemle karşılaştığını dile getirmiştir. Mutfak tezgâh yüksekliğinin uygun olmaması sebebiyle yardım almadan kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayamadığı aynı zamanda özel ve kamusal alanlarda tuvaletlerin engel durumunu gözetmeden yetersiz sayıda ve uygun ölçülerde olmaması sebebiyle birçok mekânı kullanamamaları dile getirilmiştir. Model önerisinde bu durumlar göz önünde bulundurularak tasarım yapılmıştır.

7. MODEL ÜRETİMİ

Bulgulara bağlı olarak toplamda 4 adet model üretilmiştir.

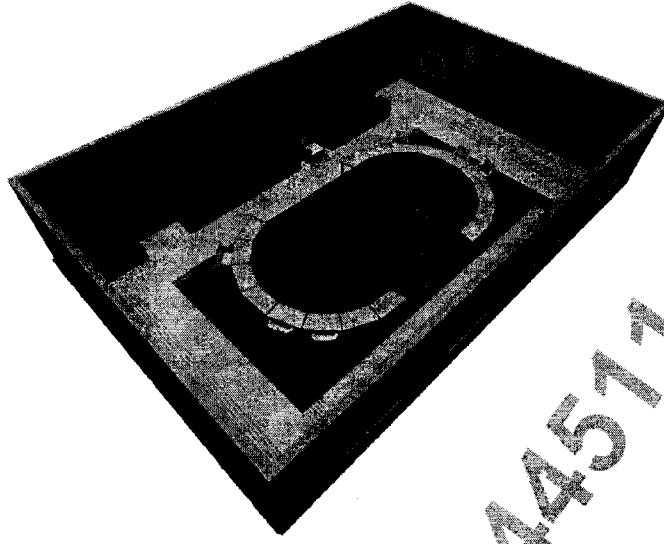
7.1. Model-1

1 numaralı model olan büyük planlı atölyede alan görece olarak daha geniş olduğu için depolama, serbest ve düzenli çalışma için yeterli alanlar tasarlanmıştır. Masa tasarımları çalışma alanı olarak belirlenen bölümde farklı biçimlerde yan yana getirilerek farklı öğrenme biçimlerine elverişli olabilecek şekilde düzenlenebilmektedir. Girişi tanımlayan bölümde farklı boylarda ayarlanabilen tahta sistemi yerleştirilmiştir. Atölyenin yan tarafında yatay olarak hareket ettirilebilen serbest çalışma alanında kullanılan oturma alanları ve alt kısımlarında depolama alanlarına da olanak sağlayacak şekilde yapılmıştır. Bu alanlar farklı yüksekliklerde bulunduğu için herkesin erişebileceği alanlar haline gelmiştir. Aynı zamanda yatay hareket edebilmesi sayesinde tekerlekli sandalyenin girebileceği açıklıklar da oluşturulabilmektedir. Kesim ve boya gibi işlemlerin yapılabileceği masaların ve esnek oturma alanlarının bulunduğu bir serbest çalışma alanı oluşturulmuştur. İkinci bölümde ise çalışma masalarının bulunduğu çalışma alanı konumlandırılmıştır. Alanda yeterli doğal ışığın kullanılabilmesi için uzun kenara pencere açıklıkları bırakılmıştır (Şekil 2).



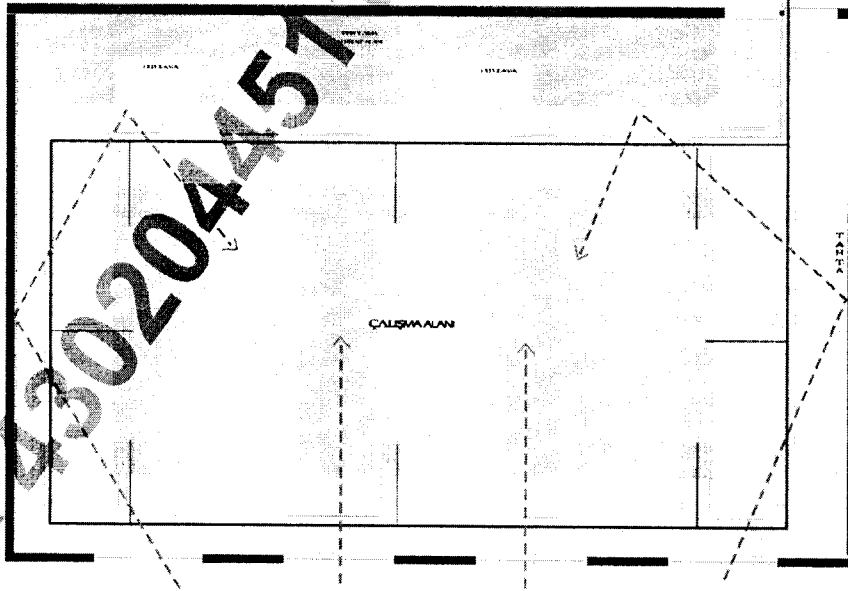
Şekil 2. Model-1 planı.

Masalar tekerlekli sandalyenin manevra alanını ve genişliğini sağlayacak biçimde yerleştirilmiştir. Tekerlekli sandalyelerin boyutları genellikle 80cm-125cm arasında olup, manevra alanı ise yarıçapı 1.5 m olacak şekilde hesaplanmıştır (Şekil 3).



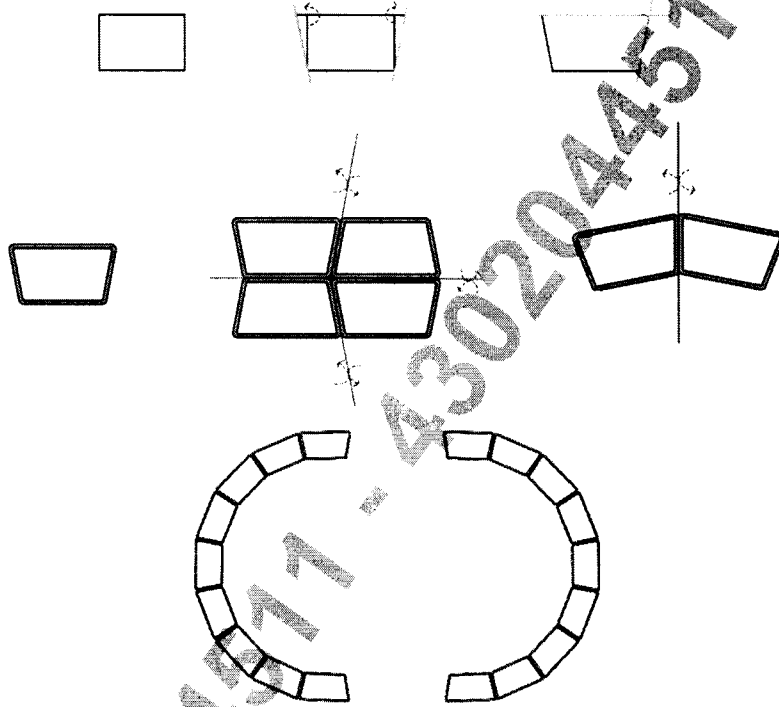
Şekil 3. Model-1 perspektif.

Zeminde kullanılan kabartmalar ve renkler görme yetisi sınırlı olan bireyler için kontrast renklerle boyanmıştır. Kırmızı rota çalışma alanı, sarı rota depolama alanı olarak belirtilmiştir. Zemindeki kabartmalar sarı renk olarak tanımlanmıştır. Pencere yerleşiminde gösterildiği biçimde yerleştirilerek alanın doğal ışığı maksimum düzeyde alınmıştır (Şekil 4).



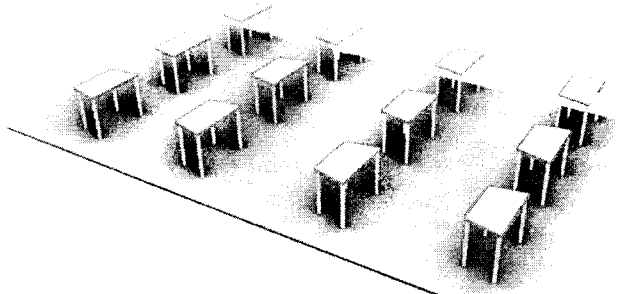
Şekil 4. Model-1 zemin, doğal ışık ve rota diyagramı.

Masalar tekerlekli sandalye kullanan ya da fiziksel rahatsızlığından dolayı farklı boylardaki kullanıcıların da rahatlıkla erişebileceği yükseklikte tasarlanmıştır. Masa genişlikleri aynı şekilde tekerlekli sandalyeli kullanıcının rahatlıkla girebileceği ve manevra alanına elverişli olacak genişlikte yapılmıştır. Kullanıcıların herhangi bir darbe sonucu alacağı hasarı en aza indirmek için yumuşak malzeme olan plastik kaplanmış ve masa kenarları sivriliği azaltmak için ovalleştirilmiştir (Şekil 5).

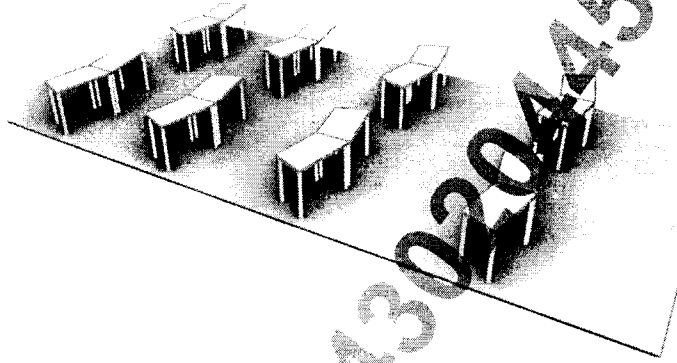


Şekil 5. Model-1 masaların bir araya gelme şeması.

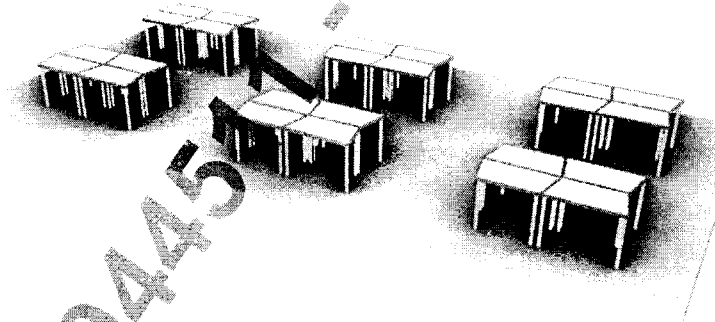
Farklı öğrenme biçimlerine elverişli olması için masa boyutu bir kenarı uzun olacak şekilde genişletilmiş, böylece masaların sadece tekli değil ikili, dördümlü ve en etkili öğrenme biçimi olan at nalı şeklinde farklı biçimlerde kullanılabilmesi sağlanmıştır (Şekil 6-7-8-9).



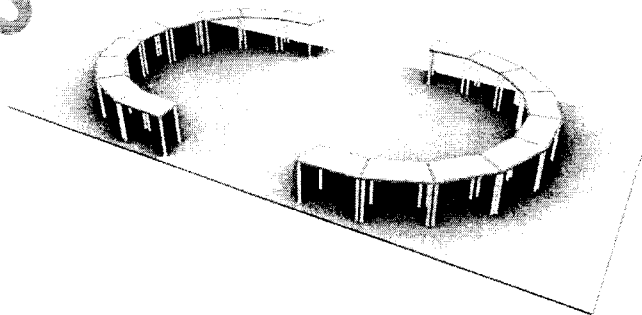
Şekil 6. Model-1 masaların tekli bir araya gelme şeması.



Şekil 7. Model-1 masaların ikili bir araya gelme şeması.

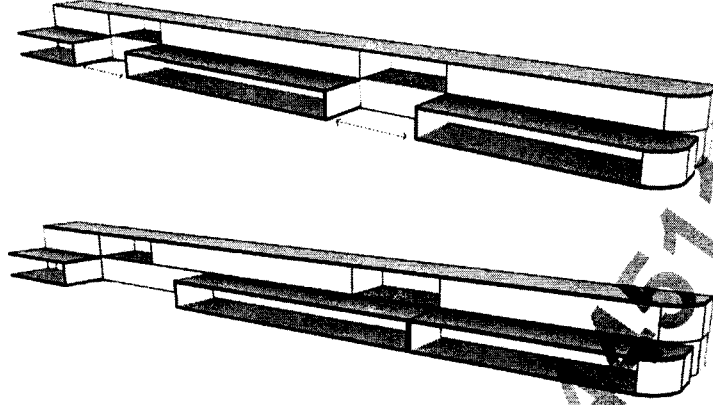


Şekil 8. Model-1 masaların dördlü bir araya gelme şeması.



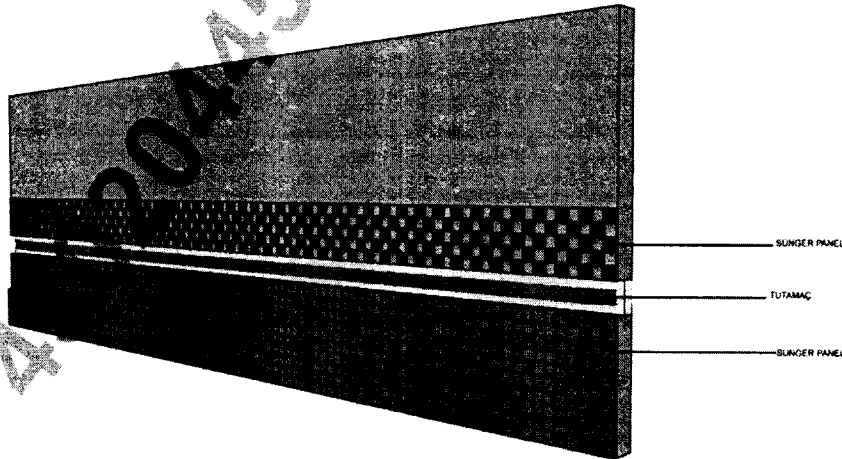
Şekil 9. Model-1 masaların at nalı biçiminde bir araya gelme şeması.

Girişin yanında bulunan yatay olarak hareket edebilen raylı oturma alanı sistemi alt kısımların da bulunan depolama alanı Şekil 10'da yer almaktadır.



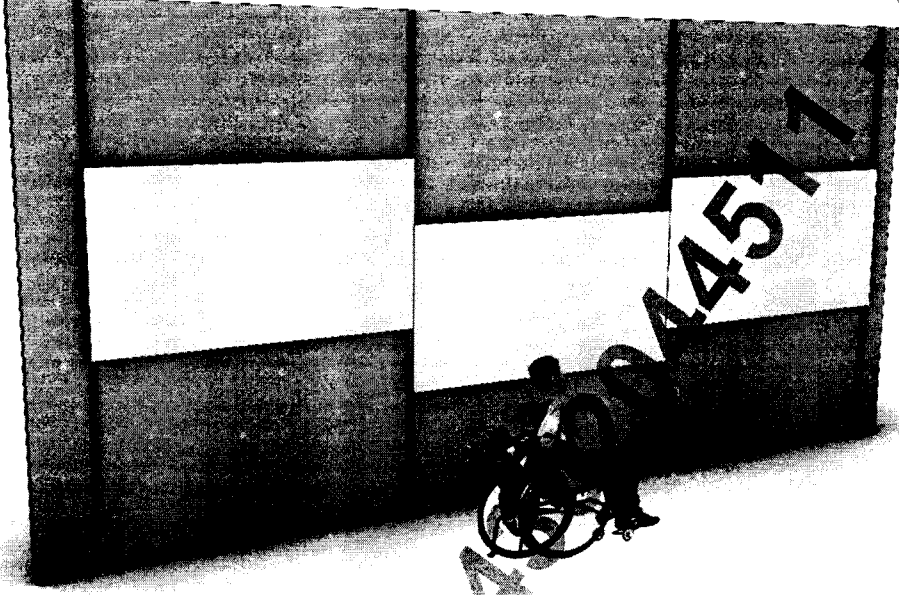
Şekil 10. Model-1 raylı oturma ve depolama alanı.

Duvarlar darbelere karşı hasarı minimuma indirmek için sünger panellerle kaplanmıştır. Panellere verilen dokular ve kullanılan kontrast renkler sayesinde kullanıcıların kolay fark etmesi hedeflenmiştir. Duvarda açılan nişin içine yerleştirilen destek elemanı kullanıcıların rahatlıkla tutunacağı yükseklikte nişin içine yerleştirilmiştir. Yerden yüksekliği 90cm olarak yerleştirilmiş ve sivri kısımlar ovalleştirilmiştir (Şekil 11).



Şekil 11. Model-1 duvarlarda malzeme kullanımı.

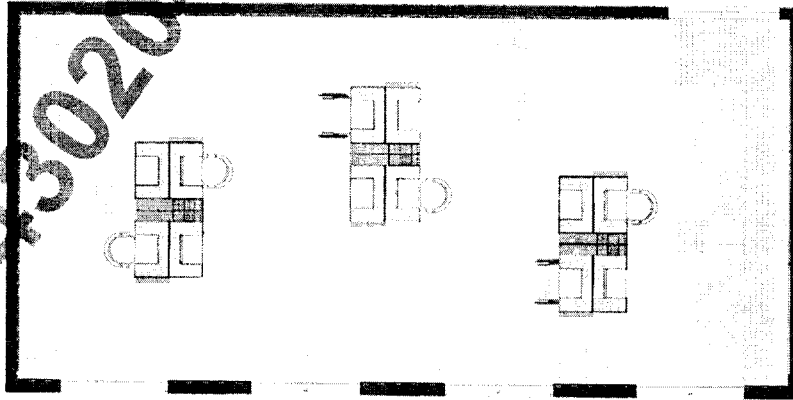
Girişte bulunan farklı yükseklikte ayarlanabilen raylı sistemli tahta tasarımı Şekil 12'de yer almaktadır.



Şekil 12. Model-1 ayarlanabilir raylı tahta sistemi.

7.2. Model-2

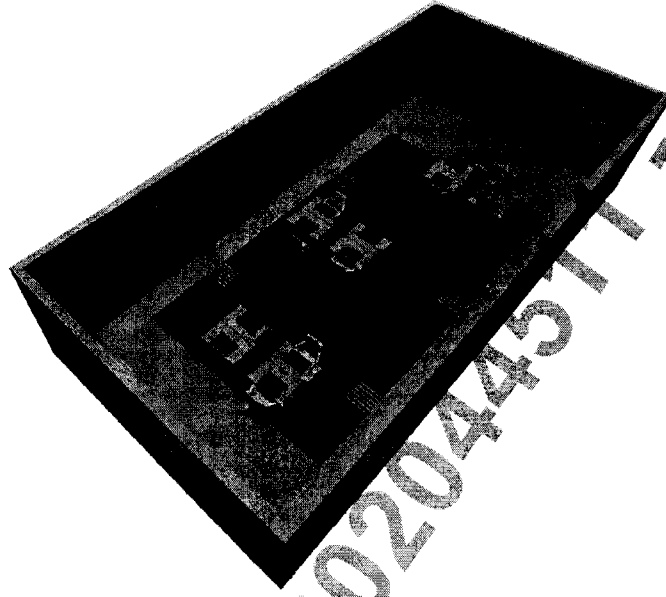
2 numaralı model olan küçük planlı atölyede kısıtlı alan göz önünde bulundurularak alan tanımlamaları yapılmıştır. Depolama ve çalışma alanlarının birlikte olacağı tasarım yapılmıştır (Şekil 13).



Şekil 13. Model-2 planı.

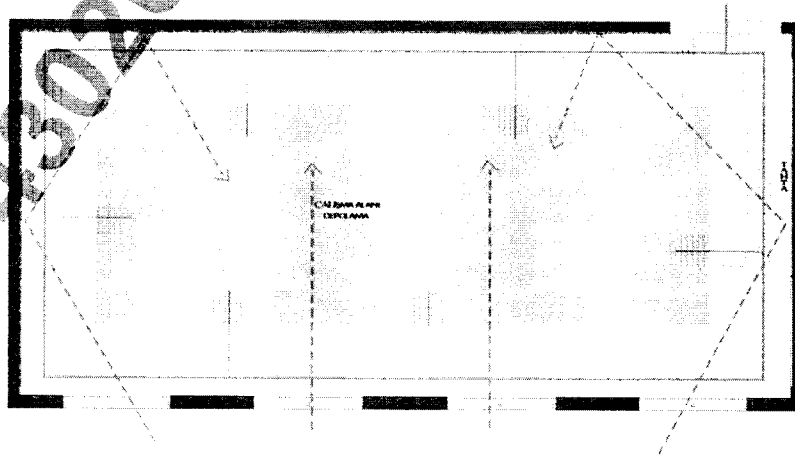
Depolama ve çalışma alanlarının birlikte işleyeceği bir tasarım yapılmıştır. Giriş bölümünde raylı sistemli tahta bulunmaktadır. Masaların duvar ile olan mesafesi

yarıçapı 1.50m olacak şekilde tekerlekli sandalyenin dönebileceği alanlar olarak yerleştirilmiştir (Şekil 14).



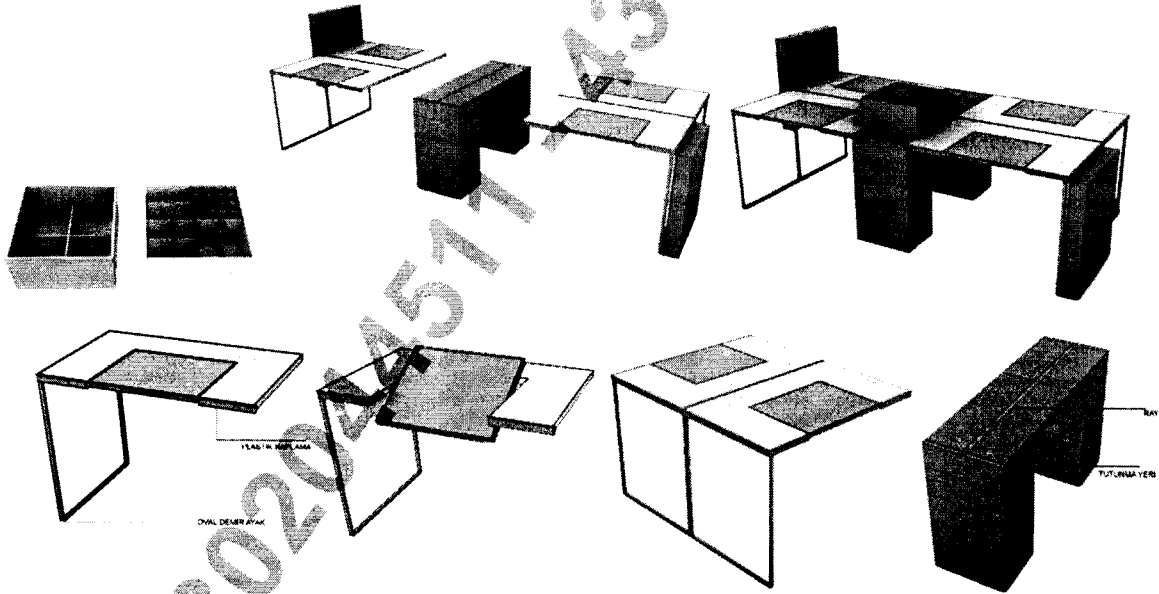
Şekil 14. Model-2 perspektif.

Zeminde kullanılan kabartmalar ve zemin renkleri görme yetisi sınırlı olan bireyler için kontrast renkler kullanılmıştır. Zemindeki kabartmalar sarı renk olarak tanımlanmıştır. Gösterilen gri alan hem depolama hem de çalışma alanını tanımlamaktadır. Pencerele diyagramda gösterildiği biçimde yerleştirilerek alanın doğal ışığı maksimum düzeyde alınmıştır. Pencere arası mesafe tekerlekli sandalyenin girebileceği açıklıklarla yerleştirilmiştir böylece kullanıcıların vakit geçirebileceği alanlar oluşturulmuştur (Şekil 15).



Şekil 15. Model-2 zemin, doğal ışık ve rota diyagramı.

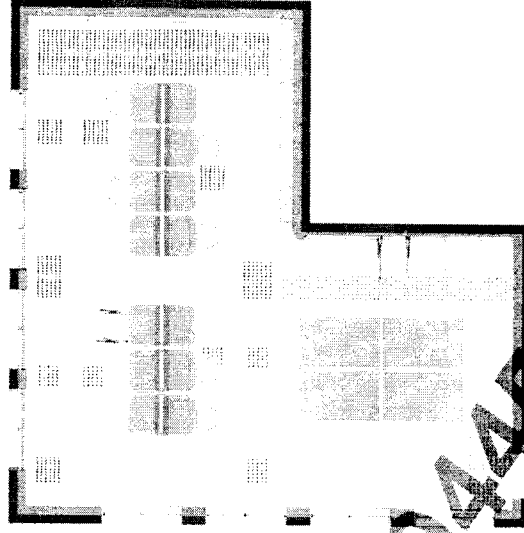
Masa tasarımı dar alanda maksimum verim alınması planlanarak depolama ve çalışmayı sağlayan masa tasarımı yapılmıştır. Masaların sivri uçları ovalleştirilmiş ve bireylerin rahat çalışabilmesi için masanın orta alanı açısı ayarlanabilir biçimde tasarlanmıştır. Masa kenarları darbe esnasında yaralanmayı önlemek için plastik kaplanmıştır. Masaların ortasında kullanıcıların erişebileceği ve malzemelerini koyabileceği çekmeceler düzenlenmiştir. Bu sistem masaların omurgası olup 4 masanın birleştiği kısımdır. Ortasında bulunan rayda tekerlekli sandalyeli kullanıcının da görebileceği yükseklikte elindeki malzemeyi rahatlıkla karşıdaki kullanıcıya iletebileceği kutu tasarımı yapılmıştır. Yapılan kutuda birçok bölme bulunup kullanma kapasitesi artırılmıştır. Masaların ayaklarında depolama ihtiyacı için yukarı aşağı hareket ettirilen sürgülü kapak tasarımı yapılmıştır. Böylece depolama ve çalışma alanı ortak alanda tanımlanarak küçük alanda bütün işlevler bir arada yapılmaktadır (Şekil 16).



Şekil 16. Model-2 masa ve depolama-düzenleme birimlerinin tasarımı.

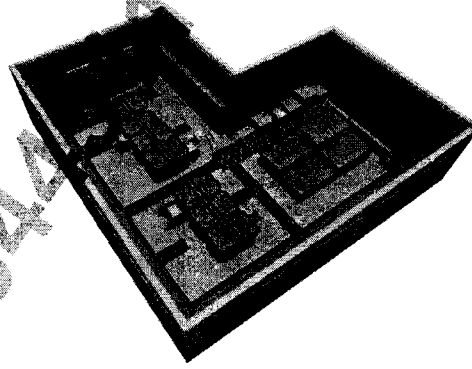
7.3. Model-3

3 numaralı model olan L planlı atölyede alan iki parçaya ayrılmıştır. Girişi tanımlayan bölümde kesim ve boya gibi işlemlerin yapılabileceği masaların ve esnek oturma alanlarının bulunduğu bir serbest çalışma alanı oluşturulmuştur. İkinci bölümde ise tahta ve çalışma masalarının bulunduğu çalışma alanı konumlandırılmıştır (Şekil 17).



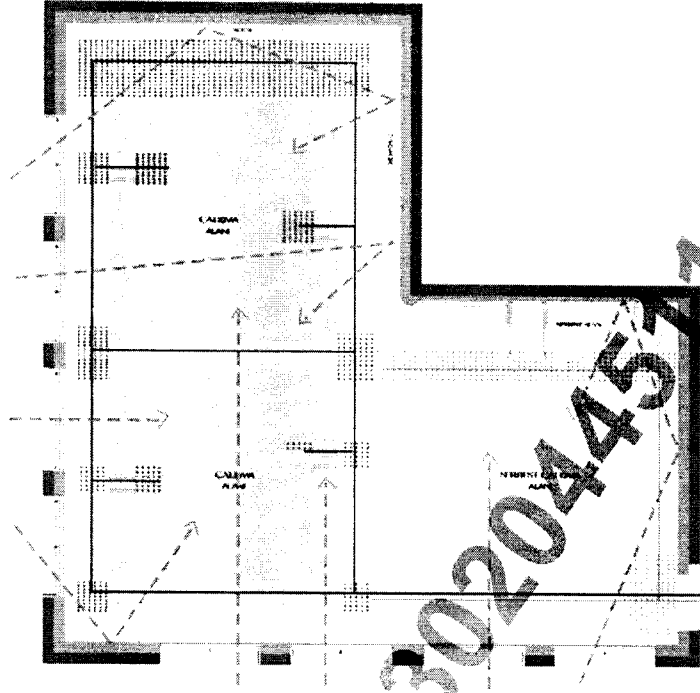
Şekil 17. Model-3 planı

Serbest çalışma alanında bulunan masaların yükseklikleri farklıdır (120cm-90cm-70cm-50cm) (Şekil 18).



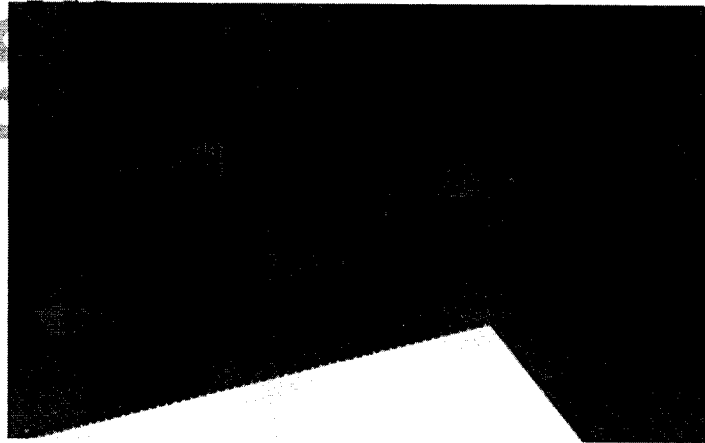
Şekil 18. Model-3 perspektif.

Zeminde kullanılan kabartmalar görme yetisi sınırlı olan bireyler için kontrast renklerle bulunduğu alanı tanımlayacak biçimde düzenlenmiştir. Mavi rota serbest çalışma alanlarını, sarı rota depolama alanlarını, kırmızı rota ise çalışma alanını tanımlamaktadır (Şekil 19).



Şekil 19. Model-3 zemin, doğal ışık ve rota diyagramı.

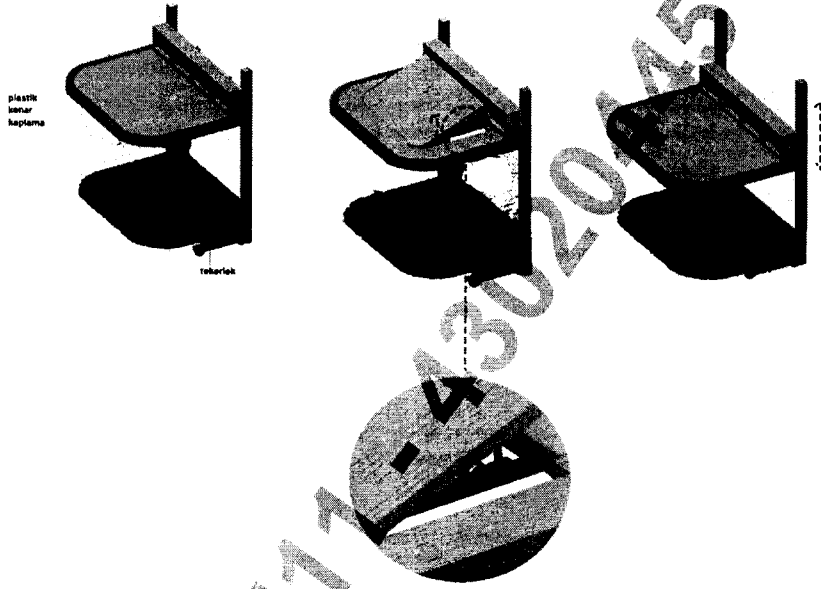
Serbest çalışma alanında bulunan oturma alanı, duvara yaslanıp kaldırılabilir, yüksekliği değiştirilebilir ve gerekirse masa yüksekliğine getirilip farklı işlevlerde kullanılabilir biçimde düzenlenmiştir. Duvarda destek almak için iki farklı yükseklikte tutunma alanları oluşturulmuştur (45 cm- 90 cm) bu alanlar dışında kalan duvar bölümü tamamen yumuşak bir malzemeyle (sünger panel) kaplanmıştır. Zeminler de kabartmalar dışında tamamen yumuşak malzemeyle kaplanmıştır (Şekil 20).



Şekil 20. Model-3 serbest çalışma ve oturma birimlerinin tasarımı.

Çalışma alanında bulunan tahtalar Model-1 ve Model-2'de olduğu gibi yüksekliği ayarlanabilir biçimde duvara montelidir.

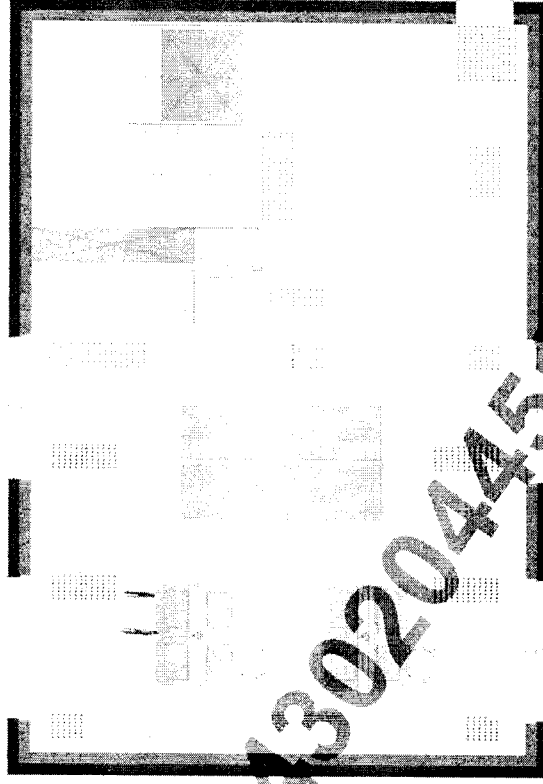
Çalışma alanında bulunan masaların köşeleri ovalleştirilip plastik bir malzemeyle kaplanmıştır. Masalar böylece daha güvenli hale getirilmiştir. Masaların üzerine çalışma malzemelerinin yerleştirilebileceği bir bölme koyulmuştur. Masaların yeri ve yükseklikleri değiştirilebilmektedir (Şekil 21).



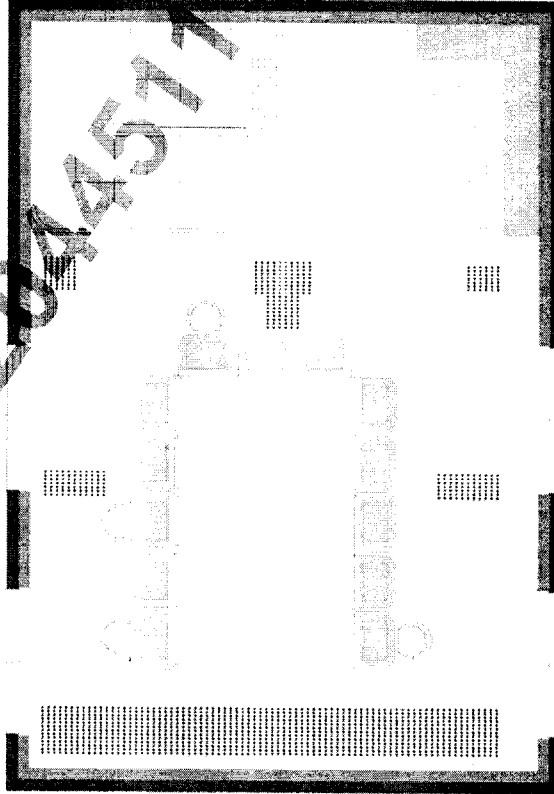
Şekil 21. Model-3 masa tasarımı.

7.4. Model-4

4 numaralı model olan iki katlı atölyede, ilk kat serbest çalışma alanı olarak ayrılmıştır, bir diğer kat ise çalışma alanı ve verilecek dersler için ayrılmıştır (Şekil 22-23).

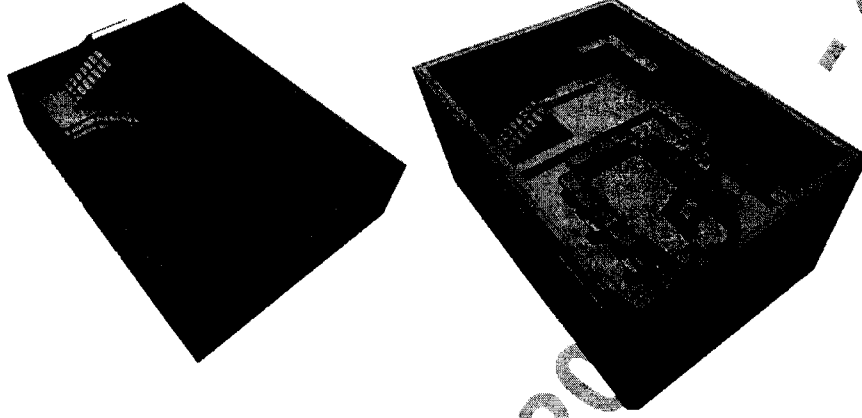


Şekil 22. Model-4 ilk kat planı.



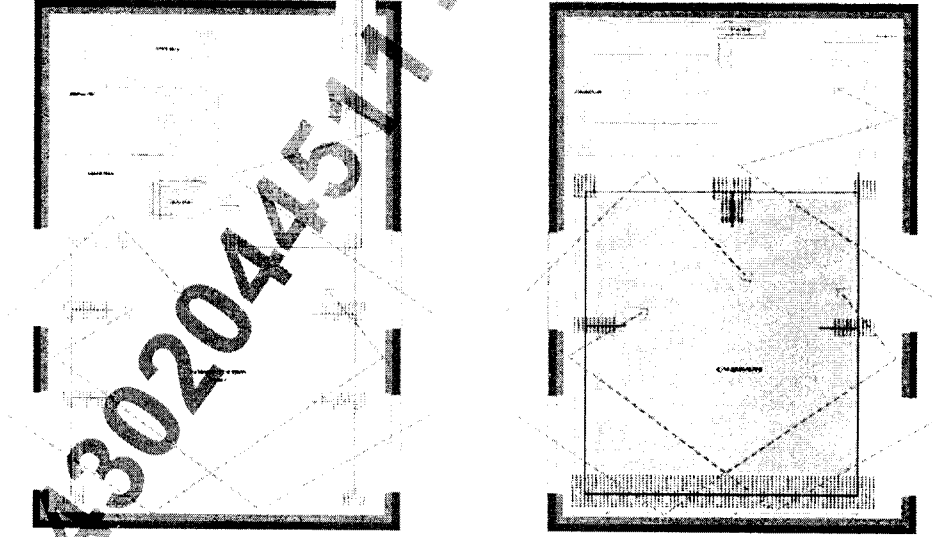
Şekil 23. Model-4 ikinci kat planı.

Alanda kullanılan tefriş elemanları Model-3 ile aynıdır. Masa düzenleri ikinci katta hal biçiminde düzenlenmiştir (Şekil 24). Bu form işitme yetisi kısıtlı olan bireylerin görme duyusuyla öğrenmesi açısından önemli bulunmaktadır.



Şekil 24. Model-4 perspektif ve çalışma düzeni.

Yer kabartmaları ve duvardaki destek alanları Model-3'teki gibi oluşturulmuştur. Farklı olarak sirkülasyon alanları gri renkle gösterilmiştir (Şekil 25).

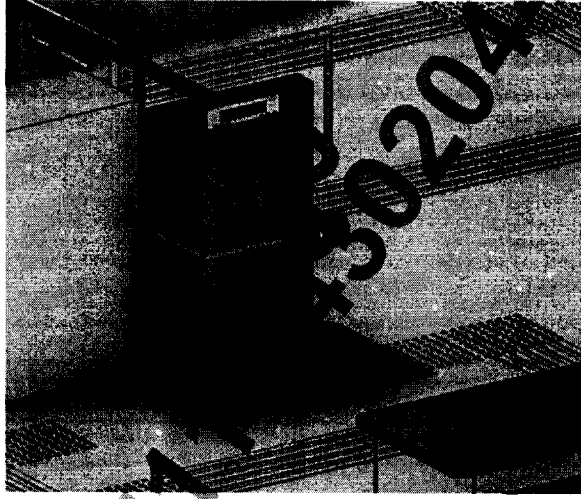


Şekil 25. Model-4 zemin, doğal ışık ve rota diyagramı.

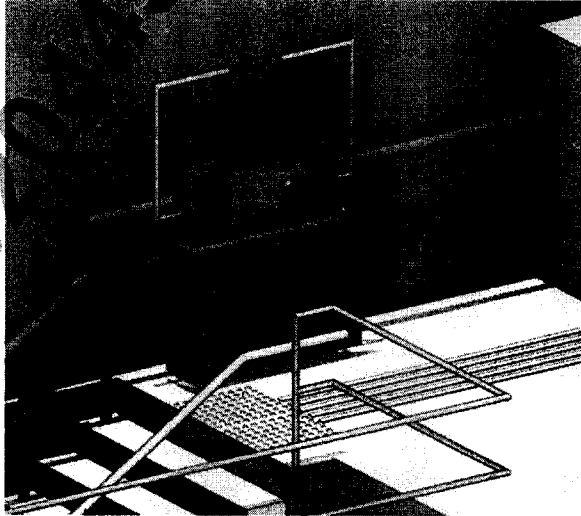
Merdivenin alt bölümü depolama alanı için ayrılmıştır. Merdivene, bir portatif asansör monte edilmiştir. Merdiven korkuluğuna iniş esnasında bireye önünden destek sağlamak adına kaldırılabilir ve hareket edebilir bir destek eklenmiştir (Şekil 26-27-28).



Şekil 26. Model-4 düşey sirkülasyon erişim düzenlemeleri 1.



Şekil 27. Model-4 düşey sirkülasyon erişim düzenlemeleri 2.



Şekil 28. Model-4 düşey sirkülasyon erişim düzenlemeleri 3.

Model	Plan tipi	Özellikler	Düzenlenme ögesi
Model-1	Standart boyutlarda dikdörtgen planlı atölye	Zeminde kabartmalar kullanılmıştır. Göme yetisi sınırlı olan bireyler için çalışma alanı kırmızı renkle ifade edilmiştir. Kabartmalarda sarı renk kullanılmıştır. Duvarlarda tutunmak ve destek almak için duvarlara açılan nişlere monte edilmiş elemanlar eklenmiştir. Bu elemanların ve pencerelerin alt bölümleri yumuşak bir malzeme ile (sünger panel) kaplanmıştır. Panellerde duvarın tanımladığı alanla ilişkili olarak değişecek şekilde farklı dokular oluşturulmuştur. Tutunma elemanları yerden 90 cm yükseklikte oluşturulmuştur.	Zemin- Duvar
		Kapı, sürgülü biçimdedir. Pencereler de yerden 100 cm yükseklikte ve sürgülüdür. Pencereler, çalışma alanı ve serbest çalışma alanına doğal ışık alabilmek adına 2 duvara konumlandırılmıştır.	Kapı ve pencere
		Masaların farklı biçimde birleştirilmesi için masalar yamuk formda tasarlanmıştır. Kenarları plastik kaplanmış ve sivri uçlar ovalleştirilmiştir. Masa genişliği ve yükseklikleri tekerlekli sandalye kullanıcıları göz önüne alınarak yapılmıştır. Tahta farklı yükseklikte ayarlanabilen raylı sistemle yapılmıştır. Oturma alanları tekerlekli sandalye kullanıcıları için açıklıklar bırakılarak yapılmıştır. Yatayda hareket ettirilen raylı sistem kullanılmıştır. Depolama alanı olarak oturma alanı olarak kullanılan oturma birimlerinin alt kısmı	Tefriş elemanları

		kullanılmıştır. Kaplama malzemesi olarak yumuşak malzemeler tercih edilmiştir.	
Model-2	Standart ölçülerin altındaki dikdörtgen planlı atölye	Zeminde kabartmalar kullanılmıştır. Görme yetisi sınırlı olan bireyler için çalışma alanı kırmızı renkle ifade edilmiştir. Zemin kabartmaları sarı renkli yapılmıştır. Duvarlarda tutunmak ve destek almak için duvarlara açılan nişlere monte edilmiş elemanlar eklenmiştir. Bu elemanların ve pencerelerin alt bölümleri yumuşak bir malzeme ile (sünger panel) kaplanmıştır. Panellerde duvarın tanımladığı alanla ilişkili olarak değişecek şekilde farklı dokular oluşturulmuştur. Tutunma elemanları yerden 90 cm yükseklikte oluşturulmuştur.	Duvar Zemin
		Kapı, sürgülü biçimdedir. Pencereler de yerden 100 cm yükseklikte ve sürgülüdür. Pencereler, çalışma alanı ve serbest çalışma alanına doğal ışık alabilmek adına 2 duvara konumlandırılmıştır.	Kapı ve pencere
		Masaların birleştiği kısım depolama alanı olarak kullanılan çekmeceli iskelet sistemi yapılmıştır. Üstünde raylı sistem yapıp hareket ettirilen kutu yerleştirilmiştir. Bu kutu eşya alışverişini kolaylaştırmaktadır. Masaların ortasında kısmen açısı değiştirilen alan yapılmıştır. Masaların ayaklarında yukarı aşağı hareket ettirilen sürgülü dolap bulunmaktadır. Masaların etrafı ovalleştirilip yumuşak	Tefriş elemanları

		malzeme olan plastik ile kaplanmıştır. Plastikler kontrast renklerle boyanmıştır.	
Model-3	L planlı atölye	Duvarlar tamamen yumuşak bir malzeme ile (sünger panel) kaplanmıştır. Zeminde kullanılan kabartmalar görme yetisi kısıtlı bireyler için bulundukları alanları tanımlayacak kontrast renklere bölünmüştür. Duvarda 2 farklı yükseklikte (45cm-90cm) tutunma alanları oluşturulmuştur. Dış bükey kenar güvenli hale getirilmiş ve oval biçimde kaplanmıştır. Kapı, sürgülü biçimdedir. Pencere de yerden 100 cm yükseklikte ve sürgülüdür. Pencere, çalışma alanı ve serbest çalışma alanına doğal ışık alabilmek adına 2 duvara konumlandırılmıştır.	Duvar Zemin Kapı ve pencere
Model-4	İki katlı atölye	Duvarlar tamamen yumuşak bir malzeme ile (sünger panel) kaplanmıştır. Zeminde kullanılan kabartmalar görme yetisi kısıtlı bireyler için bulundukları alanları tanımlayacak kontrast renklere bölünmüştür. Duvarda 2 farklı yükseklikte (45cm-90cm) tutunma alanları oluşturulmuştur. Dış bükey kenar güvenli hale getirilmiş ve oval biçimde kaplanmıştır. Çalışma bölümünde bulunan masaların yüksekliği, kısmen açısı değiştirilebilir, kendine ait depolama alanı kullanılabilir ve yeri kolaylıkla değiştirilebilir şekilde tasarlanmıştır. Tahtalar yükseklikleri ayarlanabilecek biçimde tasarlanmıştır.	Duvar Zemin Tefriş elemanları

		Kapı, sürgülü biçimdedir. Pencereler de yerden 100 cm yükseklikte ve sürgülüdür. Pencereler, çalışma alanı ve serbest çalışma alanına doğal ışık alabilmek adına 2 duvara konumlandırılmıştır.	Kapı ve pencereler
		Merdivenin alt bölümü depolama alanı için ayrılmıştır. Merdivene bir portatif asansör monte edilmiştir. Merdiven korkuluğuna iniş esnasında bireye önünden destek sağlamak adına kaldırılabilir ve hareket edebilir bir destek eklenmiştir.	Sirkülasyon

8. PROJE SONRASI ELDE EDİLEN SONUÇLAR

Erişilebilirlik anlamında birçok araştırma bulunmasına rağmen, bu durumun günümüz mekanlarında hala içselleştirilmiş bir biçimde yer edinemediği düşünülmektedir. Engellenmiş birey kavramından yola çıkarak yapılan araştırmada, buna bağlı olarak her birey belli ölçeklerde ve olası belli zaman dilimlerinde bu engelleme ile karşılaşabilmektedir. Bu durumu en aza indirerek yok etmek ise bireyin durumuna göre bir ayırım yapmaksızın, herkes için ortak kullanım alanları oluşturabilmekten geçmektedir. Tasarım süreci en başından bu ortaklık dahilindeki parametrelerle ilişkili olacak şekilde işlemelidir.

Herkes için erişilebilir bir stüdyo modeli geliştirme kapsamında yapılmış olan bu çalışmada, günümüzdeki mekanların temel problemleri de ortaya çıkmıştır. Tasarım stüdyosu olması özelinde mekânda gereksinim duyulan parametreler olmakla beraber, birçok bileşenin aslında tasarlanacak her mekânda göz önünde bulundurulması gerekliliği dikkat çekmektedir. Herkes için tasarım stüdyosu mekânı, özünde herkes için tasarlanabilecek tüm mekanlara referans sunmaktadır. Bu bağlamda proje kapsamında elde edilen parametrelerin ve modül önerilerinin farklı mekanlara da uyarlanabileceği düşünülmektedir.

Özetle geliştirilen modüllerde parametreler mekânsal öğeler ölçeğinde hareketli ve sabit elemanlar olarak iki ana gruba ayrılabilir. Burada hareketli elemanlar

grubu daha çok özgün mekân üretiminde ortaya çıkabilecek birtakım tefrişler olarak detaylandırılabilirken; söz konusu sabit elemanlar ise erişilebilir tüm ortamların tasarımında göz önünde bulundurulmalıdır. Araştırmanın ve elde edilen bu bulguların faydalı model ortaya koyma sürecindeki adımı atılmış olmakla beraber, ilerleyen aşamalarda da erişilebilir örneklerin geliştirilebilmesi adına literatüre katkı sağlandığı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Archdaily, (2015). Friendship Park / Marcelo Roux + Gastón Cuna.

<https://www.archdaily.com/770600/friendship-park-marcelo-roux-plus-gaston-cuna>

Archdaily, (2022). Manhattan's Center for Architecture Imagines the Future of Universal Design. [https://www.archdaily.com/980993/manhattans-center-for-architecture-imagines-the-future-of-universal-](https://www.archdaily.com/980993/manhattans-center-for-architecture-imagines-the-future-of-universal-design?ad_source=search&ad_medium=projects_tab&ad_source=search&ad_medium=search_result_all)

[design?ad_source=search&ad_medium=projects_tab&ad_source=search&ad_medium=search_result_all](https://www.archdaily.com/980993/manhattans-center-for-architecture-imagines-the-future-of-universal-design?ad_source=search&ad_medium=projects_tab&ad_source=search&ad_medium=search_result_all)

Çepehan, İ. Z. & Güller, E. (2020). Evrensel tasarım kapsamında herkes için erişilebilir tasarım. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, "Erişilebilirlik" Özel Sayısı Cilt 2, 383-410.

Çiftçi, S. K. & Tunalı, S. K. (2021). Evrensel tasarım kapsamında kamusal iç mekanlarda biçimlenme. *The Journal of International Social Research*, 14(77), 591-605.

Dezeen, (2020). Sarit Shani Hay designs Tel Aviv elementary school to encourage "joyful experiential learning". <https://www.dezeen.com/2020/04/03/the-first-inclusive-school-tel-aviv-sarit-shani-hay-studio/>

Dostoğlu, N., Şahin, E. & Taneli, Y. (2009). Evrensel tasarım: tanımlar, hedefler, ilkeler. *Mimarlık*, Sayı 347.

Enginöz, E. B. (2015). Erişilebilir mimarlık. *Mimarlık Dergisi*, 381.

<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=395&RecID=3576#>

Ergenoğlu, A. S. (2013). Mimarlıkta kapsayıcılık: "Herkes için tasarım". İstanbul: YTÜ Yayınları.

Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Koca, C. (2010). Engelsiz şehir planlaması bilgilendirme raporu. İstanbul: Dünya Engelliler Vakfı Kitapçığı.

Masatlıoğlu, S. E. (2020). Stüdyo kültürü: Ne anlıyoruz?. XXI Dergisi.

<https://xxi.com.tr/i/studio-kulturu-ne-anliyoruz>

Mevzuat (2021, Temmuz 26). İmar kanunu.

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3194.pdf>

Onur, D. ve Zorlu, T. (2017). Tasarım stüdyolarında uygulanan eğitim metotları ve yaratıcılık ilişkisi, The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication, 7(4), 542-555.

Şensoy, S. A. (2019). Mekân ve öğrenme ilişkisi üzerine üreten bir mimar: Herman herztberger. Mimarlık Dergisi,

405.<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=419&ReclD=4621>

Türk, S.A. ve Midilli Sarı, R. (2020). Eğitim yapısı tasarımını duyarlar üzerinden (yeniden) düşünmek, Sanat ve Tasarım Dergisi, 26, s. 719-750.

WHO, World Health Organization (2021, Temmuz 26). *Disability*.

https://www.who.int/health-topics/disability#tab=tab_1

YÖK, (2019). Yükseköğretimde engelsiz ufuklar çalıştay ve engelsiz üniversiteler ödül töreni. <https://engelsiz.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2019/engelsiz-ufuklar-calistayi-ve-engelsiz-universite-odul-toreni.aspx>

ÇIKTILAR (Yayınlar, Sunumlar vb.)

“Erişilebilir Öğrenme Ortamı Üzerine Bir Araştırma: Tasarım Stüdyolarının Güncellenmesine Yönelik Model Önerileri” başlıklı çalışma, 12-14 Mayıs 2022 tarihleri arasında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen “MSKÜ Ulusal Disiplinlerarası Öğrenci Kongresi”nde proje yürütücüleri tarafından bildiri olarak sunulmuştur.



Proje Yürütücüsü Besra İzem Türkmenoğlu Katılım Belgesi



Proje Ortağı Duygu PeÇenek Katılım Belgesi

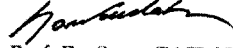
T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ

MSKÜ Ulusal Disiplinlerarası Öğrenci Kongresi

Katılım Belgesi

Sayın Bengi YURTSEVER

12-14 Mayıs 2022 tarihleri arasında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen MSKÜ Ulusal Disiplinlerarası Öğrenci Kongresi'ne "Erişilebilir Öğrenme Ortamı Üzerine Bir Araştırma: Tasarım Stüdyolarının Güncellenmesine Yönelik Model Önerileri" başlıklı bildiri ile katılımınızdan dolayı teşekkürümüzü sunarız.



Prof. Dr. Soner TASLAK

Kongre Yürütme Kurulu Başkanı

Proje Danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Bengi Yurtsever Katılım Belgesi

ERİŞİLEBİLİR ÖĞRENME ORTAMI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: TASARIM STÜDYOLARININ GÜNCELLENMESİNE YÖNELİK MODEL ÖNERİLERİ

Proje Yürütücüsü: **Besra İzem TÜRKMEOĞLU** (Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü - turkmenizem@gmail.com)

Proje Ortağı: **Duygu PEÇENEK** (Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü - duyguizem@outlook.com)

Proje Danışmanı: **Dr. Öğr. Üyesi Bengi YURTSEVER** (Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü - bengiyurtsever@ogu.edu.tr)

ÖZET

Çalışmada erişilebilirlik ve evrensel tasarım kavramları nedir?, herkes için tasarım nedir ve nasıl oluşturulur?, soruları tasarım stüdyosu kapsamında sorgulanmış ve “günümüzde tasarım stüdyoları herkesin kullanımına açık mıdır ve nasıl oluşturulur?” sorularına cevap aranmıştır. Bu çalışmada asıl amaç tasarımın kullanıcılara hareketlerini kısıtlamadan, herkes için erişilebilir olması ve mekanın kullanıcıya uyum sağlayabilmesidir. Gelecekte nelerin olacağı bilinemediğinden sadece engellilik, yaşlılık değil her dönemde karşılaşılabilecek kısıtlılık halinin göz önünde bulundurularak “herkes için tasarım” görüşü benimsenmiştir. Bu yaklaşım, ülkemizdeki süreçte değerlendirilerek eğitim mekanları altında “tasarım stüdyoları” yorumlamak amaçlanmıştır. Buna bağlı olarak; yorumlama sürecinin sonunda oluşacak modelde, eğitim kurumlarındaki tasarım derslerinin sürdürüldüğü stüdyoların engellenmiş bireylerin gereksinimlerine uygun, kolay anlaşılabilir, değişen parametrelere göre yenilenebilir, esnek, hatayı tolere edebilir, ergonomik ve güvenli olması hedeflenmektedir.

ABSTRACT

In the study, the questions "what are the concepts of accessibility and universal design?", what is design for everyone and how to create it?" were questioned within the scope of the design studio and "are design studios open to everyone today and how are they created?" answers to the questions were sought. The main purpose of this study is to ensure that the design is accessible to everyone without restricting the movements of the users and that the space can adapt to the user. Since it is not known what will happen in the future, the concept of "design for everyone" has been adopted, taking into account not only disability and old age but also the limitation that can be encountered every period. It is aimed to interpret "design studios" under education spaces by evaluating this approach with the process in our country. Consequently, in the model, the studios where the design courses are carried out in educational institutions are recommended for the needs of disabled individuals according to universal design criteria.

GİRİŞ

Erşilebilirlik, toplumun her kesiminden insanın mekânâna ait tüm donatı ve bileşenlerden herhangi bir engelle karşılaşmadan kolaylıkla faydalanması, özellikle mekânın olanaklarının erişilebilirliği anlamına gelmektedir. Toplumda etkili olarak tanımlanan bireylerin engelleri, bireyin sahip olduğu farklı yetenek, algı biçimi veya yetileri değil farklı yeteneklikleri göz ardı ederek tasarlanan kentsel veya mekânsal elemanların bireylerin önlerine çıkardığı bariyerlerdir. Dolayısı ile söz konusu bireyler engelli değil çevrelerinde karşılarına çıkan birtakım bariyerler yüzünden engellenen bireylerdir. Üretim her ne amaçla gerçekleştiriliyor olursa olsun ortaya çıkan ürün herkesin kullanımına açık olmalı, farklı yeteneklilikleri bulunan insanların kullanımını engellememelidir. Engellenen birey tanımını kapsama içersinde özellikle mekân ve zaman problemleri karşılaşıp yaşlılar, hamileler gibi bireyler de bulunmaktadır.

Bu kapsam içerisinde düşünüldüğünde

Herkes için tasarım stüdyosu nedir?

Tasarım stüdyosu kavramının araştırmadaki kapsamı nedir?

Günümüzde tasarım stüdyoları herkesin kullanımına açık mıdır?

Herkes için tasarım stüdyosu nasıl oluşturulur

Soruları altında konunun özgün yaklaşımı
açılacaktır.

100

YÖNTEM- PROJENİN ÇALIŞMA AŞAMALARI

1. Veri Toplama: Görüşme Ön Hazırlık ve Görüşmelerin Yapılması
2. Veri Analizi: Görüşmelerin Değerlendirilmesi ve Kodlanması
3. Parametre Bilgisi ile Bütünleştirme
4. Parametre Parametrelerinin Değişkenlerinin Belirlenmesi
5. Modelin Üretilmesi

HEDEF-SONUÇ

Ülkemizde engellenmiş bireylerin toplumsal yaşama katılımını sağlamak amacıyla yapılması gerekenler, yasalarda ve yönetmeliklerde yer almaktadır, ancak tanımlanan farklılıkların kente ve mimariye yeterince yansımaları görülmektedir. Evrensel tasarım kapsamında, tasarımların tümü kullanıcıya yönelik olmalıdır. Herkes için tasarım da dâhil bu yaklaşım, engellenmiş olan bireyler dâhil olmak üzere, tüm kullanıcı gruplarına mekânsal, sosyal ve bireysel ihtiyaçlarına cevap verecek mekânlar olmalıdır. Hedeflenen tasarımın ayrıntı yapmaksızın toplumdaki her bireye hitap etmesi amaçlanmaktadır. Projede, "evrensel tasarım" kavramını bu yaklaşımın hedef ve ilkelerini, bu yaklaşımı içeren mimari çözümleri incelemek ve bu bağlamda ülkemizdeki süreci eğitim mekânları özelinde "tasarım stüdyoları" başlığı altında değerlendirmek hedeflenmektedir. Buradan yola çıkılarak, proje kapsamında ilk aşamada herkes için erişilebilir bir tasarım stüdyosu ortamına yönelik ilkeler belirlenmelidir. Bu ilkelerin detaylandırılarak ve kullanıcı görüşleri ile de desteklenerek bir tasarım modeli oluşturulması hedeflenmektedir.

erişilebilirlik

tasarım stüdyosu

evrensel tasarım

ergonomik

anlaşılabilir

venilenebilir

En

[illegible]

TURKEY - 1994/1995

KAYNAKLAR

- [illegible]

EK-1: Görüşme Çözümlemeleri

Katılımcı-1

Önce ses kaydı açıkken isim soy isim alabilir miyim?

XXX

Doğum tarihiniz nedir?

1965.

Erişilebilirlik ile ilgili kısıtlanma durumumuzu tanımlayabilir misiniz?

Ya benim ayağında 5 cm. kısalık var. Evet bir bedensel engelim var ama bir kısıtlılık yaşamadım işin açıkçası. Her yere erişip, ulaşabiliyorum. Diğer arkadaşlarım gibi değilim.

Hangi bölümlerde görev yaptınız şimdiye kadar?

Ben Muğla Halk Eğitim Merkezi'nde Ev Ekonomisi Beslenme Öğretmenliği'nden emekli oldum. Ve 2009 yılından beri de Muğla Engelliler Derneği Başkanlığı yapıyorum.

Bu bölümü tercih etmeden önce herhangi bir ön yargı ile karşılaşmış mıydınız?

Bölüm derken mesela meslek açısından mı? Ya ben meslek açısından mesela çok hemşire olmayı, sağlıkçı olmayı çok istiyordum. Ama o yıllarda -1900 kaç mezunuyum? 84 mezunuyum lise- sağlık kurulu raporu isteniyordu sağlık personelinde. Ve benim de bedensel hani ayağımdaki kısalıktan dolayı tam bir sağlık kurulu raporu alamadığım için istediğim mesleği seçemedim mesela. Bu da bir engellenmişlik aslında. Şu anda böyle bir kısıtlama yok, ama ben yaşadım bunu. Ve ben çok istiyordum hemşireliği seçemedim o mesleği.

Burada engellilerle ilgili birçok şey yapıyorsunuz. Burada başkanlık yapıyorsunuz. Bu alana yönelirken çevreniz tarafından herhangi bir ön yargı ile karşılaşmış mıydınız?

Yok ben karşılaşmadım. Ama şöyle diyeyim: Ben 1978 yılında bir ateşli silah yaralanmasıyla kaza geçirdim. Onun sonucunda böyle bir engelim oldu. Ama bu engelin benim önümde engel değildi. Ben okulumu okudum, evlendim, 2 tane çocuğum oldu. Mesleğimde başarılıyım. Hiçbir şey önümde engel değildi ve ben kendimi bu engelli grubuna zaten o yıllarda dahil etmedim. Ne zaman ki 2000 yılında down sendromlu oğlum XXX doğdu, ondan sonra zihinsel yetersizliği olanların biraz daha toplumda kabul görmeleri ya da engellilikleri daha fazla olduğu için, ondan sonra ben böyle bir dernek ve dernek başkanlığına yöneldim. Ama hani hep takdir aldığım için nedenleri yaşamadım ya da engellenmedim öyle diyeyim.

Şu anda çalıştığınız esnada hani oğlunuz da burada, size ya da oğlunuza burada çalışanlara karşı herhangi bir ön yargı seziyor musun?

Yok. Şöyle diyeyim onu da: Başka illere gidiyoruz; farklı davranışlarla karşılaşılıyor. Muğla'da çok yaşamıyoruz. Ama ben de bunu şuna bağlıyorum: Biz STK'lar olarak Muğla'da iki tane sivil toplum örgütü var. Zihinsel Engelliler Derneği ve Muğla Engelliler Derneği... Biz özel günlerde ya da değişik zamanlarda hep farkındalık programları ile üniversite ile iç içe olsun, kamu kurumları, yerel yönetimlerle hep bir şeyler farkındalık programları yapıyoruz. İşte geziler, piknikler, eğlenceler, sempozyum, paneller gibi. Ve Muğla'da duyarlılığın yüksek olduğunu düşünüyorum. O yüzden böyle bir engelliye karşı çok büyük bir tepki ya da olumsuzluk... Geçmiş bir belki bir 10- 15 yıl önce olmuştur, yaşanmıştır. Ama ufak tefek olsa da çok büyük bir şey yaşamıyoruz yani.

Şu an çalıştığınız birimde fiziksel erişimde bir sorun yaşıyor musunuz? Ya da çevrenizdeki insanların problem yaşadığını gözlemliyor musun?

Ya ben kendi adıma yaşamıyorum. Ama akülü ya da manuel tekerlekli sandalye kullanan arkadaşlarımın erişilebilirlik adına sorunları var, sıkıntıları var. Bunları hepimiz biliyoruz. Kamu kurumlarının girişleri, bina girişleri, engellilerin erişimine uygun değil. Mesela Muğla'da bir Nazar Pastanesi var. Herkesin böyle gidip çayını, kahvesini içtiği. Ama benim engellim gidip orada üst katta çay, kahve içemiyor. Ya da merkeze çıktığı zaman çok affedersiniz tuvalet ihtiyacını karşılayamıyor. Yani ki çok zaruri bir ihtiyaçtır tuvalet ihtiyacı. Yani bedensel engellilerimiz bir Atapark'ın orada Menteşe Belediyesi ile iş birliği ile oraya yaptırdık. Peki Akyol'da ya da garajın oradaki bir engelli ya da adliyenin oradaki bir engelli merkeze mi gelecek bir tuvalet için? Nerede tuvaleti geliyorsa, orada yapacaksanız yani bu çok zaruri bir ihtiyaç. Bu tür sıkıntıları var arkadaşlarımın genel anlamında.

İç mekanlarda fiziksel erişim ve kullanımı gibi ilgili bir sorun yaşıyor musunuz?

Ya da bir sorun gözlemlediniz mi çevrenizde?

İç mekanlar derken?

Yani atölyeler, hep kullandıkları mekanlar...

Yani dediğim gibi girişler ilk girişte zaten bir engelle karşılaşıyor bedensel engelliler. Bir engelli rampası girişi yok. Bir basamaklı merdiven bile olsa oradan giremiyor engelimiz içeriye. İçeri girdiği zaman da. Tabii ki onlara uygun yerler olmadığı zaman bir kafe tarzı yerler olsun, restoran tarzı ya da atölyeler işte dediğiniz gibi... Masa boyutları, sandalye özellikleri. Bunlar hep engel bize yani hayatımızda yaşantımızda.

Şu masa sandalye konusunu biraz daha açabilir miyiz?

Mesela bir atölyede kursa gittiğini düşünelim. Bedensel engelli, evet sandalyeye oturduğu zaman masaya bir normal insan büyüklüğünde oluyor ama daha farklı engeli olan arkadaşım... Yani masa ona yüksek gelebiliyor. Orada onun bir verimli çalışma yapmasını bekleyemeyiz. İşte onlara uygun tasarımlarla masalar ya da mesela diyelim ki bir bedensel engelimiz neden bir mutfak işinde çalışamazsın ama çalışamaz. Çünkü o mutfak tezgâhları hep ayakta duran, normal insanlara standartlara göre yapılmış ve bizim bedensel engelimiz asla orada oturduğu yerde bir şey yapamaz.

Üretim alanlarında yani atölyelerde bir sorunla karşılaşıyor musunuz ya da diğer bireyler karşılaşıyorlar mı?

Bedensel engellilerde atölye dediğimiz zaman oturarak iş yapıldığı için işte çok özel şeyler olmadığı takdirde kendi sandalyesinde o masa etrafında ya da bir tezgâh etrafında yapabiliyor. Yani şu ana kadar öyle çok bir çalışan arkadaşım da olmadı o yönde. Ama olursa da mesela biz derneğimizde kurs açtık, el sanatları kursu, bir sıkıntı yaşamadık.

Peki hani farklı engeli olan bireyler ver miydi? Görme engeli olabilir...

El sanatlarına gelmedi yoktu. İşitme engellilerimiz vardı. Onlar da iletişim kurulabildi. Yani çok bir sıkıntı yaşanmadı.

Sosyalleşme konusunda bir problem yaşandı mı?

Yok.

Peki bu atölyelerde lavabo sıkıntısı devam etti mi?

Mesela atölye derken biz derneğimizde açtığımız için derneğimiz buna uygun olduğu için herhangi bir sıkıntımız yok, yaşamadık.

Üyelerinizin farklı atölyelere gittiği zaman...

Tabii ki yok. Tuvalet ihtiyacını karşılayamıyor.

Herkes için tasarım atölyesi, erişilebilirlik ile ilgili sizin gerekli gördüğünüz şeyler nedir? Bu olsa daha iyi olur dediğiniz şeyler...

Ya dediğim gibi öncelikle atölyelerin girişleri yani tüm bina girişleri, atölyeleri bırakın kamu kurumları, işte özel meskenler, apartman girişleri... Hepsinin öncelikle bir engelli rampasına... Evet imarda, ruhsatta izin verilmedi diye yapmış olmak için yapıyorlar. O kadar dik rampalar var ki. O dik rampalar çok göstermelik. Mümkün değil sağlam insan çıkamaz ki tekerlekli birisine çıkması. Onların işte yüzde 5'lik yüzde 8'lik eğime göre yapılması, öncelikle dış mekândan başlayıp ya da şehrin sokaklarından başlayıp bu erişilebilirlikleri, engelli rampaları ya da kaldırımları başları sonları onların düzenlenmesi, bina girişleri tabi bina girişinden sonra eğer bir kursa gidiyorsa orada

dediğimiz gibi önce bir tuvalet ihtiyacı için engelliye uygun tuvalet olması lazım. İşte o işitme engelli birisi varsa tabelalar, yönlendirmeler gibi onlarla düzenlemeler yapılabilir.

Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Erişilebilir bir dünya istiyoruz. Engeller önümüzden kalktı ama biz gençlerden umutluyuz. Hani böyle projelerle... Biz de destekleriz projelere yön verdiğimiz için. Bu da bize şunu diyor: Gençler engellerin farkında, bizim en büyük amacımız farkındalık yaratmak. Bu farkındalıklarla da önümüzde daha engellerin kalkmasını temenni ediyoruz. Ama böyle projelerle ya da görüşmelerde karşımıza geldiğiniz zaman gençlik boş değil, gençler engellilerin farkında diyoruz ve biz bundan mutluyuz. Sizlere başarı diliyoruz.

Çok teşekkür ederiz. Ben çok kısa bir şey eklemek istiyorum. Şeyi fark ettim: Mesela biz hep böyle tekerlekli sandalyede daha çok engellerle karşılaşan bireyler ile röportaj yaptık. Mesela benim bir görme problemim olduğunda ben buraya geldiğim zaman atölyeden verim alamam gibi düşünüyorum. Herhangi bir renk konusunda yardım edecek bir şey yok ya da kabartma...

Sesli betimlemelerle falan yönlendirmeler yapılıyor. Çok görme engellilere yönelik çok bir kurs yapamıyoruz işin açıkçası.

Anladım. Peki sizin aklınıza başka gelen atölye içerisinde ya da bu mekanların içerisinde herhangi bir erişim problemi başka var mı? Mesela kaygan zeminden bahsedilmişti.

Evet ya tabii ki tekerlekli sandalye ya da bedensel engelli koltuk değnekleri ile yürüyen engellilerimiz için çok önemli. Kaygan zeminde düşüp tekrar bir engel durumu söz konusu.

Önceki arkadaşınız değinmişti.

XXX ... Yaşayanlar çok daha iyi biliyor.

Şöyle demişti: Tuvalet kapısı ittirilebilirdi. Ama tekerlekli sandalyede ya da yürüme bozukluğu olan bir kişiye zor oluyor. Diyerek ben bir örnek vereyim hatta. Çoğunda galiba ittirilebilir kapı varmış. Onlar da zorluyor.

Bakın yaşamakla anlatmak çok farklı bir şey. XXX yaşayan kişi. Ben onların zorluklarını öyle aktarıyorum.

Çok teşekkür ederiz.

Katılımcı-2

Ses kayıt açırken bir isim soy isim alabilir miyim?

XXX

Doğum tarihiniz?

11 Mart 1992.

Erişilebilirlik ile ilgili kısıtlanma durumunuzu tanımlayabilir misiniz?

Hamile olmamdan kaynaklı yaşadığım kısıtlanmalar.

Kaç aylık?

7 aylık.

Hangi bölümde görev yapıyorsunuz?

Özel eğitim öğretmeni olarak görev yapıyorum.

Peki bölümü tercih etmeden önce herhangi bir ön yargı ile karşılaştınız mı?

Evet ailemdeki bazı üyeler tarafından çeşitli ön yargılar yaşadım. Neden o bölümü seçtiğime, nasıl o işi yapabileceğime dair çeşitli ön yargıları vardı. Fakat beni etkilemedi.

Ön yargıların kaynağı genellikle şey mi ders vereceğiniz kişilerden dolayı mı?

Evet, öğrencilerim olacak kişilerin yetersizlik düzeyleriyle ilgili ön yargılar yaşadım.

Peki, şu anda çalıştığınız birimde hala bir ön yargı olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet normalde okul bünyesinde özel eğitim sınıfında çalışıyorum. Yani özel eğitimle alakası olmayan çeşitli insanlar da var iş yerinde. İdarecilerim olabilir ya da diğer branş öğretmenleri ya da çeşitli diğer normal diye tabir ettiğimiz öğrencilerin velileri de bu kapsamda. Bunlardan yana çocuklarımızla ilgili yani özel çocuklarımızla ilgili başaramayacaklarını, zaten onlardan çok da bir şey beklenmemesi gerektiği şeklinde ön yargıları hala yaşıyorum maalesef.

Peki çocukların arasında fiziksel engeli bulunan var mı yoksa sadece zihinsel engelle ilgili problemler mi?

Genel olarak zihinsel engelli bizim sınıfımızdaki öğrenciler. Fakat birkaç tanesinde bedensel yetersizlikler mevcut. Bahsetmem gerekirse bir öğrencimizde 6 parmaklılık sendromu var. Ayakları ve elleri 6 parmaklı. Bundan dolayı çok ciddi bir denge problemi yaşıyor öğrencimiz, yürürken bir denge sorunu yaşıyor. Bunun getirdiği bir de kilo problemi var. Spor yapmadan, dengede zorlandığı için zaten spor yapması vs. çok zor. Beden eğitimi derslere hakkı ile katılamıyor. Yani yerine getiremiyor her türlü beceriyi.

Çok ciddi bir kilosu da var. Kilodan dolayı yürüyemiyor. Yürümekte ve merdiven çıkmakta vs. zorlanıyor. Bu şekil kısıtlar yaşıyor fiziksel anlamda.

Peki, çalıştığınız birime fiziksel erişimde bir problem yaşıyor musunuz?

Ben mi?

Evet.

Yani ikinci kat oluşu sınıfın bu hamilelik sürecinde beni bayağı bir zorladı. Ciddi bel ağrım var. İlk başlarda da düşük tehlikem vardı. Bundan dolayı merdiven çıkıp inebilmem zordu. Fakat her gün okula gittiğim için her gün inip çıkmak zorunda kalıyordum ben. İşimi yapmak için. Yani bunu yaşamak zorunda kaldım. Şu an tatildeyim, şu an yaşamıyorum ama birkaç aydır bunu sık sık yaşadım maalesef.

Peki, çalıştığınız birimdeki öğrencilerin mekânın fiziksel erişiminde problemleri var mıydı?

Tabii, onlardan da az önce bahsettiğim bedensel yetersizlik yaşıyan, bedensel kısıt yaşıyan öğrencilerimiz de vardı yine aynı şekilde. Merdiven her türlü risk bizim öğrencilerimiz için. Çünkü tehlikeleri çok sık keşfedemiyorlar, fark edemiyorlar yani biz söylemeden. Ya da söylesek de o tehlikenin boyutunu bilemeyebiliyor o çocuklar. Dolayısıyla merdiven her türlü özel öğrenciler için sıkıntı, benim için de sıkıntı.

Peki, iç mekanlarda fiziksel erişimde kullanımla ilgili problem oluyor mu?

Tabii oluyor. Yani sınıfımız özel eğitim sınıfı ama maalesef sıralar, dolaplar vs. bunlar tam anlamıyla çocuklara ya da bizlere uygun şekilde dizayn edilemiyor. Mesela köşeli masalara -burada masalarımız köşeli- bir öğrencimiz bir kere kafasını çarptı, burada şişti gitti. Bir sıkıntı yaşadık yani. Ya da ne bileyim dolap kenarları çok sivri. Çocuklar normalde dolaptan gidip eşyalarını alabilirler. Bu anlamda bir kısıtları yok, ama dolap kenarları sivri olduğu için onlar gidip dolaptan bir şey alıp ederken ben öğretmen olarak ciddi tedirginlik yaşıyorum. Çünkü orada bir tehlike barındırıyor sivri kenarlar ve dolayısıyla öğrenciye bir kısıt daha getirmiş oluyor. Yani dolabı kullanmasını ben bir nebze kesmeye çalışıyorum öğrencinin. Ya da yardımla kullandırtmaya çalışıyorum. Halbuki çocuk bağımsız oradan eşyasını gidip alabilir. Ama o sivri kenarlar yüzünden çeşitli sorunlar yaşayınca dikkat etmeye çalışıyorum ben.

Peki, daha önce öğrenciler ve başka bir mekânda herhangi bir üretim yaptığınız oldu mu sınıf dışında?

Sınıf dışımda bahçede yapıyoruz. Sınıfın dışında bahçeyi kullanıyorlar. Fakat onun dışında farklı bir yer kullanmıyoruz.

Orada hiç problem yaşıyor mu?

Orada normal çocuk olmaktan kaynaklı sorunlar yaşıyor. Yani oyun oynadığınız oyun ya da etkinlik heyecanına kapılıp dikkatsiz davranabiliyor öğrenciler. Bununla ilgili sorun yaşıyoruz. Bir de okulumuz biraz hor kullanılmış bir okul. Maalesef yer döşemelerinde falan da sıkıntı var okulun. Yani bahçe biraz bir nebze tehlikeli. Merdivenlerde, bahçenin kendi merdivenlerinde yükselti sorunumuz var. Belli yerler daha yüksek belli yerler daha alçak. Oralarda da iki üç basamaklı merdivenlerle geçiş sağlanıyor. Fakat merdiven üzerindeki taşlarda döşemelerde ciddi kırılmalar, yamalar yapılmış durumda. Bunlar da dikkatsiz davranıldığında düşmeye vs. sebebiyet verebiliyor. Böyle bir kısıtımız da var bahçe ile ilgili.

Peki, üretim alanınızda yani sınıflarda ne gibi problemler yaşıyor?

Sınıfımızda yine yer döşemesi ile ilgili bir problem yaşamıştık daha önce. Parke döşenmiş sınıfların hepsine. Sanırım yani yanlış mı döşendi bilmiyorum neyden kaynaklı... Bir gün biz sınıftayken yerler patladı. Önce deprem oluyor zannettik baya tedirgin olduk. Sonrasında o patlayan parkeler temizlendi, oralar göçük kaldı yani parkesiz alanlar oluştu sınıfta. Dolayısıyla bu da bir yükselti farkı oluşturdu. Çocuklarımız birkaç tanesi de burada sınıf içine gidip gelirken ayaklarına takılıp düştüler burada. Böyle bir sorun yaşadık. Sonrasında yaptırdık, ama biraz zaman alıyor okullarda bu tarz şeylerin yapılması.

Bir de dolapla ilgili bir problemden bahsetmiştik ses kaydından önce. O neydi?

Dolapta çocuklar açtığında, kapak açıkken sivri bir kenar oluşuyor. O kenar çocuklar için sıkıntı yaratabilir. Bununla ilgili bir şey yaşamadık. Masada yaşadık. Biz sınıf içerisinde beden eğitimi yaparken -kış aylarında sınıfta yapıyoruz- öğretmen masasının sivri kenarına çarptı çocuk oyun esnasındayken kafasını. Kanadı ve şişti. Bayağı bir tedirgin olduk hepimiz. Yani veliyi falan çağırdık. Çok şükür bir ciddi bir problem yaşamadık ama yaşayabilirdik. O günden sonra bu oyun esnalarında ya da işte sınıfta beden eğitimi yaptığımızda öğretmen masalarını kenara çekmeye çalışıyoruz. Düzenli bu da bir de sınıfın şeklini değiştirmeyi gerektiriyor. Ben bu şekilde iken yani ağırlık kaldırmam da biraz benim sıkıntılı. Ama düzenli olarak sıraları çek, sınıfı düzenle... Yani sınıf esnasında yapacağımız etkinliğe göre sürekli bir şeyleri itip çekmemiz gerekiyor.

Bir de şeyden bahsetmiştik, dolap boyundan dolayı materyallere erişimde problemlili idi galiba. Sandalye kullanıyordunuz.

Aynen öyle. Bizim dolaplarımız yetersiz olduğu için materyallerimiz sığmıyor ve üst raflara yani dolap üstüne koliyle falan materyal yerleştirmek zorunda kalıyoruz. Bir gün bir ders Türkçe yapıyoruz sonra matematik, sonra mesela o en üstteki materyali kullanmamız gereken bir ders oluyor. Almak için sandalyeye çıkmam gerekiyor benim bu şekilde iken. Bu bir tehlike yaratıyor.

Peki, böyle cam boyları ya da kapı ile ilgili falan, öğrenciler bir problem yaşıyor mu? Ya da öğretmenler?

Kapımızda bir sıkıntı yok fakat pencere anlamında evet sorun yaşıyoruz. 4 tane penceremiz var. Hepsi de normal insan boyutuna göre çok düşük kalıyor. Biz bile pencereye yaklaştığımızda belden yukarısı pencerenin açık kısmına denk geliyor, tehlike oluşturuyor. Çocuklar da ders esnasında ya da teneffüs esnasında bahçeyi görmek için pencereden izliyorlar ve bellerine kadar sarkabiliyorlar. Bu ciddi bir tehlike oluşturuyor, çünkü üst kattayız yani ikinci kattayız. Pencere boyları maalesef bu anlamda eğitim öğretim kurumu için bayağı uygunsuz.

Peki, hani böyle sınıf içerisinde atıyorum bildiğim kadarıyla resim yapıyorlar öğrenciler ya da el işi ile ilgili dersleri var. Onlarda mesela yaşadığınız spesifik bir şey, bir problem var mı? Eğilip kalkarken olabilir. Masa boyuyla ilgili olabilir. Masaların kendi sıraları genelde daha oval çocukların sıraları. Fakat materyal sert. Şimdi mesela çocuk resim yaparken ya da boyama yaparken pastel boyasını düşürüyor. Sıranın altına eğilip onu almaya çalışıyor ve kalkarken kafasını vurabiliyor. Ha kenar sivri değil evet ama materyal sert bir materyal olduğu için bu da yine çocukları zarara ve tahribata yol açıyor.

Siz problem yaşıyor musunuz mesela? Hani eğilip kalkarsa çocuğa yardımcı olmaya çalışırken.

Evet bizim boyumuzda değil, çocuğun boyuna uygun olduğu için bel ağrısı yaratıyor. Çocukların sıralarında yani özel eğitimle birebir çalışmak gerekiyor. Her öğrencinin yanına gidip birebir ders yapıyoruz. Dolayısıyla sürekli sırasında eğil doğru yaşamamız gerekiyor. Bu bir sorun yaratıyor. Bunun dışında yemek masamız ayrı. Yemek masası daha da ana sınıfı düzeyinde bir boyutta. Sandalyeleri de daha küçük. Biz de burada mesela hem yemek yiyoruz hem de zekâ oyunlarımızı masada oynuyoruz ya da resim yaparken de bazen toplu şekilde bu masayı kullanıyoruz. Çünkü birlikte kullanılan bir masa. 7-8 öğrenci aynı anda toplanıyor ve ben öğretmen

olarak başlarına gidiyorum. Ve benim yüzüme gelen bir boyut. Dolayısıyla orada çalışmak da beni fazlasıyla zorluyor.

Peki, sizce herkes için yani herkesin erişimine açık bir sınıf, eğitim ortamı nasıl olmalı? Siz neleri gerekli görüyorsunuz?

Yani hem çocukların boyuna hem tabii ki öğretmenlerin erişimine uygun şekilde tasarlanmalı bu. Bu nasıl yapılabilir? Belki boyut değiştiren şekilde tasarlanabilir. Öğrenciye uygun hale getirilip. Öğrenci tek başına yemek yerken mesela o masada onun boyuna uygun halde olur. Öğretmenle birlikte bir şeyler yapılacağı zaman masa yükseltilebilir. Belki böyle bir işlevsellik sağlanabilir. Onun dışında tabii ki bizim çoğu sıkıntımız güvenlik önlemi ile ilgili. Çünkü özel bireyler çocuklarımız. Mesela pencerenin güvenliği, sınıfın üst katta olması, zeminlerin döşemesi, sıraların hepsinin sadece köşeli değil yani kıvrımlı olması değil, aynı zamanda da yumuşak malzeme ile kaplanmış olması gibi şeyler gerekli. Bizim sınıfımızdaki güvenliğin tam anlamıyla sağlanması için çocuklarda be bizler için. Hatta duvarların bile yarıya kadarki kısmının yumuşak malzeme ile kaplanması gerekebiliyor çocukların çarpmasını önlemek için. Ya da herhangi bir öfke nöbeti, bir kriz anı yaşandığında çocuğun kendini oralara vurmaması için buraların da katlanması son derece faydalı olur.

Peki, böyle öğrenciler arasında görme bozukluğu, görme engelli ya da işitme ile ilgili bir problem yaşayan öğrenci var mı?

Bizde bir tane görme ile ilgili problem yaşayan öğrenci var. Daha doğrusu iki tane, ama birininki bayağı ileri düzeyde. Tahtada bir şey anlatırken çok ciddi şekilde tahtaya yaklaşması gerekiyor görebilmesi için. Onun dışında bir tane daha öğrencimiz var. Gözlük kullanıyor o. Gözlük kullanarak ve ışığa çok ihtiyaç duyuyor. Karanlıkta göremiyor. Tavuk körlüğü diye bir rahatsızlığı var onun da. Işık sağladığımızda ve gözlük taktığında onunki de minimum düzeye iniyor.

Şu an başka benim aklıma bir şey gelmiyor. Teşekkür ederiz.

Rica ederim.

Ben bir şey sormak istiyorum. Mesela diyelim ki görme engelinden bahsettik ya daha fazla ileri düzeyde görme engeli bulunan bir öğrenci için... Atıyorum renkleri daha belirgin olabilecek şekilde sınıfta herhangi bir şekilde ayırıcı renk ya da duvarlardaki kabartmalar, yer izi gibi böyle önlemler var.

Okulda, bizim okulumuzda yok. Çünkü bizim sınıfımızda daha doğrusu bizim okulumuz normal bir orta okul. Normal öğrencinin gittiği bir orta okul, içerisinde bir tane özel eğitim sınıfı var. Bizim sınıf o. Orada da zihin engelli öğrenci yer alıyor. Yani zihin artı

görme olan bize gelebilir. Sadece görme gelemmez. Dolayısıyla görmeye yönelik alınan önlemler bizim sınıfımızda alınmıyor. Yani bizde daha genel kapsamlı zihin engeli üzerine önlemler almaya çalışıyoruz ki onların da çok alınabildiği söylenemez.

Başka bir şey var mı?

Benim eklemek istediğim yok. İnşallah faydalı olabilir.

Katılımcı-3

Hocam ses kaydı cihazı açıkken adınızı, soyadınızı tekrar alabilir miyim?

XXX

Doğum tarihiniz?

1983. 26 Nisan 1983.

Erişilebilirlik ile ilgili kısıtlanma durumunu tanımlayabilir misin?

Fiziksel engelim var. Hani çok ondan dolayı merdivenler vs. çıkarken zorlanıyorum. Bir de kampüste ve şehirde engelli park alanları kısıtlı ve bunu dahası engelli olmayan birçok araç engelli park alanına park ettiği için yürümede zorlanan bir insanım. O yüzden çok şey yapıyorum. Rahatsız oluyorum.

Engel durumunuzu birazcık tanımlayabilir misiniz?

Ben bir *Spina Bifida* hastasıyım. Bu çoklu ne deniyor ona? Sürekli bir hastalık. Çoklu etkiliyor insanları. Hem fiziksel olarak bir rahatsızlığım var. İşte bir bacağım daha kısa. O anlamda en çok yaşadığım sorun. Bir de nasıl söylemeli bende tuvaletimi kontrol edemiyorum çok düzgün. Başka bir şeyler kullanmam lazım. İlaç filan kullanmam lazım. O şekilde.

Anladım. Üçüncü soruya geçiyorum. Hangi bölümde görev alıyorsunuz şu an?

Eğitim Fakültesi'nde. Fen Bilgisi Anabilim Dalı'ndayım. Aynı zamanda Engelsiz Kampüs koordinatör yardımcısıyım.

Bu bölümü tercih etmeden önce herhangi bir ön yargı ile karşılaştınız mı?

Lisanstan bahsediyorsunuz herhalde değil mi? Çok daha öncesinde. Yok karşılaşmadım.

Şu anda çalıştığınız birimde herhangi bir ön yargı bulunduğunu düşünüyor musunuz size karşı?

Sanmıyorum. Öyle bir şey hissetmiyorum.

Çalıştığınız birime fiziksel erişimde bir problem yaşıyor musunuz? Yaşıyorsanız neler yaşıyorsunuz?

Kısmen çözdük. Eskiden burada engelli park alanı yoktu ve çok dolu oluyordu öğrenciler de gelip park ediyordu doğal olarak. Öyle olduğu için fark edemiyorum. Çok uzağa filan park ediyordum. Şimdi iki tane engelli park yerimiz var. O biraz rahatlatıyor ama yine de -ha bir de ben dördüncü kattaydım-. Ara sıra asansör bozuluyordu. O zaman yürüyerek çıkmak zorunda kalıyordum. O beni yoruyordu. Zemin kata taşındım. 2 yıl önce kadar filan. Biraz daha rahatım ama yine de şey... Merdivenler var. Oradan girişte de buradan girişte de her yerde... Ve bu beni zorluyor, evet.

İç mekanlarla ilgili fiziksel erişim ve kullanımla ilgili bir problem yaşıyor musunuz? Odanızda, çay ocağında vesaire...

Yok yaşamıyorum.

Ya da iç mekanların arasında da mesela merdivenler var. Onun gibi problemler...

Şey, asansörlerle ben halledebiliyorum ama diğer arkadaşlarım mesela tekerli sandalye kullanan arkadaşlarımın kullanımına çok uygun olmadığını biliyorum. Aynı zamanda her ne kadar sağlansa da bazı yerlerde işte, fakülte için de konuşuyorum genel olarak da konuşuyorum. Ya fakülte için demeyeyim üniversite için de konuşuyorum, genel olarak da konuşuyorum. Ben öğretim görevlisi olduğum için bir problem çok yaşamıyorum asansöre erişimde. Ama öğrencilerin birazcık daha zorlandığını fark ediyorum işte asansörlere erişiminde. Çünkü bazı asansörlü işte kartla çalışıyor vesaire gibi.

Öğrencilerden bahsettik ya öğrencilerin atıyorum sınıfa erişiminde ya da sınıftaki masaya sandalye erişiminde bir engel görüyor musunuz?

Çözmeye... Ben iki rolde birden buluyorum şu anda. Engelsiz kampüs olarak elimizden geldiği kadar bu tarz problemler yaşadıklarında çözmeye çalışıyoruz. Bir öğrencimiz vardı. Sıraları sınıfın kapısından geçmesi biraz zorlanıyor diye yanlış hatırlamıyorsam onu modifiye etmiştik. İşte inşaat işleri yapıldı vs. Talep geldiğinde yapılıyor ama eksikliklerimiz fazla tabii ki yapıyorum ben burada da.

Bu kapı problemi eşikten dolayı mı kapının genişliğinden mi?

Kapı dardı galiba onun sınıfında öyle hatırlıyorum.

Sandalyenin sığmayacağı bir şekilde miydi?

Sığıyordu ama zor geçiyordu sanki. O yüzden biraz daha genişletildi diye hatırlıyorum. Ama evet yani bende gerçi çok büyük eşik yok da bazı kapılarda eşikler var. Pek düşünülerek yapılmış mimari olarak öyle. Bu arada buradan gidiyorsa Büyükşehir

Belediyesi'nin kaldırımları çok yüksek. Ben her adım atarken Tüm Büyükşehir Belediyesi'ne sevgilerimi gönderiyorum.

Farklı üretim alanlarımızda hem okul içerisinde -başka üretimler de yapıyorsunuzdur muhakkak- buralarda bir problem yaşıyor musunuz?

Çok problem yaşadığımı söyleyemem ya.

Peki, sizin görüşünüze göre herkes için bir tasarım stüdyosu ya da herkes için üretim, sınıf, eğitim alanları hakkında ne düşünüyorsunuz? Gerekli gördüğünüz şeyler nedir?

Yani mesela tiyatrodan da... Menteşe Belediye Tiyatrosu'ndayım ben. Benim için çok problem olmuyor, ama bir görme engelli için ne kadar uygun çok emin değilim, oraya gidip gelme açısından. Ya da tekerlekli sandalye için çok uygun değil. AKM'ler -bizim AKM'ler- ondan emin değilim. Ona yanlış bir şey söylemeyeyim ama orası da sanırım öyle. İşte kültür merkezleri, birçok seyredebileceğimiz gidip de aktivitelere katılabileceğimiz alanlarda tekerlekli sandalyeler için ayrılmış bir özel alan yok. Başka ne geliyor aklıma... Yine görme engelliler için bazı yerlerde var ama yeterince var mı yok mu bilmiyorum. Yanlış kelimeleri de kullanmak istemiyorum ama özel alfabeleri var ya. Yeterince yol gösteren tabelalar, meseleler yok. Yerlerdeki şeyler ne kadar etkili kullanıyor bilmiyorum. Bir de işte genel olarak az önce de bahsettiğim gibi yerler yapılıyor belki ondan sonra işte gidiyorlar oraya araba park ediyorlar, bisiklet koydular, bir şey yapıyorlar. İnsanların yollarını farkında olmadan işgal ediyorlar. Bütün bunlar daha da engelliyor insanları.

Tiyatro dedik ya hocam. Tiyatrodan, iç mekanlarda özellikle erişim problemi gözlediniz mi diğer bireylerde?

Benden başka engelli kimse yok. Benim bulduğum şeyde. Ama mesela sahneye çıkabilmem için merdivenler var. Yüksek aralıklı merdivenler. Arkadaşlar falan arada yardım ediyorlar. Ben bir şekilde ayarlayıp çıkıyorum ama mesela bir tekerlekli sandalyeli oraya çıkamaz. Ya da bir görme engelli nasıl çıkabilir? Yine hani destekle falan olması lazım çünkü bir tutacak yer yok. Şimdi kendim de görme engelli olmadığım için de stratejilerin de çok iyi bilmiyorum. Nasıl şey yapar diye. Öyle ya da üçüncü katta mesela bizim tiyatro sahnelerimiz. Asansör var ama bazen asansör bozuluyor. Hatta sık sık bozuluyor. Bir şekilde iniyoruz, çıkıyoruz, çok şey olmuyor ama bu tarz problemler oluyor. Belki bu tarz stüdyoların daha zeminde yapılması... Sonuçta bu işin yangını var, bilmem nesi var. Yangında asansör kullanmayın diye şey yapılıyor. Aklıma geliveren şeylerden biri... Bu arada bilmem hiç zihinsel engelliler ile konuşma fırsatınız

oldu mu ya da işte dikkat dağınıklığı olan insanlarla konuşma fırsatınız oldu mu? Onun ihtiyaçlarına göre bir düzenleme olduğunu pek sanmıyorum. Ya da ne kadar var benim haberim yok.

Bizim, zihinsel engelliler birazcık çalışma kapsamının dışına giriyor.

Siz fizikseller ile çalışacağız demiştiniz pardon.

Tanışma imkânımız oldu. Dün mesela onlarla birlikteydik. Birkaç etkinliğe katıldık. Ya da dikkat dağınıklığı olan biri ile röportajımız oldu. Genel olarak zaten hem zihinsel hem bedensel engelli insanlar için gerçekten çok az alınmış önlemler var.

Evet evet farkında değiller. Yani en basiti bu. Siz mimarlık öğrencisiydiniz değil mi? Universal Design -evrensel dizayn- dedikleri ne bileyim ben... Rampa artık şey şeklinde yapılmış çok güzel... Bir yanı işte merdiven işte bir yanı rampa olan çok güzel şeyler var.

Ayrıştırmadan yapılan tasarımlar.

Ama şu Türkiye'deki şeyler rampalar maşallah 45 derecenin bile üzerinde. Yani bırakın kendinizi tekerlekli sandalyede itmeyi valiz çekemiyorsunuz siz orada.

Ben gelirken şey gözüme çarptı. Hemen yandaki otoparkın önünde bir rampa var. Rampa yükseltiden sonra başlıyor. Önce bir yükselti çıkmak lazım rampaya gitmek için.

Olabilir, doğrudur. Mesela buranın en güzel girişi -ben merdiven çıkmayı çok sevmiyorum, zorlanıyorum çünkü- kantinin içinden geçmek. Ama yazın da kantin kapalı.

Kapıları da mı kapanıyor?

Tabii canım kapanıyor. Kilitli yani. Ya sizin geldiniz gibi dolanacağım, aşağıdan bir yerlerden şey yapacağım ya da işte merdivenlerden ineceğim çıkacağım vesaire şeklinde ve mesela yemekhaneye ulaşmak benim için çok işkence, o yüzden hiçbir zaman yemekhaneye gitmiyorum. Kampüs çok yokuş. Bir dolu merdiven yani gerçekten onun yerine işte buralarda bir şeyler şey yapıyorum. Teknik olarak bu da beni maddi olarak etkiliyor. Bakarsanız çok büyük bir şey değil, ama engellenmiş mi oluyoruz evet engellenmiş oluyoruz.

Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı hocam?

Yok galiba bu kadar teşekkürler. Böyle bir çalışma yaptığınız için bence çok değerli gerçekten. Umarım sen de güzel bir şey olur. Okumak da isterim çalışmanızı bu arada daha sonradan. Teşekkür ederim.

Çok teşekkürler hocam.

(2. Kayıt – Görüşlere Eklemeler)

İlk geldiğimde şeyler vardı... Siz var mıydınız? 4. sınıftan yeni mezun oldunuz. Ben de 4 sene falan oldu zaten geleli. Bankamatikler vardı hatırlar mısınız sıra sıra?

Ne tarafta?

Hemen bizim Eğitim Fakültesi'nin aşağısında.

Ben hatırlıyorum evet.

O bankamatikler şu kadar falan yükseklikteydi ve merdiven yok yani. Böyle iki tanesinden zor bela tırmanıyordum. O da tık tık tık çıkıp da şey yapıyordum. Söyleye söyleye söyleye. Bu sefer bütün bankamatiklere saldırdılar. Çok güzel ve erişilebilir bir şekilde hepsini hiç kimsenin erişebilemeyeceği bir şekilde getirdiler. Sonra bir tane Akbank koydular galiba şuraya bir yere. Ama yani hiç düşünmüyorlar. Hani üniversitenin yolları bilmiyorum, arabanız yok, siz yürüyor musunuz? Ya da kampüs içi ring mi kullanıyorsunuz? Çok yokuş zaten hani ona yapılabilecek bir şey yok. Doğası gereği yokuş bir yer. Ama belki ne bileyim. Ringler var mı? Ben kendi aracı kullandığım için bilemiyorum. İşte onlarla filan birazcık desteklenebilir. Zor çünkü üniversitenin içerisinde yürümek şey yapmak.

Ya biz mimarlıkta vakit geçirdiğimiz için çok problem yaşamadık. Ama bazen derslerimiz oluyordu eğitimde. Çok sıkıntı yaşıyorduk ve insanlar her gün burayı çıkıyor yani sıkıntı biraz. Biz 4 yıldır muhtemelen öğrenci sarayına yemek yemeye 2-3 kere gitmişizdir.

Benzer şeylerden dolayı. Bilmiyorum yani anlıyorum uzak olması normal büyük bir kampüs. Ama öte yandan da bir çözüm sunulmalı sanki.

Bir de onun dışında hocam şey özellikle çok eksik. Yani gezdiğimiz yerlerde en büyük gözlemimiz özellikle görme engeli olan insanlar için hiçbir şekilde önlem alınmamış. Ve katıldığımız için sosyal etkinliklere katılan, katılmaya çalışan insanlara erişmek istediğimizde de bulamıyoruz. Çünkü insanlar katılamıyor anladığım kadarıyla.

Birkaç nedeni var sanki. Bu sefer engelsiz kampüsten şey yaparak. Bizim öğrencilerimiz var. Biz onlara ulaşmaya çalışıyoruz. Sosyal aktivitelerden de haberdar ediyoruz. Şey içinden de bahsediyorum, kampüs içindekileri filan zaten e-mail'lerinden vs. şey yapıyorlardı ama. Bizim mesela engelsiz kampüs olarak yapmaya çalıştığımız işte arada toplantılar yapıyoruz. Ne bileyim spor faaliyeti gibi bir şeyler yaptık. Hiçbir öğrenci gelmedi engelli olanlardan, engelli öğrencilerimizden. Ya bu

toplumun getirdiği bir Şey ve Tũrkiye çıktığımızda çok fazla sokakta işte koltuk değneği ile işte gŕme engellileri ya da tekerlekli sandalyede insanları çok daha az gŕrŕyoruz. Bunun nedeni burada olmadığından değil insanlar gerçekten çıkmıyorlar sokağa. Hem işte Őehirlerin yapısı biraz uygun değil. Bir de aile olarak çok Şey yapıyorlar, çok korumacı davranıyorlar. "Aman sen yapamazsın, aman sen dur" daha fazla. Onun da nedeni var. Galiba onun etkisiyle de çıkmıyor. Yani engelli ŕđrencilerin birçoğunun ben ailesiyle yaŐayıp ũniversiteye gittiğini biliyorum. Çok nadirdir ailesinin... Ben mesela ailemden ayrı yaşamıştım. Yurtta falan yaşamıştım, ama yurtta kalmak da ŕyle çok kolay değil aslında bir yandan baktığın da. Ama bŕyle bŕyle ŕzgŕrlŕk kazanılıyor. Herkes için zor. Bilmiyorum yurtta mı kaldınız evde mi kaldınız.

Ben yurtta kaldım.

Değil mi çok bŕyŕk bir farklılık oluyor o yurda çıkmak, aile evinde olmakla. IŐte onların da etkileri oluyor galiba. Yani Şimdi siz evde olsanız, belki ũniversitedeki etkinliklere o kadar takılmayacaksınız. Gideceksiniz, evde annenin, babanın ya da zaten hali hazırda olan iş arkadaşlarımızla mesai ile devam edeceksiniz. Galiba mayın etkisi var diye dŕŐnŕyorum.

Tabii ki her Şey çok etkiliyor hocam. Ve çok hassas oluyorlar genelde. Yani ne kadar engel durumu fazla ise gerçekten o derecede hassas oluyorlar. Bilmiyorum yani biz de zaten bunu aŐmayı çok istiyoruz. Bir taraftan da hocam birey kendisi evden çıkmaya karar verse bile de evden çıktıktan sonra birkaç problemle karşılaşınca bir dahaki sefere çıkma ihtimali dŕŐyor.

Bir ŕđrencimiz vardı Şey demişti: Markete gittim, annemler de niye sen tek başına saldılar. Yani senin tek başına saldılar dediğiniz kişi ũniversite. Hadi birkaç yıl ŕncesi olsun. Yani 5 yaŐında 10 yaŐında ocuk değil sonuçta. 15'inde 12'sinde, 13'ŕnde bir genç kız. Yani ŕyle niye sen tek başına saldılar Őeysi yok. Ama bunu 30 yaŐındaki insana da sŕylŕyorlar. Niye seni tek başına sandılar diye. Keşke Şu Şeyi belki duymuŐsunuzdur ben çok fazla duyuyorum ve beni çok irrite ediyor: Anneler dua ediyorlar işte inşallah oğlumdan ŕnce ben... Oğlum benden ŕnce ŕlŕ, kızım benden ŕnce ŕlŕ filan diyorlar engelli bireyler için. Keşke bŕyle bir dŕnyada yaşamak zorunda kalmasalar. Yani anne baba da bazen engelliyor ya da toplum da bazen engelliyor. Ve bŕylece dil eklemek, yani onun birey olduğunu kendi başına bir Şeyler yapabileceğini kabul etmiyorsunuz. Kendinize bağlı yapıyorsunuz, ondan sonra da umarım işte ben gidersem kim bakacak

Yani evet. Bilmiyorum. Biz de aslında biraz proje döneminde yani yaşamadan gerçekten anlaşılmıyor. Elimizden geldiğince böyle anlamaya çalışıyoruz. İnsanlarla tanıştıkça anladım. Tanıştıkça anlıyoruz. Yani yine tam anlayamıyoruz, ama bilmiyorum. Daha çok dikkat etmeye başladık en azından. Mesela dün bir görüşmemizde şey dediler sen bir yere giderken tuvalet banyo var mı diye sormuyoruz. Şimdi bizim erişimimizi sağlayacak işte atıyorum engelli tuvaleti var mı diye kimse bizi düşünmüyor. Bunu sormamamız lazım gerekiyor gibi şeylerle karşılaşınca biz artık çok daha duyarlı bakmaya başladık etrafa.

Şimdi söyleyeyim bak. Bırak olmasını, birçok yerde engelli tuvaletleri kilitlidir. Gidip kullanmaya çalıştığında ya da depo olarak kullanılıyor ya kilitli işte mesela ne bileyim bir süpermarkette, süpermarket değil de avm'lerde filan gitmeye çalışın orası kilitli isterseniz de ulaşamıyorsunuz filan şeklinde.

Şeyi soracaktım hocam size: Herhangi bir atölye çalışmasını katıldınız mı? Ya da ders verme gibi...

Ders vermedim yani hani normal ders veriyorum tabii ama benim verdiğim dersler şeylerde normal sınıfta. Atölyedir vesairedir ders vermiyorum. Bir tek tiyatrodayım kısmet sayılırsa atölye orası var. Orada da dediğim gibi işte sahneye inip çıkmak birazcık zor oluyor ama bir şekilde yapıyorum idare ediyorum.

Peki, atölye yani tiyatro atölyesinin olduğu yani zeminleri mesela nasıl bizim okulun kaygan mı yoksa yeteri derecede bastığınız zaman kaymayacak biçimde mi? Ya da kapılar, pencereler yani problemi olan keskin köşeler gibi.

Güzel sorular... Çok dikkat etmedim doğrusu söylemek gerekirse. Beni yapan rahatsız edecek bir şey olmadığı için. Küçük bir rampamız olduğunu biliyorum. Hani rampayı da kullanıp öyle de gelinebileceğini biliyorum. Ama tekerlekli sandalyeyi mesela koyup da bir yerde izleyici olarak katılacak olursanız yer yok sanki. Sanki şeye de yer yok, çünkü hep çıkmak için de sadece basamaklar var diye onu düşündüm. Biraz kaygan ama normal herhangi bir yüzey kadar. Ekstra bir şey yok. Buradaki AVM'deki ile çok daha küçük, ama benzer bir şekilde. Bilemedim yani öyle çok yok sanki.

Teşekkür ederiz.

Katılımcı-4

Şimdi açtım ben ses kayıt cihazımızı. Ses kayıt cihazı açıkken bir isim soy ismi tekrar alabilir miyim?

XXX

Doğum tarihiniz nedir?

10.10.1995.

Erişilebilirlik ile ilgili kısıtlanma durumunuzu, yani sağlıkla ilgili olan kısmı açıklayabilir misiniz, tanımlayabilir misiniz?

Skolyoz hastasıyım. Omurgada eğriliğim var. Bir ameliyat geçirdim. Şu anda pilatinler var zaten.

Hangi bölümde görev yapıyorsunuz şu an?

Özel eğitim öğretmeniym.

Bu bölümü tercih etmeden önce çevrenizden herhangi bir ön yargı ile karşılaşmış mıydınız?

Aslında şöyle hani, özel eğitim öğretmeni deyince çok fazla bilinen bir bölüm değil. Yeni yeni tanınmaya başlandı. Sanki çocuklara tamamen bir bakıcılık yapacaktım gibi bize çok bakıldı. Bunu çevremde de duydum. Yani işte çocuklar nasıl tuvalet gidecek, altlarını nasıl temizleyeceksin? Tabii ben bu algıyı bölümü okuduktan sonra anladım. Bu aslında, çocukları direkt öz bakım becerileri değil de öğretim gerçekleştirebileceğimi bölüm okurken öğrendim.

Peki, şu anda çalışırken hala birimin içerisinde ya da çevrenden sana karşı bir ön yargı olduğunu düşünüyor musun?

Ya algıları yıktığımı düşünüyorum. Çünkü aslında şöyle, hani toplumdaki algı çok böyle ne düşünceler var, kemik düşünceler dediğimiz düşünceler var. İllaki bazılarında vardır. Onu tamamen yıktım dersem doğru söylememiş olurum. Ama bu en yakın çevremden, ailem olsun, arkadaş çevrem olsun onları az da olsa törpülediğimi düşünüyorum.

Peki, böyle hani yanlış hatırlamıyorsam sizin sınıf ikinci kattaydı. Böyle erişim konusunda, çalıştığınız birime fiziksel erişimde problem yaşıyor musun?

Ya fiziksel olarak aslında yaşıyorum. Çünkü ben skolyoz hastası olduğum için bu benim solunumumu da etkiliyor. Yani bende fazla ağır koah da var. Bir merdiven çıkarken, inip çıkmakta çok zorlanıyorum. Yani bazen atıyorum acil sınıfa koşmam gerekiyor. Bir öğrenci düşmüştür ya da bir şey, bir kavga vardır sınıfta. Onu koştüğüm esnada böylelikle nefes nefese kaldığım zamanlar oluyor. Yani atıyorum ikinci katta olması bir sorun değil de okulda bir asansör olması bunun için bir çözüm olabilir.

Peki, böyle iç mekânda sınıfın içerisinde filan fiziksel erişim ve kullanımla ilgili problem yaşıyor musun?

Yani aslında bizim sınıfımız çok geniş, çok ferah. O konuda çok sıkıntı yaşamıyorum. Ama benim genel olarak anlattım. Okuldaki fiziki şartlar çok da uygun değil. Hani dolaplar daha yüksek, biraz daha yüksek olabilirdi. Çünkü sürekli dolapları eğilip kalmakta zorlanıyoruz. Yani onun dışında sınıf temizliği sık sık yapılmalı. Çünkü çocuklar koştuğu için çok çabuk tozlanabiliyor. Biz öğretmenler bunu sağlasak da bazen yetmediğiniz durumlar oluyor.

Mesela XXX şeyden bahsetmişti: Masaların köşeleri fazla sivri ya... Oraya galiba bir çocuk kafasını çarpmış düşüp.

Evet evet doğru. O var yani aslında sorular şu an çok var da. Böyle direkt sorunca çok böyle aklıma gelmiyor. Camların, pencereler var. Pencerelerin kenarları da çok dik. Onların mesela kapakları ben böyle yumuşak şeyler oluyor; onları kaplayabilirler. Duvarlarımız mesela sınıf duvarları özel öğrenciler sınıfı olmasına rağmen fayansla kaplamalı. Oraya da yumuşak böyle kumaşlar oluyor. Çocuklara zarar vermeyecek şekilde zarar görmeyeceği şekilde. Kaplanabilir aslında.

Galiba bir yere sizin şey fayansları patlamış, öyle bir şey olmuş. Çocukların ayağı takılıyormuş.

Evet evet. Doğru bir ara hatta biz sınıfta ders işliyorduk. Birden bir gürültü ile sarsıldık. Deprem sandık. Hatta XXX ile beraber tüm çocukları dışarı çıkardık. Baktık kimse çıkmıyor sınıftan. Biz idarecimizle konuştuk. İçeri geldiğimizde aslında o patlayan sesin kaynağının fayanslar olduğunu gördük. Yani belki zemini farklı bir şekilde tasarlanabilirdi. Fayans değil de parke olabilirdi. Çünkü buranın iklimi de belli. Kışın çok soğuk geçiyor.

Sizin sonuçta böyle fiziksel konuda problem yaşayan öğrenci var mı? Zihinsel dışında ya da zihinsel ile birlikte aynı zamanda bedensel bir problemi olan çocuk filan?

Obezite bir öğrencimiz var. Aynı zamanda görme problemi var. İkisi aynı anda olunca çocuğun her hareket alanı kısıtlı olabiliyor. Yani sürekli hani onun için sürekli bir ortam hazırlıyoruz. Yürüdüğünde çarpmayacak şekilde. Ya da rahat kalkabileceği sırayı tasarlıyoruz. Ya çocuğu hep öne alıyoruz ya da çocuğun rahat çıkabileceği bir yer yaptık, yapıyoruz. Yani bu nasıl değişik tasarlanabilir? Işıklandırma sistemi belki değiştirilebilir. Daha aydınlık hale getirilebilir ya da öğrenciye özel sıra yapılabilir.

Mesela öyle öğrenciler için ayırt edici renkler kullanılıyor. Atıyorum işte kırmızı bir şeyi temsil ediyor. Atıyorum sırayı kırmızı temsil ediyor. Yeşil yürüyüş yolunu

temsil ediyor filan, ama ben sınıfta öyle önlemler olduğunu düşünmüyorum. Doğru mudur?

Yok. Aslında biz öğrenciler için hani her öğrenci kendi sırasını tanıması için etiketler yaptık. İşte adının olduğu. Soy adı zaten... Zaten çoğu öğrencimiz okuma yazması bile yok. Okuma yazmayı bilmeyen öğrenci için de atıyorum renklendirme hani onun bileceği şekilde renklendirme yaptık. Yani yeterli olmuyor. Okul şartları da çok kısıtlı. Biz de çok bir şeyler yapamıyoruz. Hani bizim de imkanlarımızın sınırlı olduğu için sadece bunları yaptık. Yani etiketleme yapmıştık. Öğrencinin adını, masası ve sırasını aynı etiket olacak şekilde isim ve soy ismini yazmıştık.

Peki, böyle hani siz okulda öğrenciye bir şeyler tasarılatıyorsunuz ya resim yaptırıyorsunuz, el işi yaptırıyorsunuz. Bunları yaptırırken ben atıyorum öğrenci materyale kolay erişebiliyor mu? Ya da işte eğilip kalkma problemi oluyor mu böyle aklına gelen herhangi bir sıkıntı var mı?

Ya aslında şöyle. Materyal erişiminde sıkıntı yaşıyoruz. Çünkü devlet bunu sağlamadığı için biz kendi cebimizden ödüyoruz ya da velilere aldırıyoruz. Velilerin de durumları ortada. Yani çok böyle ahım şahım bir durumları olmadığı için hepsi orta halli gibiler. Atıyorum en basitinden kuru kalemleri bittiğinde, bir daha alabilecek güçleri olmuyor. Biz de bunu karşılıyoruz kendi cebimizden. Ama hani her öğrenci için de yapamıyoruz bunu. Yani belli bir sınırdan biz de kendimiz karşılayabiliyoruz. Bu anlamda yani aslında biraz Milli Eğitim'in devreye girmesi gerekiyor. Ya da RKM var: Rehberlik Karşılama Merkezi. Böyle çalışmalar yapılabilir yani materyal bittiğinde bulunabilir. Ha şöyle bir şey var sene başında bir defaya mahsus materyal desteğinde bulunuyorlar direkt nakit olarak. O da yeterli olmuyor. Yani verdikleri atıyorum 1300. 1300 bir yıl boyunca yetersiz kalıyor. Yani fiyatlar da zaten belli ortada.

Kâğıda bile yetmez ki.

Evet evet. Onun dışında ben şunu ekleyebilirim: Hani fiziksel kısıtlama olarak öğrencimi var mesela bizim okulumuzda klozet yok ve bizim oturamayan bir öğrencimiz var. Hani kilosundan kaynaklı. Onda çok sorun yaşıyoruz. Çocuğu kendi öğretmenler tuvaletine götürüyoruz. Çocuğu orada tamamen soyup çocuğun tuvaletini gerçekleştirmesini bekliyoruz yani. Hem bu çocuğun istismarı hem de psikolojisi açısından çok kötü.

Tabii ki.

En basitinden Milli Eğitim bir klozet yapsa, ona özel bir tuvalet oluştursa, anahtarı da bizde olsa hiçbir sıkıntı olmayacak.

Yani okul içerisinde herhangi engelli tuvaleti yok mu?

Yok.

Hiç mi yok?

Yok yok. Maalesef yok. Büyük, en büyük problemlerden biri zaten asansörün olmaması bir de engelli tuvaleti. Yani aslında okul iki katlı. Hani asansör belki yani bu bölümü ya da özel çocukları bilmeyenler için çok abes gelebilir. Ama işin içinde olan insanlar için ok farklı. Yani çocuk belki bir basamak bile atamıyordur. Rampa sistemi var dışarıda ama içeride merdiven sistemi var öyle de değişik yani.

Okulun içine girebiliyor, ama okulun içinde istediği mekana gidemiyor öğrenci.

Aynen öyle. Okul dışında çünkü rampamız var yani.

Bahçede filan böyle sizin çocuklar için problem yaratan koşullar var mı?

Ya şöyle aslında bizim bahçede hani sadece özel çocuklar değil normal çocuklar için de bahçemiz var. Bahçemizi kullanamıyoruz. Yani işte çocukların çimenlere gitmesi yasak, ama aslında o çimenler çocuklar için yapılmış oturaklarımız hiç yok. Yani tenefüste olduğunda çocukların oturup dinlenebileceği bir alanınız yok. Yine bahçe kısmı var, ama bahçe kısmı yasak olduğu için biz hiçbir eğitimde kullanamıyoruz. Onun dışında kışın... Kışı düşünüyorum. Bu sarkıtlar oluyor ya şeyde, buzullar tavanda. Ona yönelik bir çözüm yok. Tek çözüm işte çocuklar o sarkıtların altında yürümesin. Ekstra bir çözümümüz yok yani.

Güvenlik sıkıntısı oluşturuyor o da.

Evet. Zaten Milli Eğitimi'miz tasarruf tedbiratı altında iki yıldır güvenlik sistemimizde de yok yani. Önceden güvenlikçiler vardı. Şu an o da yok.

Peki, böyle sınıfın içindeyken filan diyelim ki çocuğun boyaya ihtiyacı var. Çocuk kendisi boyaya kalkıp alabiliyor mu yoksa siz mi vermek durumunda kalıyorsunuz?

Ya aslında öğrencinin düzeyine göre farklı. Mesela hafif düzeyde öğrencimiz var. Öğrencilere ekstra bir yetersizliği olmadığı için kendisi kalkıp alabiliyor. Ama misal demiştim az gören öğrencim, gidip kendisi alamıyor. Yani bizim için hani bazen sınıf içerisinde ekstra iş oluyor. Onunla beraber gidip almak. O esnada çünkü başka bir öğrenci ile ilgileniyorsun.

Peki, böyle dolaplar...

Bu da aslında şeyden kaynaklanıyor: Özel eğitim sınıf mevcudunun fazlalığından kaynaklanıyor. Atıyorum 10 kontenjan değil de sen bir 5 kontenjan yapsan biraz daha verimli olur.

Ama bölgede bir tane özel eğitim açıyorlar muhtemelen. Ona da bütün öğrencileri oraya gönderiyordur onlar.

Aynen öyle. Zaten onda da problem yaşıyoruz yani. Sınıfa uygun olmayan bir sürü öğrenci geliyor. Yani hafif diye geçiyor ama şu an ağır öğrenci var sınıfta, otizmli öğrenci var sınıfta.

Düzeyleri de farklı olduğu için hafif düzeyde olan çocuğun gerileme ihtimali de vardır belki.

Evet, çünkü öğrenciler birbirinden etkilenir ve bizim öğrenciler eşittir taklit yani. Birbirlerini taklit ederek öğreniyorlar. Hem olumlu davranışı hem olumsuz davranışı.

Peki ya fiziksel erişim konusuna gelecek olursam hani böyle. XXX şeyden de bahsetmişti: Dolap boylarına bazen erişirken sandalye kullanmak zorunda kalıyoruz demişti.

Evet, doğru doğru. Çünkü dolaplarımız yüksek. Yani benim kendi boyum çok yetmiyor. XXX biraz daha uzun, biraz daha avantajlı. Bazen hani onun olmadığı günler oluyor. Çarşamba günü kendisi kurulda olduğu için. Ben mesela sandalyesiz çıkamam bu imkânsız. Bu da ekstra sınıf içinde kontrolün kaybedilmesine neden oluyor. Yani basit işler ama aslında o kadar büyük ki. Sandalyeyi al, dolabın önüne bırak. Hadi boyalar al, tekrar sandalyeyi bırak derken o esnada çocukların sınıf hakimiyeti elden çıkabiliyor yani.

Hem çocuklar için problem hem de senin için problem. Sen de böyle bel ağrısı çekiyorsun, sandalyeyi taşıyorsun. Uzaniyorsun tepeye filan.

Evet evet kesinlikle. Yani dolaplar hani temizliği filan da sıkıntılı olduğunda hani bu atları temizlemek için görevlilerimiz var ama bizi yine kendimiz de yapmaya çalıştığımızda zorlandığımız durumlar oluyor. Ya da en basitinden tahtalarımız çok yüksek. Ben mesela tahtanın en uç kısmına yetişemiyorum. Tahtalar büyük olduğu için ben yetişmekte zorlanıyorum. Genelde alt kısma yazıyorum. Bu ekstra bir sorun oluyor.

Ders içinde fiziksel erişimde başka aklına gelen herhangi bir şey var mı?

Vallahi düşünüyorum. Şu an aklıma gelmiyor. Belki konuştukça gelir. Bilemedim şu an.

Peki, böyle hani herkesin erişimine açık hem özel çocukların erişimine açık hem bedensel engeli bulunan, hamile, yaşlı ya da hani herhangi bir bedensel engeli bulunmayan ama yine de hani çevresi tarafından ön yargıyla karşılaşan insanların, yani herkesin birlikte bir tasarım stüdyosunda ya da bir sınıfta birlikte çalışması için sence ne gerekli? İçinde bu olsa herkes kullanabilir ya da böyle böyle şeyler olsa herkes oraya erişebilir diyebileceğim bir şey var mı senin?

Öncelikle aslında sınıfın büyük bir alan olması gerek. Yani okulda bir sınıf olarak değil de bir bölüm şeklinde. Okul öncesi gibi bir şekilde olmalı. Atıyorum özel eğitim sınıfları bölümlü odadan oluşmalı. En büyük sorunumuz bu ve o bölümün içinde bir ayrı kullanabileceğiniz tuvalet olmalı, mutfak olmalı ve bu öğrencilere göre düzenlenmeli. Materyalinden tuvaletine kadar. Tuvaletleri küçük olmalı, sandalyeleri küçük olmalı. Lavaboları, aynaları biraz daha aşağıda olmalı. Çünkü öğrenci yetişebilsin. Pencerelerin bu uç kısımları işte koruma ile kaplanmalı. Yani bunlar olduğunda bunlar genel olarak düşünüyorlar. Bunları için öğrencilere uyarladığımızda bu mümkündür aslında. Yani tamamen imkânsız olan bir şey değil. Şartlar, şartlar uygun hale getirilebilir. Yani yaşam alan olmalı aslında özel eğitim açısından baktığımızda. Çünkü tek bir sınıfta insan bazen çocukların yemek becerisini de kazandırmamız gerekiyor. Mutfagımız olmadığı için kullanamıyoruz, hiçbir şey yapamıyoruz. Ya da atıyorum elektrik süpürgesini atacağız halı olmadığı için elektrik süpürgesini atamıyoruz. Yani halımız vardı önceden. Ama temiz kullanılmadığı için biz kaldırmak zorunda kaldık.

Anladım. Böyle hani mutfak dedik ya. Okulun içinde böyle çay ocağı gibi bir şey vardır değil mi? Onların kullandığı.

Evet. Çay ocağı var ama. Çay ocağı şimdi atıyorum biz öğretmenler olmadan öğrencilerin kullanması çok sıkıntılı. Bir kere çay ocağı çok büyük ve hani yüksek aynı şekilde. Öğrenci rahatlıkla gidip kendisi doldurabilecek bir düzeyde olmadığı için kendini yakar. Biz de bunu hani öğrenciyi tek başına bırakamıyoruz. Yani amacımız aslında öğrencinin bağımsız yaşamasını sağlamak, ama bu amacı gerçekleştiremiyoruz. Çünkü çay ocağının tezgâh kısmı çok sıkıntılı. Yüksek, öğrencinin sandalye kullanması gerekiyor. Sandalye kullanması durumunda dengesini kaybedip kendini yakabilir.

Peki, siz böyle ocağı filan kullanırken bir sıkıntı çekiyor musunuz? Ocağa erişim konusunda.

Ben kendim çekiyorum. Çok uzun boylu olmadığım için de güç problemim var. Çaydanlığı alırken çok zorlanıyorum yukarıdan. Hatta bazen arkadaşlarla söylüyoruz "sen bana doldur"... ya da artık orada kim varsa ondan rica ediyorum. Yüksek yani bayağı yani çaydanlık. Boyumu aşıyor genelde demlik de dolu oluyor içi. Onu indirip doldurması, geriye bırakmak bana ekstra zahmet oluyor ve genelde iki elimi kullanıyorum zorlandığım için.

Anladım. Peki, XXX senin aklına gelen eklemek istediğin bir şey var mı?

Yani aslında hiç bu şartları hep birlikte, hani özel eğitim bir iş birliği olduğu için, hep birlikte bir şeyler düzeltilebilir. Fiziksel alan düzeltilebilir yani. Zaten yönetmelikte de var. Özel eğitim sınıfının altta zemin katta olması gerekiyor. Bunun için aslında çok basit. Bir alt kattaki sınıfı boşaltacaksın; öğrenciye uygun düzenleyeceksin, duvarlarla kaplayacaksın, masaları oval olacak, ortaya yuvarlak bir masa olacak yani aslında basit şeyler. Ama biz biraz zorlaştırıyoruz. Bunu hep birlikte, herkes bir şey katarak yapabilir diye düşünüyorum. Hadi yine diyelim şartlar el vermedi. İkinci katta ise özel eğitim sınıfı, fiziksel engelli bir öğrenciyi bizim mesela atıyorum bizim okula göndermemeleri gerekiyor. Okulda yaşam alanları biraz daha genişletilmeli. Atıyorum bahçe kullanılmalı. Bunları yaparken öğrenciye uygun düzenlenmeli. Yüksek olan pota varsa özel öğretim öğrencileri için kısa bir pota oluşturulabilir. Ya da file aynı şekilde. Aslında yani bunları söyleyebilirim.

Öğrencinin oyun alanı da yok aslında çok fazla sınıf dışında.

Evet evet. Hani pota var, filemiz var, ama bizim öğrencilere çok uygun değil. Atıyorum öğrencinin gücü yetmiyor böyle yüksek topa vurmaya. O da motivasyon düşüklüğüne sebep oluyor. Yani buna iyileştirilebilir. Hani çok böyle büyük şeyler değil aslında.

Özel eğitim sınıf ortamının diğer sınıflardan farkı var mı ya da varsa ne o farkı?

İklim olarak mı fiziksel olarak mı?

Fiziksel olarak. Yani masası, sırası, bilmem nesi farklı mı diğer sınıflardan yoksa aynı mı?

Yok yok. Sıra, masa aynı. Yani her kişi bir sırada oturabilecek şekilde masalar dizayn edilmiş. Sadece etkinlik masamız var -yuvarlak bir masa- onu kullanıyoruz ortak. O diğer sınıflarda yok. Onun dışında geri kalan her şeyi aynı. Yani dolabından tut panosuna kadar bir değişiklik yok.

Bir özel eğitim sınıfı içerisinde muhtemelen bu sınıflar sıralar filan öğrencinin boyuna göredir. Siz böyle hani öğrenciye eğilip yardım etmek filan zorunda kalıyor musunuz?

Ya şöyle dediğim gibi sıralarımız masalarımız diğer sınıflardakilerden hiçbir farkı yok yani. Eğilip tabii biz bireysel bir miktar çalıştığımız için öğrenci ile birebir çalışıyoruz. Yani işimiz bir kendi sandalyemizi kullandığımızda öğrenciye biraz eğilmek zorunda kalıyoruz. Bu da sırttaki ağırlara neden oluyor. Onların seviyesine getirdiğimizde de bu sefer çok çalışma imkânı olmuyor. Genelde şey yapıyoruz hani birebir çalıştığımız öğrenciyi etkinlik masasına alıp öyle çalışıyoruz. Bu da biraz zaman sıkıntısına sebep oluyor. Çünkü öğrenciyi motive edip başka yere almak biraz dert oluyor yani bizim için.

Çünkü öğrencinin hemen dikkati dağılıyor. Ya da işte diğer öğrenciler "neden hani orada çalışıyor? ben burada çalışıyorum" gibi sorulara maruz kalıyorsun.

Anladım. Benim soracağım sorular bu kadardı. Çok teşekkür ederim.

Rica ederim. Ben teşekkür ederim.

Senin ekstradan söylemek istediğin bir şey varsa?

Vallahi dediğim gibi iyileştirilebilecek bir sürü şartlar var. Umarım daha güzel sınıflar oluşturulur.

İnşallah.

Çok teşekkür ederim. Sana da başarılar diliyorum.

Çok teşekkür ederim, çok sağ ol.

Katılımcı-5

Ses Kaydı açıkken isim soy ismi tekrar alabilir miyim?

XXX

Doğum Tarihiniz?

1991

Ay gün olarak?

24 Temmuz

Erişilebilirlik ile kısıtlanma, engel durumunuz nedir?

Ben çocukken yüksek ateş geçirmişim, sağ taraf komple Sol tarafım ise yüzde 60 yok ... yüksek ... mesela böyle (ellerini gösteriyor)

Şu an hangi bölümde görev alıyorsunuz?

Muğla Büyükşehir Belediyesi 100 Yaş bakım evi

Bu bölümü tercih etmeden önce herhangi bir önyargıyla karşılaştınız mı?

Hayır

Şu an çalıştığınız birimde size karşı ön yargı olduğunu düşünüyor musunuz?

Hayır

Bu bölgeye, çalıştığınız birime fiziksel erişimde bir problem yaşıyor musunuz?

Hayır

Veya gelip giderken falan?

Biraz, özellikle kışın

Yollardan dolayı mı?

Yağmur, kar onun gibi

Yollar kayganlaşıyor vs.

Peki birimin içerisinde bir problem var mı?

Bir üst kata çıkmakta

Merdivenden dolayı mı?

Evet, başka bir engelim yok

İç mekanlarda, burada ya da kullandığınız herhangi bir kamusal iç mekânda problem yaşıyor musunuz?

Hayır

Hani burada yaşlılarla falan birlikte de çalışıyorsunuz, onlara atölyeler yapıyorsunuz vs. başka yerlere gittiğiniz de oluyor mu sadece bu mekân içerisinde mi oluyor?

Oluyor, Türkan Saylana gitmiştik

Oralara birileri götürürken veya çalışma yaparken bir problem yaşadınız mı?

Hayır

Fiziksel erişimle ilgili, gidiş gelişte ya da gittiğiniz mekânın içerisinde falan?

Gidiş geliş mesela yol yarım saatse ben 45-40 dakikada yetişmiş oluyorum bir o var ama onun dışında sorun yok

Peki size göre hani herkes için bir mekân oluşturulması gerekirse herkesin erişimine açık bir mekânda siz nelerin olmasını gerekli görüyorsunuz? Özellikle çalıştığınız mekân ile ilgili? Şu olsaydı daha iyi olurdu dediğiniz bir şey var mı?

Burası için mi yoksa farklı bir yer olarak mı?

Yani her yer için burası olmak üzere bundan sonra diğer örnekleri verebilirsiniz aklınıza gelenlerden

Burası için burada bir asansör olması lazım

Evet şart

Ama eski bina olduğu için izin yok

Aaa başka bu kapı eşikleri var ya onlar problem yaratıyor

Başka böyle aklınıza gelen bir şey var mı gözlemlediğiniz herhangi ufak bir şey de olabilir?

Sadece sizin için değil hani başka kullanan insanlarda olduğu için gözüme bu çarptı ya da insanlara bu engel oluyor dediğiniz bir şey?

Çok yok da hmm yok yani öyle

Peki şehrin içerisinde kullandığınız mekanlar vardır atıyorum kafeye gidiyorsunuzdur ya da belediyeye bir işiniz düşüyordur oraya gidiyorsunuzdur o alanlarda eksiklik görüyor musunuz? Bu olsaydı dediğiniz?

Evet oluyor. İlk olarak asansör 2 olarak kapı açma bazı kapılar güç istiyor onlar engel oluyor bide ismimi okuma benim için çok engel oluyor merdiven

Rampa olsa daha iyi olur, onun dışında mesela kaygan zemin oluyor olur olmaz yerlerde

Aynen öyle ister istemez kayıyorsun...

Tuvaletlerde falan sorun yaşıyor musunuz?

Benim için sorun olmuyor.

Onlarda da bazen kapı problem oluyor

Oluyor evet güç yapmak lazım

Peki pencerelerde falan herhangi bir problem var mı? Ya da iste masanıza otururken herhangi bir sıkıntı yaşıyor musunuz?

.... (sürgü demiş olabilir) Kapalıysa benim için gayet iyi yoksa şunun gibi oldu mu (pencere açık durumdaydı) masala masa dibimde engel oluyor geçerken falan yolu kapatıyor çünkü

Mutfak var mı burada?

Var

Mutfakta falan ya da kendi evinizde herhangi bir problem yaşıyor musunuz? Örneğin tezgâh boyutu gibi.

Benim için engel değil

Ama tekerlekli sandalye ile gelen arkadaşlar oluyor, tezgah boyuna erişemiyorlar

Aynen evet bir yardım olması lazım aaa tekerlekli sandalye arkadaş geldi mi bu (Eşiği gösteriyor)

Üst kata da çıkamıyorlar

Aynen

Sizin eklemek istediğiniz herhangi bir şey, belirtmek istediğiniz bir şey var mı?

Benim için yollar biliyorsunuz yol ... bazısı yüksek çıkamıyorsunuz düşüyorsunuz.

Benim için yol önemli

Bir anda yükselip bir anda alçalıyor

Aynen, bir de ben ayağımı sağ ayağımı sürünerek yürüyorum ayağım kalkmıyor onun için yollar problem yaratıyor benim için

Başka belirtmek istediğiniz bir şey var mı?

Şu an, yok

Tamamdır çok teşekkür ederiz sağ olun vaktinizi ayırdınız çok teşekkürler

İnşallah yararlı olur

Katılımcı-6

Ben de iyiym çok teşekkür ederim sağ olun. Müsaitsiniz değil mi? Biz sizinle proje için...

Evet evet müsaitim.

Tamamdır. Proje hakkında bilgi vereyim mi, yoksa uygunsanız hemen sorulara da geçebilirim? 10 soruluk...

Evet, bilgi ver.

Tamam evet vereyim. Biz şimdi mimarlık öğrencileriyiz. Muğla Sıtkı Koçman'da okuyoruz. Ben ve arkadaşım İzem. Benim ismim de Duygu. Su anda TÜBİTAK'a bir proje yapıyoruz. Proje konumuz da atölyelerde evrensel tasarım, erişilebilirlik adına... İşte "hiç kimsenin, her vatandaşın kısıtlanmadan bir atölyede nasıl çalışma yapabilir, nasıl eğitim görebilir?" üzerine bir çalışma yürütüyoruz şu an.

Evet evet.

Bunun için de projenin ilk aşaması olarak işte herhangi bir bedensel engeli bulunan 10 kişi ile 10 soruluk bir soru cevap bölümümüz var. Size sorular yönelteceğiz. Sizin verdiğiniz cevaplara göre de siz ve diğer 10 kişi ile birlikte - içinde eğitimciler de bulunuyor, sizin gibi herhangi bir el işiyle uğraşan, atölyede eğitim görmüş kişiler de var- onların cevaplarına göre de ben...

..... Ben çok istiyorum. Ben tamircilik yapıyorum. Ben engelliyim evet. tamirciliği yapıyorum en çok.

Evet evet biliyorum. XXX bahsetmişti galiba şey yapıyor musunuz? Tamirat falan da yapıyor musunuz?

Evet evet evet.

Bahsetti. Biraz konuştuk siz yokken de. Sizden çok övgüyle bahsetti. Biz de şey yaptık yani...

Çok teşekkür ederim.

Ne demek. Sizin de projemize katkıda bulunmanız bizim için çok önemli yani. Şimdiden çok teşekkür ederiz.

Ben teşekkür ederim. Ne demek. Yardımcı olacağım.

Tamamdır. Çok teşekkür ederiz. Anlattığınız gibi şimdi sizi müsaitseniz 10 soruluk 10 tane soru soracağız. Sizin verdiğiniz...

Bir dakikaya

Tabii buyurun.

Dinliyorum.

Tamamdır o zaman başlıyoruz. XXX merhabalar. Soruları ben yönelteceğim size.

Ben İzem.

Merhaba İzem Hanım.

Ses kaydını almamızda bir sorun var mı acaba görüşmeyi?

Yok yok.

Tamamdır. Ses kaydı açıkken isminizi soy isminizi alabilir miyim tekrar?

XXX

Doğum tarihiniz nedir?

Doğum tarihim 1978.

Erişilebilirlik ile ilgili kısıtlanma durumunuz yani engel durumunuz nedir?

Engelim sadece bedensel engelliyim, bedensel.

Bedensel engelinizi birazcık tanımlayabilir misiniz bize?

Ya ayağa kalkamıyorum... Banyomu yardımcısız yapamıyorum. Elbisemi giyemiyorum. Böyle.

Anladım. Siz tamir üzerine çalışıyordunuz değil mi?

.... Ben tamirciliği çok seviyorum.

Elektronik aletler mi mesela?

Evet evet.

Bu alana yönelmeden önce herhangi bir ön yargıyla karşılaştınız mı?

Ya gördüğün gibi ben yapamazsın, gezemezsin yeni olacak diyeyim. Elimden geldiğince yapıyorum.

Peki, şu an bu işle uğraşırken çevrenizde hala bir ön yargı olduğunu düşünüyor musunuz size karşı?

Var var ya direkt var.

Hala var yani?

Aynen aynen var.

Peki, evde mi yapıyorsunuz tamirat işlerinizi?

Evet evde yapıyorum.

Anladım beni tamirat işleri için başka bir yere gitmeniz gerekiyor mu bazen?

Hayır hayır. Elektrik getirdi, ... getirdi...

Peki, evde çalıştığınız ortamda hani fiziksel erişim konusunda bir problem yaşıyor musunuz?

Anlamadım ne gibi?

Yani mesela takım çantasını taşırken böyle bir problem yaşıyorum ya da ulaşım için bir yerden bir yere gitmem gerektiği zaman şöyle bir problem yaşıyorum diyebileceğiniz bir sıkıntı var mı?

Ben Muğla'ya gidiyorum. Gittiğim zaman oluyor sanki Muğla'ya gidersem.

Ne gibi sıkıntılar oluyor mesela?

.....

Uzak olduğu için.

Evet evet.

Anladım. Peki, iç mekânda mesela çalıştığınız ortamda herhangi bir problem yaşıyor musunuz? Oturup kalkarken işte masada yapıyorsunuzdur herhalde tamir işlerine atıyorum.

Evet. Masada yapıyorum. Yerde de yapıyorum. Ama yerde yaptıysam yapamıyorum.

.....

Anlayamadım son söylediğinizi. Tekrar edebilir misiniz?

Var gibi. Öyle diyorum yerde yapamıyorum.

Anladım. Peki tekerlekli sandalye kullanıyor musunuz XXX?

Tekerlekli arabam var ama akülü.

Peki, tekerlekli sandalye kullanırken işte odalardan geçişlerde herhangi bir problem yaşıyor musunuz? Ya da işte...

Yok yok hayır. Ben tekerlekli araba kullanmıyorum. Yerden emekleyerek gidiyorum.

Anladım. Tamirat işlerini yaparken hani ne bileyim masa boyuyla ilgili bir problem olabilir, sandalye boyu ile ilgili problem olabilir... Öyle sıkıntılarınız var mı?

Var gibi. Lakin başında babama gitmek bekliyor ama giderek koymuş biliyor beni. Allahım başka diye ve.

Yeterli gelmiyor boyu size?

Evet evet.

Peki, daha önce başka bir yerde eğitim filan almış mıydınız? Herhangi bir atölyede bir şey de?

Eğitim almayı çok istedim ama var ve gördüklerimi ben bir gün ki bugün Koop. böyle hoş başka bir bu amacım çok eğitim almak çok istiyorum.

Engelli derneği de hani bazen kurslar filan açıyor onları hiç katıldınız mı?

Çok katılmak istedim dedim ya. Gidip geledim ama.

Anladım. Peki size göre hani sizin de erişebileceğiniz böyle daha kolay çalışmalarını sürdürebileceğiniz bir atölye olsaydı neler olması gerekirdi o atölyenin içerisinde? siz neleri gerekli görüyorsunuz?

1, 2 Tabii ki bu iki makine olacak, başka bir şey gidiyor gibi köprü demek. İkinci mektubunu koyuyorum

anladım. bu tamir işlerini kolaylaştırmak adına "ben bunları eksik görüyorum, bu iş beni zorluyor ya da böyle bir mekan olsaydı ben gidip gelirdim, orada tutan bir işimi yapabilirdim" diyebileceğimiz, bize katkı sağlayabileceğiniz bir şey var mı?

Ya ben tamirci değildim. Bunun eğitimini görmek isterdim. Ben bunun eğitimini hiç görmedim. Kafama göre yapıyorum. Ama bunun eğitimini görmek isterdim.

Şu an eğitim göremiyor olmanız sizin için bir sorun. Sizce bu sorun nasıl aşılabilirdi? Hani böyle olsaydı belki de ben eğitim görürdüm diyebileceğiniz hani belediye böyle bir şey yapsaydı atıyorum ya da bir kurum böyle bir şey yapsaydı ben eğitim görebilirdim...

Yapıldığı gibi mi birbirine? Ve bu benim ilgimi kıymetli yıkım mı? ilk kez hepimiz eve gibi bilgi öyle gelmedi. Ben eğitim görmek için bir yere gitmek isterdim.

Yani en büyük problem araç anladığım kadarıyla.

Evet evet Duygu Hanım. Duygu Hanım değil mi?

Evet evet. Ben de buradayım.

Öğretmenin verdiği bilgi girmek, ay programım var,

Himm araç gibi gitmiyor. Bulunduğunuz yerde o zaman herhangi bir atölye yani sizin çalışmanızı sağlayacak bir yer yok. Muğla da uzak olduğu için gidemiyorsunuz.

Yok evet.

Anladım. Peki XXX şeyi söyleyeceğim: Yani anladığımız kadarıyla evde çalışma yapıyorsunuz?

Evet evet.

Evde peki yani genelde açık alan mı kullanıyorsunuz yoksa evin içinde mi yapıyorsunuz çalışmalarınızı?

Yapıyor gibi yapıyor sizi anladım.

Evde sizin çalıştığınız ortamda çalışmanızı kolaylaştırmak için mesela neler eklenebilirdi ya da neler lazım size mesela bu olsa daha iyi olurdu dediğiniz bir şey?

Benim evlilikte sadık abi gerekiyor ben gittim benim acilen gidebildim iyi ki geldi ki bekle son söylediğinizi tekrar söyleyebilir misiniz? Güzel bir gün olur. Hadi bakın olmadı hayır hala anlamadınız parça hah

Aletlere erişim de problemlili o zaman?

Aynen aynen doğru.

Peki, mesela diyelim ki herhangi bir parça almak için bir yere gitmeniz gerektiğinde tekerlekli sandalye ile mi gidiyorsunuz? yoksa baston...

Böyle gidiyor. Gülmek yok bizde o da gülüm benim gidemiyor.

Anladım size getiriyorlar. Sizin eklemek istediğiniz başka bir şey var mı? Ne söylemek istersiniz?

Ya ben böyle işini görmek istiyorum.

Anladım. Yani bulunduğunuz ilçede bir eğitim kurumu olsaydı sizin için...

Eğitim kurumu değil de... Eğitim kurumu var da bize göre yok. Yani engelliler diyor.

Rahat gezelim... Yapıyor ama engellilere göre yapmıyor.

Anladım.

Evet.

Son bir şey daha soracağım da XXX?

Buyur buyur dinliyorum.

Evinizde peki, tuvalet kullanımında falan herhangi bir problem yaşıyor musunuz? Yani tuvalet uygun mu sizin için?

Yok tuvaletim uygun uygun.

Uygun anladım. Genel olarak anladığımız kadarıyla dışarıya da çıkamıyorsunuz. Genellikle evde vakit geçiriyorsunuz.

Bir ana bakıyor gibi gözü pek gücü yok gibi. Güzel ergin kemik eve gelecek kız başka kız çıkın kaybı camiye kadar gidiveriyorum, hastaneye kadar gidiveriyorum.

Hı anladım. Tamamdır. XXX çok çok teşekkür ederiz vakit ayırdığınız için.

Yok ne demek. Her zaman her zaman. Ne demek yardımcı olurum.

Çok sağ olun, çok teşekkürler. İnşallah her şey gönlünüzce olur. Çok teşekkür ederiz.

İnşallah İnşallah. Bayramınız mübarek olsun.

Sizin de bayramınız mübarek olsun.

... var kalsın yemekler dikerek hadi.

İnşallah İnşallah yüz yüze gelmek nasip olur. Şeyi soracaktım...

Her zaman bekliyorum. Kapım açık.

Çok teşekkürler. Herhangi biri problem olduğu zaman size whatsapp'tan yazabiliriz değil mi?

Tabii yazın.

Tamamdır. Çok teşekkür ederiz, iyi günler, kolay gelsin.

Dikkat edin kendinize.

Siz de dikkat edin. İyi Bayramlar tekrar!

İyi bayramlar şimdiden.

Katılımcı-7

Doğum tarihiniz nedir?

07.17.1998.

Erişilebilirlik ile ilgili kısıtlanma durumumuzu kısaca tanımlayabilir misiniz?

Nasıl yani?

Yani engel durumunuz nedir?

Bedensel engelliyim.

Daha detaya inebilirsek... Az önce konuştuğumuz soru erişilebilirlikle ilgili kısıtlanma durumunuzu kısaca tanımlar mısınız?

Bedensel engelliyim. Tekerlekli sandalye kullanıyorum. Ulaşımlarda sıkıntılıydı. Bir de herhangi bir yere girdiğim zaman ya da kapılarda giriş çıkışlarda sıkıntı yaşıyorum.

Eşikte filan...

Evet eşikte. Mesela, bir insanın sağlam bir insanın kapıyı açtıktan sonra bir merdiven gibi iki basamak var. Ama ben onları geçemiyorum. Sıkıntı orada yani. Ya da bir kapının genişliği.

Şu an için hangi bölümde görev yapıyorsunuz?

Bir bölümde görev yapmıyorum şu anda. Çalışmıyorum, öğrenciydim, okulu bitirdim. Şu anda Muğla Büyükşehir Belediyesi'nde bedensel engelli olarak okçuluk yapıyorum. Antalya'da Avrupa'da mix takımda üçüncülüğüm var. Bir senelik daha okçuyum.

Dördüncü soruya geçiyorum. Okçuluğu tercih etmeden önce bir ön yargı ile karşılaştınız mı? Ya da bölüme ilk girdiğinizde?

Ön yargı ile karşılaştım tabii. Şunu söyleyeyim size: Kimse bunu yapabilir gibi bakmadılar. Çünkü olmaz, yapamaz gibisiyle baktı. Bundan önce de yüzme de yapıyordum. Hiç ayaklarımı kımıldatamıyordum bu arada. Yüzme sayesinde kıpırdatabildim. Yüzmeye gittiğim zaman da kimse de "yapamaz, edemez, boşver" gibisiyle konuşuyorlardı. Tabii sonra hırs yapınca büyük havuza geçmeyi tercih ettim.

Hani direkt geçemezsin edemezsin gibisine... Geçtim. Sonra da yarışmalara katıldım oradan da. Sonra pandemi çıkınca da iptal oldu. Bizim insanlarımız çok ön yargılı olduğu için her konuda. Yapamazsın edemezsin gibisiyle.

Biz de çok karşılaşıyoruz. Biz de kadın olduğumuz için karşılaşıyoruz. Şu anda çalıştığınız birimde çalıştığınız süre içerisinde okçulukta bir ön yargı karşılaştığınızı düşünüyor musunuz?

Ön yargı ile karşılaştığımı düşünmüyorum ama ayrımcılık yaptıklarını düşünüyorum.

Nasıl?

Nasıl diyeyim ben size? Mesela herhangi bir sağlam bireyler ile engelli bireyleri bir tutuyorlar. Onlar gidebilir siz gidemezsiniz gibisine.

Anladım. Bir sonraki soruya geçiyorum. Çalıştığınız bölümde yani okçulukta fiziksel erişimde sorun yaşıyor musunuz? Varsa bunlar nelerdir?

Sorun yaşamıyorum onda.

Erişim konusunda bir probleminiz yok şu an?

Erişim konusunda hiçbir şekilde sıkıntı yok.

Bu faaliyeti gerçekleştirdiğimiz iç mekanlarda fiziksel erişimi kullanımıyla ilgili bir problem görüyor musunuz? Varsa nelerdir?

Oralarda çok merdiven iniş çıkış olduğu için sürekli bir orada sıkıntımız var.

Asansör?

Yok, asansör var aslında. Ama sürekli bakım yapılması gerekiyor ve yapılmadığı için sürekli bozuluyor ve bizim kullanmamız gerekirken oradaki malzemeler için kullanıp orayı işgal ediyorlar.

Peki mekâna ulaştıktan sonra, hani atıyorum asansörle çıktınız. Daha sonrasında o işi yapacağınız yerde problemle karşılaşıyor musunuz?

Orada herhangi bir problemim yok. Direkt asansör dediğim zaman direkt her şeyimiz orada zaten.

Tamam. Üretim alanınız olan tasarım stüdyolarında, yani sizin için okçuluk atölyesinde, bir sorunla karşılaşıyor musunuz, atölyenin içerisinde?

Hiçbir sıkıntı ile karşılaşmıyorum.

Dokuzuncu soru: Herkes için tasarım stüdyosu için olması gerekli gördüğünüz bileşenler nedir? Yani daha doğrusu sizin kullandığınız atölye ile ilgili şöyle olsa daha iyi olurdu dediğiniz, şöyle olsa daha iyi olurdu dediğiniz, bize herhangi bir öneriniz var mı?

Yani şöyle söyleyeyim: Hani direkt asansöre değil, direkt giriş katında herhangi bir bize göre özel kimsenin yapamadığı giremediği, bize özel bir yer olsaydı daha iyi olurdu.

En azından zemin katta olsa gibi...

Aynen veya şöyle söyleyeyim: Herhangi bir şey yaptığınızda, okçuluk yaptığınız zaman hiçbir şekilde dikkatimizin dağılmaması lazım ve direkt giriyorlar. Önünüzden geçiyorlar. Tehlikeli olduğu için okçuluk tabii ve sürekli aynı ortamda ve bir sürü insanlarla beraber olduğu için... Şöyle söyleyeyim yine asansöre bindiğim zaman çıkacağım zaman bu sefer de başkaları kullanıyor ve başka malzemelere kullanırlar. O yüzden de sıkıntı oluyor. Direkt düz ayak.

En azından farklı bir asansör daha olabilir.

Evet evet.

Başka sizin belirtmek istediğiniz, eklemek istediğiniz bir şey...

Yok.

Ya da hani ben şunu yaşamıştım insanlar da yaşamasın diye siz bunu yapın dediğiniz bir şey var mı? Yani sadece okçuluk üzerinde de olmayabilir. Daha önce bir atölyeye de katılmışsınız mesela. Onunla alakalı da olabilir.

Evet. XXX Hoca'nın atölyelerine katıldım. Evet bayağı çok katıldım.

O atölyeler ne üzerineydi?

O resim atölyesi üzerineydi. Muğla'ya özel hani şeyler vardır, Muğla bacaları daha meşhur olduğu için. Onlarla beraber resim yapmıştık hoca ile. O da bir proje üzerindeydi Mehmet Hoca ile beraber katılmıştık. Tabii oradan da madalya almıştık, birincilik almıştık Mehmet Hoca ile.

Öyle mi! Ne kadar güzel. Peki, o resim atölyesi zamanında oradaki iç mekânda ya da dış mekânında karşılaştığınız bir zorluk var mıydı erişim üzerinde?

Ya dışta değil içte yine bir sıkıntım vardı. Tabii ki de asansör, ulaşım. Üst kata çıkmada sıkıntım vardı. Mesela okuldayken bile, okul okurken bile asansör yoktu okulunda.

Ne okumuştunuz bu arada?

Bilgisayar-muhasebe okumuştum.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde mi?

Yok. Üniversite okumadım. Lise bitirdim.

Lise bitirdikten sonra...

Evet lise bitti. Tabii orada ulaşım, üst kata çıkart-et gibisinden, arkadaşlarım tarafından çıkartılıp, indiriliyordum. Tabii o da bir insanın zoruna giden bir şey. Düşünsene kendin çıkmak gerekirken ya da bir asansörle çıkmak gerekirken gidip de bir başkasına

muhtaç oluyorsun. Çoğu zaman hocaların zoruyla çıkartıp indiriyorlardı arkadaşlar beni. Çoğu kimse de indirmiyordu ya da kaldırmıyordu.

Peki, atölye içerisinde mesela resim çalışması yaptınız. Masalara oturma düzeninde tekerlekli sandalyeden dolayı yaşadığınız bir zorluk var mı?

Bir masanın boyu yüksek olduğu için ulaşım veya uzantılarda sıkıntı vardı tabii. O da Mehmet Hoca sağ olsun oralarda yardımcı oluyor tabii.

Resim atölyesindeki her mekâna erişebiliyor muydunuz?

Evet.

Orada problem çekmediniz hiç?

Çünkü XXX Hoca bize göre ayarlıyordu zaten orayı.

Peki, resim atölyesinde mesela sizi zorlayan bir güvenlik problemi var mıydı?

Mesela sadece tekerlekli sandalye değil de atıyorum görme engeli olan bir birey de oraya girebilir ya da işte duyma yetisinde bir problem olan birey de girebilir.

Onların yaşadığı sizin gözlemlediğiniz bir problem var mıydı peki?

Onlara göre yoktu. Ama şöyle söyleyeyim. Tabii her bir spor faaliyetlerine göre ya da büyükşehirlerde, özel yerlerde tabii işitme engelli değil de görme engellilerde tabii şeyler var, onlar için yol yapılan yerler var. Onlarda da olsa daha iyi olurdu. Yani tabii onlar yönü bilmediği için, yönle ilgilendikleri için onunla ilgili bir şey olsaydı daha iyi olurdu diye düşünüyorum.

Başka bir şey, eklemek istediğiniz bir şey? Resim atölyesiyle ilgili bir şey eklemek ister misiniz ekstra aklınıza gelen?

Şu anlık yok. Çok kısa oldu değil mi? Beklentiniz gibi olmadı herhalde?

Yok hayır hayır olur mu? Bizim de ilk görüşmemiz de.

Sizin de söylemek istediğiniz varsa söyleyebilirsiniz.

Siz nasılsanız şu an biz de öyleyiz. Daha bugün geldik aslında. İlk görüşmemiz.

Biz de heyecanlıyız o yüzden. Ne söyleyeceğimizi de bilmiyoruz çok fazla.

Merak ettiğiniz bir şey varsa ya da söylemek isteyip de söyleyemediğiniz bir şey varsa da söyleyebilirsiniz sorun değil.

Zaten dediğiniz gibi zorluklarla karşılaşıyoruz. Özellikle biz mimarlık okuyoruz.

Yani şantiyeye gitmek durumunda kalıyoruz. Cinsiyetimizden dolayı biz de çok ön yargı ile karşılaşıyoruz. Ya zaten bu işi, özellikle bu konuyu tercih etmemizin sebebi ön yargısız bir şekilde yaklaşmak. Bu durum bizi de çok yoran bir durum.

O yüzden çekincemiz hiçbir şey yok yani. Zaten o yüzden engelli değil engellenmiş birey diyoruz.

Evet.

O zaman son olarak ses kaydı açıkken ve isminizi soy isminizi tekrar alayım. Bir de çalışmanın yazılı olarak yayınlanmasına izin veriyor musunuz, vermiyor musunuz onu da alayım?

Adım XXX soyadım XXX. Yayınlanmasına izin veriyorum.

Çok teşekkür ederim.

Ben teşekkür ederim.

Katılımcı-8

Ses kaydı açıkken isminizi ve soy isminizi tekrar alabilir miyiz?

İsmim XXX.

Doğum tarihiniz nedir?

16.6.1952.

Erişilebilirlikle ilgili kullandığınız atölyelere erişirken bir kısıtlanma durumuyla karşılaşılıyor musunuz? Ya da herhangi bir şeye karşı mekâna erişirken... Yani giderken.

Mekâna derken?

Herhangi bir yere. 100 Yıl Evi'ne mesela.

100 Evi'ne? 100 Evi için de geçerli değil mi? İşte onu diyorum ben. Yani şimdi durduralım isterseniz. Durduralım.

Sadece 100 Yıl Evi için de değil. Herhangi bir kapıya giderken...

Şu şeyi bir durduralım da. Hımm tüm yaşadığım mekanlar için.

Daha doğrusu tasarım yaptığınız atölyeler, işte ne bileyim eskiden çalıştığınız okul... Şu an aslında şöyle anlatayım ben size. Şu an sizinle görüşme yapmamızın asıl sebebi hani belirttim ya. Engellenmiş bireyler arasına hem bedensel engelli bulunanlar, hamileler ve işte 60 yaş üstü insanlar da giriyor. Bizim. Aslında şu an merak ettiğimiz, siz bizden daha büyük olduğunuz için siz ne gibi problemler yaşıyorsunuz? O yüzden şu an daha çok uğradığınız atıyorum bir kahvehane olabilir, 100 Yaş Evi olabilir. Eve giderken ya da... Ne gibi kısıtlamalar yaşıyorsunuz? Bunlar bizim için daha önemli. Mesela bizde kendi atıyorum işte bir tane şeyimiz öğretim görevlimiz. Şu anda hamile olduğu için bu gruba giriyor. Engellenmiş, grubuna giriyor. O yüzden şu anki hamile sürecinde yaşadığı kısıtlamaları bize anlatıyor. Bizim de sizden öğrenmek istediğimiz aslında hani işte annemiz babamız da böyle. Yaş ilerledikçe romatizma olur, bel

fıtlığı olur. Şu olur bu olur. Bunlar sizde kısıtlanmaya yol açtığı için ne gibi kısıtlanmalarla karşılaşılıyorsunuz bu evrelerden sonra? Bunları merak ediyoruz. Yani 100 Yaş Evi'nin zaten biz öyle bir tasarım yapmayacağız. Bizim tamamen bambaşka. Bizim Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'ndeki Mimarlık Fakültesi'ne bir tasarım yapacağımız için Belediye, 100 Yaş Evi ile filan hiçbir alakamız yok yani. Sizin atölyeniz atıyorum evdeki bir atölye de olabilir. Oradaki erişim probleminizi de anlatabilirsiniz. Hani mekânın bir önemi yok aslında. Sizin çalışma alanınızın önemi var bizim için.

Hımm benim çalışma alanım.

Aynen. Yani hani burada da üretim yapıyorsunuz, evde yapıyorsunuz ya da ne bileyim? O önemli. Yani şey gibi algılanmasın bu yüzden daha önce de sordular bize, hani "buraya bir şey yapacaksınız" diye. Burası ile hiçbir alakası yok. Biz sadece burada dediğim gibi yaşlı insanlar daha fazla olduğu için buraya geldik. Mesela XXX'in de engel durumu olduğu için onunla görüştük gibi. Böyle aslında.

Yani anladım. Sorun var tabii muhakkak. Daha iyi olabilir. Ama bu nedir? Tabii diyeceğiz ki yapının çok yönlü yani sorun yaratmayacak şekilde kaldırımların, basamakların olmaması ya da... Yani işi kolay kılmak, daha doğrusu düşme kalkma değil mi?

Siz sadece sizin karşılaştığınız problemler bizim için yeterli. Nasıl olabilirliğini biz sizlerin ve diğer görüşme yaptığımız kişilerin engel durumuna göre biz belirleyeceğiz. Diyeceğiz ki atıyorum insanlar kaldırım yüksekliğinden şikayetçi ya da kapı eşiğinden şikayetçi. Demek ki biz işte bizim yapı tasarlayacağımız yere giderken uygun bir kaldırım yüksekliği yapmamız lazım. Kapı eşiğinin olmaması lazım. Yani çözüm önerilerini bir sunacağımız için sizin yaşadığınız sıkıntıları dile getirmeniz bizim için yeterli. Yani nasıl daha iyi olabilir kısmı önemli değil. Şu an yaşadığımız problemler bizim için önemli aslında. İsterseniz ikinci soruyu atlayabiliriz de yani daha rahat ederseniz ikinci soruyu yok sayabiliriz.

Üçüncü neydi? Onu bir kez daha...

Üçüncü soru: Hangi bölümde okuyorsunuz ya da görev yapıyorsunuz?

Hangi bölümde?

Yani nerede okuduğunuz? sonra Resimden söz ettiniz ya... Resimden söz edeceksiniz orada. Şurada okudum, şurada görev yaptım gibi...Resim öğretmeni olarak.

Evet, o basit.

Hepsi basit. İçinizden geldiği gibi. Anlamadığınızda şu an nasıl konuşuyorsak ses kaydı açıkken böyle konuşacağız yani. Anlamadığınızda bu kısmı anlayamadım deyip biz tekrar açıklayacağız. Nasıl rahat ederseniz. Dediğim gibi bunlar hiçbir şekilde yayınlanmayacağı için. Bizim öğrenmek istediğimiz siz hangi konularda kısıtlanma yaşıyorsunuz? Hangi fiziksel konularda... İç mekânda ve iç mekana erişim yolu üzerinde karşılaştığınız problemler bizim için önemli. Gerisi zaten o bizim işimiz zaten. Resim bölümünü tercih etmeden önce herhangi bir ön yargı ile karşılaşmış mıydınız? Karşılaşmamışsınızdır. Bu daha çok engel durumu olanlar ile alakalı. Bunlara direkt hayır diyerek geçebilirsiniz. Şu anda çalıştığınız ya da bulunduğunuz birimde herhangi bir ön yargı olduğunu düşünüyor musunuz? Bu da muhtemelen hayırdır.

Ön yargı... Yani resme sanata karşı ön yargı.

Hayır. Mesela biz tekerlekli sandalyeli bir bireyle görüştük. O mesela işte herhangi bir bölüme başlamadan önce, okçuluk yapan tekerlekli sandalyeli arkadaşla görüştük. O ön yargı ile karşılaşıyormuş. İşte yapamazsın, edemezsin... Engel durumu olduğu için. Ama sizin öyle bir durumunuz yoksa direkt hayır diyerek geçebilirsiniz. Altıncı soru: Şu an bulunduğunuz, atölyelerin bulunduğu birimlere, resim çizmeye gittiğimiz, işte eviniz olabilir... Buradaki atölyeler olabilir... Erişimde, fiziksel erişimde bir problem yaşıyor musunuz? Yani az önce bahsettiğimiz gibi. Hani ne bileyim "kapı eşiği fazla yüksek ben girerken ayağım takılıyor" gibi bir şey olabilir. 7. Soru: İç mekanda herhangi bir fiziksel erişim veya kullanım ilgili problem yaşıyor musunuz? O da şey işte. Az önce konuştuk ya "masanın boyu fazla yüksek, ben resim çizerken rahat edemiyorum" gibi. Mesela dik durmanız gerekebilir ya da tuval ile çalışmanız gerekebilir. Bu sizin deneyimize bağlı. Karşılaştığımız problemler. 8: Tasarım yaptığınız yani resim yaptığınız stüdyolarda herhangi bir sorunla karşılaşıyor musunuz? Bu genel anlamda sizin yaşadığınız deneyime bağlı olarak "ben böyle bir sorun yaşadım" diyebilirsiniz. 9: Size göre bir resim atölyesi nasıl olmalı? "Ben bunlar bunlar olsun isterdim" diyebilirsiniz. 10 soru da belirtmek ya da eklemek istediğiniz bir şey var mı sorusu.

Evet. Tabii o atölye için bir şeyler söylenebilir. Aslında evet... Atölyeler aydınlık olmadığı değil mi, rahat yani sorunsuz bir ortam olmalı ki rahat kendini...ben Her şey için. Yani siz ne problem yaşıyorsanız... Sorun "yeterince havalandırılmıyor atölye"... Bu da bir problemdir.

Buradaki atölye mi?

Sizin çalıştığınız herhangi bir atölye. Aydınlık, ışık problemi olabilir, havalandırma problemi olabilir. Zemindeki malzeme seçimi olabilir. Mesela atıyorum burada üretim yapıyorsanız, siz belki zeminden dolayı sıkıntı yaşamıyorsunuzdur. Ama başka birisi yaşıyordur mesela. Bu aklınıza gelen, sizde olmayan da başkasında gördüğünüz bir şey de dile getirebilirsiniz.

Evet.

Biz de hani çok bilmiyoruz. Zaten problemleri siz ve diğer görüşme yaptığımız kişilerle bir araya getirince öğreniyoruz biz de. Böyle yani. Sizin için önemli olmayan şey bizim için önemli olabilir yani. Her şey önemli olabilir. O yüzden aklınıza gelen her şeyi dile getirirseniz...

Yani evet. Şimdi bu sorular. Seninki de aynı.

Başka soru yok aynı. Aynısını soracağız.

Şimdi. Sorun muhakkak. Yani şunu demek istiyorum: Burada hobi atölyesi var. Gördünüz mü?

Evet gördük.

Orası gerek resim yapılıyor gerekse seramikten, seramik hamurundan yapılıyor. Artı akrilik bir şeyler boyanıyor.

İşte orada siz ne gibi sıkıntılarla karşılaşıyorsunuz? "Bu olsaydı daha mı iyi olurdu" gibi şeyler yani. Atıyorum fıtığınız varsa biz de var bölümden dolayı, bizde fıtık var biz mesela şeyden şikayetçiyiz: Okulda sandalyelerden şikayetçiyiz. Bizim sandalyelerimizin arkası yok. Mesela yani. Onun gibi şeyler. Bel ağrısı çekiyoruz. Ya da mesela biz sürekli bilgisayar başında olduğumuz için artık gözlerimiz bozuldu bizim. Sürekli bilgisayarda çalıştığımız bizde göz bozukluğu oluştu. İkimiz de yakını ve uzağı da net göremiyoruz artık. Mesela atölyede bu sıkıntı oluyor bizim için.

Ya bilgisayarla mı yoksa kalemle çizimler filan?

Evet, yani siz elle çiziyorsunuz. Sizin için o geçerli. Ben çizim yaparken bunlarla karşılaşıyorum. Bu bizim deneyimlerimizdi. Biz de sizinkileri merak ediyoruz. Sizin deneyimleriniz...

Pardon çizerken?

Nasıl şeylerle karşılaşıyorsunuz? Kendi deneyimleriniz nelerdir? Atıyorum işte yağlı boya yaptığınız zaman atölyede sizi ne gibi bir durum kısıtlıyor? Onu bize dile getirirseniz, sizin deneyiminizi bize öğrenmiş oluyoruz. Biz de ona göre yeni yapacağımız yerde, öyle bir şey yaşanmasın diye ona uygun tasarım yapacağız. Her şeyi göz önünde bulunduracağız yani.

Tabii atölyeler o kişinin ibadet yaptığı yer yani çalıştığı yer. Oranın yani ve aydınlık artı tabii bu olmalı sonra malzemeler var. Yine düşünülmüş. Ben çok büyük sorun...

Ya daha çok fiziksel sorun. Erişim üzerindeki sorunlarınız bizim için önemli. Yoksa ne malzeme eksik bir tane... Bizim onunla bir işimiz yok aslında. Dediğimiz gibi ya yani hani sandalye atıyorum boyu ayarlanabilir sandalye olması. Bu önemli bir şey. Ya da işte ne bileyim bahsettiğimiz gibi bizim mesela görme bozukluğumuz var. Atıyorum ışık daha iyi olursa işte diyeceğiz ki biz konuştuğumuz zaman biz dedik ki mesela çizim yaparken gözümüz bozuk olduğu için iyi göremiyoruz. Bu neye bağlı? Yeterli aydınlatma olmamasına bağlı mesela. Ya da işe katarak olan birisi. Bu haliyle ne sağlıyor ışığın olmaması? Onun çizimini kısıtladığı için engellenmiş birey oluyoruz aslında. Ya da işte hamile bir birey kapıdan geçemiyor. Ya da masa araları dar olduğu için dönemiyor. Bu haliyle kısıtlanmış oluyor. Siz sadece yaşadığınız zorlukları bize anlatsanız yeterli yani bizim için. Yoksa malzeme eksik, tam... Bununla hiçbir şeyimiz yok.

Zaten söylediğiniz şeyler... Yani benim söyleyeceğim bu kadar. Yani o kullandığınız masa artı şeyin yani çalışma ortamının gerçekten yani çok geliştiğini ama aydınlık güneş görmediği ya da doğal ışığın girmesi gerekiyor. Artı huzurla çalışmak lazım değil mi? Veya bir müzik aletinin olması o da ayrı bir detay ama yani daha iyi olabilir. İyi ama dediğim gibi çok büyük mesela Belediye'nin çok büyük eksiği yok. Fakat hobi olunca en az 10-15 kişi giriyor. Oradaki rahatlık yok. Daha geniş bir alana yapılabilir.

Mesele geniş bir alan olmamasından şikayetçiyseniz konuşurken şey diyebilirsiniz: Alan dar olduğu için rahat çalışma sağlanmıyor demeniz bizim için yeterli. Yani nasıl daha iyi olur kısmını anlatmanıza gerek yok. Sizin yaşadığınız sıkıntıları bilmemiz bizim için yeterli.

Ve daha fazla mekanlar oluşmalı yani resim yapanlar heykel, seramik yani tek bir... Yani farklı çalışma atölyeleri olmalı.

Tabii ki bu sizin görüşünüz. Bizim sadece yapacağımız ses kaydı açıkken siz cevap vereceksiniz. Sonra biz dinleyeceğiz. Ne gibi problemler varmış, biz bunu nasıl daha iyi yapabiliriz, düzeltebiliriz. Bunun üzerinde fikir birliği yapıp ona göre tasarımı yapacağız. Yani bu kadar.

Yani hobide evet... O zaman hangisi geldi? Evet.

Tamam o zaman başlıyoruz tekrar. Baştan başlıyorum. İlk soruyu sormuştum sadece. Tekrar başlıyorum. Bizim de kısacık bir vaktimiz kaldı çünkü. Doğum tarihinizi tekrar alabilir miyim?

Doğum Tarihi: 16. 6. 1952.

Tamam. Hangi bölümde okudunuz ve görev yaptınız?

Resim bölümü... Bölümünde okudum. Atatürk Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim Bölümü'nden mezunum. Başka ne demiştin?

Hangi bölümde görev yapmıştınız?

Hangi bölümde... Resim Öğretmenliği Bölümü'nde. Tabii yanı sıra sanat tarihi de verdik. Sana tarihi öğretmeni olmadığı için zaten biliyorsunuz resimlerin ikinci sanat tarihi. Evet sanat tarihi dersi de verdim. Lise son, 1, 2 ve 3'lere.

Bölümümüzü tercih etmeden önce herhangi bir ön yargı ile karşılaşmış mıydınız?

Hayır.

Şu anda çalıştığınız birimde herhangi bir ön yargı olduğunu düşünüyor musunuz? Ya da çalıştığınız süreçte size karşı bir ön yargı olduğunu düşünüyor muydunuz?

Düşünmedim.

Şu an çalıştığınız atölyelere, evinizdeki atölyeye ya da buradaki atölyelere erişirken, gidip gelirken herhangi bir sorun çekiyor musunuz fiziksel olarak?

Fiziksel olarak... Böyle yani çok basamaklar hariç çekmiyorum.

Burada çalıştığınız atölyelerde ya da evinizdeki atölyelerde, herhangi bir çalıştığınız atölyede iç mekandaki atıyorum masa, sandalye vesaire şeylere fiziksel erişim konusunda bir problem çekiyor musunuz? Burada sizi zorlayan herhangi bir şey var mı siz çalışırken iç mekânda?

Zorlayan... Evde atölye zaten desen çalıştığım için olmuyor. Burada dediğim gibi isterdim ki bu atölyede sanat, yağlı boya çalışmak için yani malum onların statik durması lazım değil mi? Yağlı boya takımının paletinin, şövalenin yani bunun için tabii belediyenin yaptığı ancak bu kadar. Yani değil mi? Hobi atölyesi yapmışlar burada

yapmış. Bir de ayrıca şey de var Zahir Pazarı'nda. O da... Gördünüz mü? Orada da el sanatları var ve sergi salonu var. Orada da bir sergim olacak bu resimleri orada sergilemeyi düşünüyorsunuz. Evet, yani oysa bu tabii Belediye'nin. Bir de ayrıca Kültür Bakanlığı'nda burada değişik mekanlar oluşturması lazım. Resim yapanlar, sanatla uğraşanlar için değil mi?

Evet. Yani daha geniş alanlarda olmasına...

Yani onlara çalışmak isteyen, üretmek isteyen, sanat yapmak isteyenlere daha farklı mekanlar oluşturmalı, verilmeli ve onlara özendirilmeli. Bu gerçek ama maalesef bırakın onu sergiye bile gelmiyorlar. Sanat olan bakışları maalesef yüksek değil. Ancak vali gelirse, kaymakam gelirse gelebiliyorlar. Oysa Atamızın dediği gibi "Sanatsız bir ulusun hayat damarlarından kopmuş demektir". Sanatsız hiçbir şey olmaz. Hayatımız yani... Ancak hayat güzelleştiren şey güzel sanatlar. İçinde resim de var mimarlık da var, heykel de var, edebiyat da var, tiyatro değil mi? Bale... hepsi var. Yani daha fazla ortam yaratılmalı. Avrupa'da böyle. Yani yapmak isteyen evine alıyor, resimlerini galeriye götürüyor galeriden tekrar evine. Yani onu onunla üreten sanatçı uğraşmıyor. Sorunları paylaşıyor belediye ya da bakanlık diyelim. O yüzden onlara yani gerek ışığından çalışma ortamını sağlıklı ve nasıl rahat edebiliyorsa o şekilde düzenliyor değil mi Avrupa'da çağdaş uluslar? Ama bizde maalesef sanatçı bütün her şeyi, atölyesini, malzemesini, A'dan Z'ye sanatla ilgili üretirken tüm objeleri kendi almak, kendi yaratmak zorunda. Ve ben şu anda dediğim gibi Belediyemiz dışında diğer hobi var artı Atölyeleri sergilemem için gerekli ortamı hazırladı Belediye. Aynı özeni aynı uğraşı Kültür Bakanlığı da yapmalı. Değişik mekanlar... Her ilde her ilçede yapmalı. Sergilemesi için atölyeler, galeriler artmalı. Bu galeriler ücretsiz olmalı. Halkın oraya gitmesi için duyurular, reklamlar yani gereken her şey yapılmalı. Ama maalesef az gelişmiş ülkelerde sanatçıya yaşam hakkı verilmiyor. Onun rahatlıkla çalışması... Ben şu anda dediğim gibi evde, evin dışında ancak başka yerlerde, kahvelerde, parklarda yapıyorum. Atölye kurmak bir maddi sorun yaratıyor değil mi?

Şu an kullanmış olduğunuz iç mekânda, yani atölyenin iç mekanında herhangi bir eklemek istediğiniz bir şey var mı? Masa ile ilgili problem yaşıyorsanız, sandalye ile, ışık ile bir problem yaşıyor musunuz?

Burada internete girerken çoğu pencereler devamlı gözümüzü alıyor.

Işık...

Işık... Ama perdeyi kapatıyorum. Onu hallediyoruz biraz. Çok büyük sorun yok. Zaten hobi atölyesi. Sorun yok. Yani gerekeni yapmışlar. Masanın boyu, sandalye iyi yani sorun yok.

Genel olarak evdeki mesela stüdyonuzda herhangi bir problem yaşıyor musunuz? Evde bir stüdyonuz varsa...

Evde stüdyom yok.

Başka nerelerde çalışıyordunuz, resim yapıyordunuz?

Evde de gece çalışıyorum ama dediğim gibi balkonda.

Anladım. Daha esnek.

Restoran atölyelerinde odalar genellikle Kuzeye konur. Işık sorunu, devamlı şey ne ışık deniyor ona?

Mekanik ışık mı?

Ressamlar yani sabit ışık oluyor. Kuzeyden gelen ışık. Onun için ressam odaları daha çok kuzeyde olur. 3 ayı güneşe bakmaz yani. Şimdi de sorularınıza devam edin de. Yani 1-2 anekdot anlatırım mimarlıkta.

Peki, sizin için herkesin kullanabileceği bir atölye ortamı nasıl olmalı?

Yani çoğunluk mu yoksa yani tek başıma olan?

Çevremizde gördüğümüz atölyeye atıyorum aşağı kattan yukarıya çıkamayıp atölye kullanmayan insanlar olabilir mesela. Herkesin erişebileceği ve herkesin içeride çizim yapabileceği işte heykel yapabileceği bir atölyede siz neleri gerekli görüyorsunuz?

Nelerin gerekli görüyorum. Bir: Aydınlık olması. Artık ısı. Yine güneş görmeyen güneş. Aydınlık olmalı artı gürültüden uzak yani bir ses yalıtımı. Yani gürültü olmamalı. Sakin ve dolayısı ile... Dolaplar... Tabii ki o dolaplarda bir çekmeceli dolaplar olmalı malzemeyi koyabilmek için.

O dolaplar çalıştığınız ortama yakın olmalı mesela...

Evet yani az sorunlu bir ortam olmalı. Aydınlık dediğimiz gibi gürültüden uzak.

Sizin eklemek istediğiniz, belirtmek istediğiniz bir şey var mı?

İşte biraz önce dediğim gibi Belediyenin artı Kültür Bakanlığı'nın ve İl Müdürlüğü'nün artık illerde sanatçılar için mekanlar oluşturmaları. Kültür evleri oluşturmaları. Orada sanatçılar, müzisyenler direkt gidip orada rahatlıkla üretebilmeli. Bunun için bu da sanata olan saygısı... Yani sanatçılar biliyorsunuz yani zor koşullarda yaşamamalı. Oraya gitmeli ve sorunları az olan daha doğrusu orada huzurla üretebilmeli. Bunun için de bütçeden yani oraya bol bol sanat atölyeleri oluşmalı, oluşturmak lazım.

Bir şey daha sorabilir miyim? Sizi kısıtladığını düşündüğünüz herhangi sağlık probleminiz var mı?

Bir daha söyleyin.

Çalışmanızı engelleyen.

Şu anda yok. Şimdi. Eski ressamalarda elleriyle yağlı boyaları elleriyle bazen çektikleri zaman yeşil boya da devamlı zehir vardır. O yüzden ellerinden zehirlenme meydana gelir. Ama şimdi herhalde öyle bir durum yok. Var mı böyle bir şey? Zamanında bitti. Tiner en büyük bizim düşmanımız. Tiner kokusu malum... Gözleri, ağızları, burunları etkiliyor. Onları devamlı işi biter bitmez kapatıyoruz. Yani onların devamlı açık havada durması lazım değil mi? Atölyeye devamlı oksijen girmeli.

Peki, şu an var mı gözünüzde bir problem, belinizde?

Gözde var. Bir de çok okuyorum. Okuduğum için yani şu anda gitmem lazım.

Miyop musunuz?

Bazen ağrıma... Ağrıma derken hem miyop var hem astigmat var. Ama getiriyoruz. Aslında sık sık dinlendirmek lazım gözü.

Evet evet. Bizde de öyle. Ben miyobum mesela. Bende bel fıtığı oluştu. Görüşme için teşekkür ederiz.

Katılımcı-9

Önce bir isim soy isim alabilir miyim?

XXX

Doğum tarihiniz nedir?

1967.

Erişilebilirlik ile ilgili kısıtlama durumunuzu kısaca tanımlayabilir misiniz?

Erişilebilirlikte bu çok geniş kavramlı bir söz. Çünkü kişilerin engel durumuna göre erişilebilirlik değişir. Erişilebilirlik açısından Türkiye'de son yıllarda güzel çalışmalar yapılmıştır. Ama yeterli midir? Asla değildir. Daha iyi çalışmalar yapılması temennimdir.

Sizin engel durumunuz nedir?

Benim engel durumu yaklaşık 30 yıl önce yüksekte düşme sonucu L1 kırığı. Omur L1. Belden altım kısmen felç kaldı. Bu durumda ortopedik engelli sayılıyorum. Engel derecem %80'dir.

Şu an görev aldığınız herhangi bir alan var mı acaba?

Sosyal projelerde yer alıyorum. Dernek, vakıf, federasyon ve bir spor branşım var. Orada da sosyal anlamda katkılarda bulunuyorum.

Bir de resim atölyesinde yer almıştınız galiba?

Evet, daha geçtiğimiz yıllarda yapılan bir projede resim atölyesinde uzun bir süre el becerisiyle uğraştık. Güzel şeyler yaptığımı düşünüyorum. Atatürk'ü çok güzel boyadığım var. Taşın üzerine kalp yaptığımı ya da daha fazlası da var aslında. Hani görülebilir güzel şeyler yapmaya çalıştık.

Herhangi bir resim atölyesi dediniz, spor dediniz... Bu alanlara girmeden önce çevrenizde bir ön yargıyla karşılaştınız mı?

Tabii ki de. Hani bize ön yargı zaten her zaman olur. Hani sen yapamazsın, sen bilemezsin, sen gidemezsin. Halbuki benim bir sloganım var Türkiye'de ya da Dünya'da bile söyleyebiliriz: İmkân verilirse imkânsız diye bir şey yoktur. İmkân verin imkansız bizden isteyin.

Şu an çalıştığınız bölümlerde birimlerde işte spor yaparken ya da herhangi bir kursa katıldığınızda yine bir ön yargıyla karşılaşıyor musunuz?

Tabii ki. Yani günümüz toplumunda ön yargıyla karşılaşmama gibi bir şansımız yok. Bırakın engellileri sağlam olarak sizler bile ön yargıyla karşılaşıyorsunuz, karşılaşıyorsunuzdur. Yani bu çok genel bir şey mutlaka karşılaşıyoruz.

Çalıştığınız birime bölüme, yani resim atölyesi için konuşuyorum bunu. Fiziksel erişimde bir sorun yaşamış mıydınız? Varsa ne yaşamıştınız?

Şimdi şöyle, bu resim atölyeleri açılırken bizler dikkate, ulaşılabilirliğimiz dikkate alınarak bu kurslar başlatıldı. Ya bunu dernek binamızda bir yaptık proje. Bir de gençlik merkezimizde yaptık. Benim açımdan ulaşılabilirlikte bir sıkıntı yoktu. Ama dediğim gibi herkes aynı engel durumuna eşit değil. Sıkıntı yaşayan arkadaşlarımız olmuş olabilir.

Genel anlamda iç mekanlarda fiziksel erişim ve kullanımı ile ilgili bir problem yaşıyor musunuz?

Tabii ki de yaşıyoruz mesela birçok yerin lavabosunu kullanamıyoruz. Hatta %95'inin lavabosunu kullanamıyoruz. Iso belgesi almış çok güzel, umuma açık yerlerimiz var. Hani böyle kafe, restaurant gibi diyelim, park gibi diyelim. Oraların lavabolarını filan asla bir tekerlekli sandalyede engelli olarak kullandığımı söyleyemem, kullanamıyoruz. Son yıllarda belediyemiz 2-3 tane şehir merkezine engelli tuvaleti yaptı. Ama yeterli midir? Değildir. Ayrıca biz şehir merkezinde oturan insanlar bunu biliriz ama taşradan, köylerden, ilçelerden gelmiş arkadaşlar buraları bilemeyebilir. Daha önceleri böyle dıştan gelenlere sorduğumuzda tuvalet ihtiyacını nasıl gideriyorsunuz dediğimizde ya benzin istasyonuna ya da hastaneye gittiğini söylüyordu. Dışarıdan gelen arkadaşlar böyle şeylere tanık olmuşumdur.

Birçok üretim yaptığınızdan bahsettiniz. Sporla uğraşıyorsunuz, resimli uğraşıyorsunuz. Bahsetmek istediğimiz spesifik bir şey var mı? Hani bu problemle karşılaştım diyebileceğiniz?

Ya şöyle problemler hayatın her alanında hepimiz için var. Hani biraz böyle genel cevap veriyorum ama hepimiz için var. Biz ne yapalım, bunu bir minimuma indirmeye çalışalım. Bazı problemleri kendi kendimize aşmaya çalışalım. Tabii ki var. Hani maddi, manevi, ulaşım, spor veya resim atölyesi, çalıştığımız yerlerdeki lavaboların kullanımı biraz önce dediğimiz gibi... Halen dizayn edilecek çok yerimiz olduğunu düşünüyorum.

Peki bu söz ettiğimiz problemlerle ilgili sizin gerekli gördüğümüz şeyler nedir?

"Bu olsa daha iyi olurdu. Bunun eksikliğini gördüm." dediğimiz bir şey.

Şöyle biraz önce size çekimden önce anlattığım gibi insanlar ev alırken "bu evde tuvalet, banyo var mı?" diye sormazlar. Sormayız zaten hiçbirimiz. Bir gün öyle bir şey olsun isterim ki hani bu ev engelliye uygun mudur değil midir sormadan alınmalı. Zaten yapılırken direkt öyle yapılmalı ki öyle bir şey sormaya ihtiyaç kalmamalı. Bu benim düşüncemdir. Umarım bir gün yetkililer buna bir cevap verirler ya da bulurlar, gösterirler, bilemiyorum. Onların inisiyatifi. Ama güncel anlamda birçok markete halen giremiyorum. Birçok iş yerine halen giremiyorum. Birçok kamu yasal zorunluluk olmasına rağmen kamu binalarında erişilebilirlikte halen çok eksik var. Toplu yaşam alanlarında işte umumi açık alanlarda da bu sıkıntıyı zaman zaman görüyoruz. Şehir merkezinde daha iyi hale getirilse daha iyi olur diye temenni ediyorum.

Siz kendiniz önlemleri almışsınız. Hani kaymaz fayanstan bahsettiniz. Ayna boyundan... Biraz daha bahsedebilir misiniz?

Biraz daha bahsedelim. Şimdi geçtiğimiz dönemlerde sayın valilerimizden biri engelli rampası yaptırıyordu valilik binasına. Bana dediler ki "test edebilir misin, hani uygun mu değil mi" anlamında inşaat aşamasına gittim, test ettim, çıktım. Çok da rahat çıktım. Güzel olmuş dedi oradaki bu işi yapan insanlar. Dedim ki hayır olmamış. Neden olmamış, sen rahat çıktın, ben rahat çıktım da bu sandalyelerin bir standardı yok ki. Bu tür yerleri yaparken en büyüğü baz almak zorundayız. Sonra büyük sandalyesi olan arkadaşımı çağırdım da virajı dönemedi, dönemediğinde de haklıymışsın dediler. Sonra 40 cm. daha o virajı genişlettiler. Öylece bir çözüm bulduk. Sonra başka bir kamu kurumu engelli lavabosu yapmış işte test dedi verdiği gün beni çağırdıklarında. Gittim ki zemindeki fayans çok yaygındı. Hani bırakın engelliye sağlam ile kayıp düşebilir. Belki bu ihtimal yüksekti. Ama keşke o fayansı döşemeden bizi bir çağırıp ya da fikrimizi alsalardı. Biz bir yol gösterici olabilirdik. Çünkü 30 yıl ben engellyim, çok

şey yaşadım, çok sıkıntı yaşadım, kolaylıklarını da gördük acısıyla tatlısıyla. Yaşadığımız tecrübeler birikimler... Çok şey var ya, söylenebilecek çok şey var. Ama biz şimdilik bu kadarını söyleyelim.

Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Eklemek istediğiniz bir şey... Ya birbirimize daha saygılı, daha duyarlı davranırsak daha iyi bir toplum olacağımızı ümit ediyorum. Birbirimiz açısından hangisi sağlam engelli ya da bayan erkek bir ayrımı yok. Hepimiz insanız. Sonuçta canlıyız, varlıklarız. Birbirimize daha saygılı, daha uyumlu yaklaşırsak alabileceğimiz çok yol vardır. Kat edeceğimiz çok yol vardır. Daha iyi yerlere gelebileceğimizi ümit ediyorum. İşte çalışmaları olarak da yetkililerin birazcık daha bu erişilebilirliği dikkate almalarını tavsiye ediyorum. Şimdilik aklıma gelenler bunlardan ibaret.

Çok teşekkür ederiz, çok yardımcı oldunuz. Benim eklemek istediğim bir konu var: Hani atölyeye katıldım dediniz resim konusunda. Bizim çalışmamız daha çok atölyelerle alakalı olduğu için sizin hatırladığınız ya da eklemek istediğiniz atölyede yaşadığınız ya da yaşadığını gözlemlediğiniz sorunları biraz daha iletebilir misiniz? Varsa eğer hakkında iç mekanla alakalı.

Atölye çalışmalarımızı dediğim gibi bize uygun yerlerde daha yapmaya çalıştık. Hani bireysel olarak ben kendi adıma konuşursam çok bir sıkıntı yaşamadım. Ama oraya evim yakındı. Benim mesela bu iki çalışma alanına evim yakındı. Sandalye ile ulaşabiliirdim. Ama daha uzak mesafede oturan arkadaşlar hangi şartlarda geldi, hangi zorlukları yaşadı onu yaşayan bilir. Ben bilemeyeceğim şimdi. Onu diğer arkadaşlardan alalım. Çalışmaların daha devam etmesini temenni ederim. Yani yeniden başka kursların açılıp, daha iyi şeylerin üretici olunmasını olunmasından yanayım. Biz engellileri balık vermektense balık tutmayı öğretmenin hatta bu genel insanlık anlamında iyi bir şey ve doğru bir şey olacağının kanaatindeyim.

Çok teşekkür ederiz, sağ olun.

Başarılar diliyorum ben de sizlere.

Katılımcı-10

Ben isim soy ismi ses kaydı açıkken tekrar alabilir miyim?

Tabii ki XXX ben.

Tamamdır başlıyorum. Doğum tarihiniz nedir?

31 Mart 1993.

Kısıtlanma durumunuz, engel durumunuz nedir?

Kısa adıyla söylüyorum: CP (SP) olarak geçiyor. Yani serebral palsi. Ben 1993 yılındaki bir geçirmiş olduğum hastalıklardan sonrasında bir noktada bu duruma geldi. Doktor hatası değil. Köylerde o zamanlar da bilirsiniz belki de ebeler fila yaşırdı. Onların yapmış olduğu hatalardan sonrasında oluyor. 4 defa vuracak iğneyi bir kerede vuruyorlar ve sonuç bu.

Şu an hangi bölümlerde görev alıyorsunuz atölye bünyesinde?

Ben tiyatro oyunculuğu yapıyorum şu an.

Tiyatroyu tercih etmeden önce herhangi bir ön yargıyla karşılaşmış mıydınız?

Çok fazla karşılaştım. Yani çocukluğumdan beri zaten karşılaşıyorum. Çevremde insanlar da genellikle her zaman böyleydi. Merkeze taşınmadan önce taşındığımda oturduğum mahalledeki insanlar da zaten bir ön yargı ile bakıyordu.

Şu anda çalıştığımız bölümde yani tiyatrodaki hala bir ön yargı olduğunu düşünüyor musunuz size karşı?

Hayır şu anda yok.

Çalıştığınız birime bölüme yani tiyatroya fiziksel erişimde bir sorun yaşıyor musunuz? Varsa bunlar neler?

Bazı mekanlarda var.

Ne gibi?

Mesela sistemsiz olarak söyleyeceğim bunu: Asansörleri kontrol edilmiyor. Yani ediliyorsa da bir gün iki gün dayanıyor. Onun dışında o mekânda öyle. Rampası olmayan yerlerde zaten ekip arkadaşlarım yardımcı oluyor. Bu kadar yani.

Mekân içerisinde filan bir problem oluyor mu?

Hayır orada olmuyor. Sadece merdivenlerin olduğu kısımlarda yardımcı oluyorlar. Yani akülü arabayla geziyorum ya aslında çoğunlukla.

Daha önce resim atölyesine de bulunmuştunuz galiba?

Evet.

Tiyatrodaki, resimde veya herhangi katıldığınız bir kursta iç mekânda bir problem yaşadınız mı? Ya da yaşayan bir insanla karşılaştığınız mı? Gözleminiz var mı bu konuda?

Zaten kendi çevremdeki insanlar, görmekte olduğunuz arkadaşlarımla beraberdim zaten. Onun dışında öğrenciler ile hiçbir sorunumuz yok. Hiçbir sıkıntımız olmadı. Hani onlar bizim için ne ise, biz de onlar için aynı kişiyiz yani. Ön yargı ile gelmediler yani bize.

İç mekânda hani atölyeye gittiğiniz zaman erişemediğiniz bir şeyler ne bileyim ne masa yüksekliği alçak ya da çok fiziksel olarak erişemediğiniz bir şey?

Yok. Öyle bir şey yoktu. Sıkıntım yoktu yani.

Gözlemlediniz mi böyle bir şey peki çevrede? Hani erişemeyen birini gördüm ya da masa çok yüksekti, çok alçaktı gibi.

Onun tam olarak gözlemleyememiştim. O zamanlarda daha çok tiyatro ile ilgileniyordum. Yani eğitim olarak onun üzerine gittim. O yüzden o olaya dahil olmamıştım artık yani. Bir kere iki kere gittim sadece o kadar.

Tiyatroda böyle bir şeyle karşılaşmadınız değil mi?

Yok tiyatrodaki çok şükür öyle bir sıkıntım olmadı.

Tiyatroda herhangi bir problemle karşılaştınız mı? Ya da resim atölyesine sadece fiziksel değil herhangi bir sorunla?

Yok.

Peki siz nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz bu atölyelerin herkesin erişebilmesi için?

Şöyle söyleyeyim: Öncelikle ya rampa ya da asansör. Mesela bir katlık da olsak normal asansör olabilir. Valilik'i gezdiniz mi bilmiyorum. Valinin kendi yapmış olduğu bir asansör sistemi var. Bu yüzden o asansörü kullanabilirler. O yapılabilir. Ya da rampa koyabilirler bir kat da olsa iki kat da olsa onu kendi istekleriyle çıkabilecekleri bir rampa olmalıdır. Yani etrafında korumalı sistemi olanlardan.

Sizin eklemek istediğiniz, belirtmek istediğiniz...

Şöyle söyleyeyim: Sanat da olsa gerçek hayat da olsa engellilere ön yargı ile yaklaşmayın, onların sevgiye ihtiyacı var ve gözlemlerim gidebildiğiniz kadar onların da sevgiye ihtiyaçları var. Hani onlar da bir birey. Onlar da bir bu dünyanın bir varlıkları, insanları. Onlara ayrı bakmak birazcık, el üzerinde tutmak değil hani eşit davranmanızı isterim o kadar.

Bu eşitlik durumunun sağlanması için sizce genel olarak sadece atölye kapsamında değil, hepimizin kullandığı iç mekanlar var ya hani hastaneye hepimiz gidiyoruz, kafeye hepimiz gidiyoruz vs. Sizce neler yapılabilirdi? Yani ben bu problemle karşılaştım dediğiniz bir mekân var mı?

Çok fazla var aslında. Ama mekân sayamayacağım şu an hatırlamıyorum çünkü. Ama şöyle söyleyeyim. Kafe önlerinde de değil genellikle Muğla'yı gezdiniz mi bilmiyorum. Heykel tarafındaki o bisiklet yollarını baktınız mı? Her zaman burada bir yerde sorun oluyor. Normalde ben oradan gitmem gereken yerde ben yoldan gidiyorum. Ya da ne

bileyim kaldırımdan gitmem gereken yerde kaldırımın ucunda bir dükkân oraya eşyalarını koyuyor. Nasıl gideyim ben orada? Bunları biraz mesela o zaman ya bisiklet yoluna araç koymayacaksınız ya da kaldırımı biraz daha genişleteceksiniz ki kaldırımda geçebilsin insanlar. Tamam normal insanlar yürüyebiliyor, gidebiliyor ama biz...

Problem...

Yani bayağı bir problemler var.

Peki yani bu ana caddelerde filan vs. diyelim ki eriştiniz gitmeniz gereken yere. Atıyorum arkadaşlarınızla bir kafede buluşacaksınız. O kafe ile ilgili herhangi bir şey yaşadınız mı iç mekân içerisinde?

Hayır hayır. Öyle bir sıkıntı yaşanmadı. Yine de Allah razı olsunlar. Kafe sahipleri de dahil bana yardımcı oluyorlar. Yani elinden tuttuğum zaman da yürüyebiliyorum zaten. Destekli yürüyebiliyorum, ama yani aracı da çıkarmasam da oluyor. Yani öyle de gidebiliyorum. Ama eğer mekân içerisinde çok fazla kalmam gerekiyorsa aracı çıkartmak zorunda kalabilirim. Onun dışında bir sıkıntım olmuyor. Yardım istedikten sonra zaten her türlü bir şey olur ama "yok ben yapamam" dediklerini duyduğum an zaten şikayetçi olabiliyorum. Direkt yetkilisini bırak üst yetkililere çıkartabilirim.

Ya biraz şeyi merak ediyorum ben de: Mesela resim atölyesine katıldınız ya da tiyatroya katıldınız. Siz görme problemi olan birileri var mıydı? Ya da ne biliyim hani bizde bile şu an sallıyorum sandalyeye oturduğum zaman, bir ben mimarlık okuduğum için sürekli çizim yapıyorum, eğilmem gerekiyor. Bu da işte belimde bazı problemler oluşturuyor mesela. Hani ben böyle siz karşılaşmamış olabilirsiniz belki de. Hiç mi hani gözlemlene şansınız olmadı? Mesela atıyorum görme problemi olan birisi olmadı mı? Ya da ne bileyim işte herhangi başka bir engelle? Biraz daha iç mekanda sorunlar ve örneğin, kapının eşiğinin olması gibi bir problem.

Ya da yerleri çok kaygandı tekerlekli sandalyedeki için sıkıntı yaratıyor gibi şeyler.

Ya da işte masanın ucu sivri... Ya bilmiyorum aklıma geliyor şu an sadece sayıyorum. Hani belki de aklınıza gelmemiştir. Öyle problemlerle karşılaşmadınız mı? Ya da şu an karşılaşanlar olmadı mı?

Söyle söyleyeyim, çevremde baktığım insanlar görme engellilerde çok fazla zaten. Hani var belki de. Onların da diyalog içerisinde belki bir kişi veya iki kişi içerisinde oluyordur. Onlar zaten memnun, onlar da tanıyor. Onları da isterseniz onları buraya çağırabilir. Onların yanında olduğum zaman ben aracım ile beraber ona yardımcı

olmaya çalışıyorum genellikle. Ben elini tutuyorum mesela götürüyorum, omzunu koyduruyorum. O görmediği zaman ben her türlü oraya kadar yapıyorum. İç mekandaysa, şunu söyleyeyim sadece oturmasına yardımcı oluyorum. Şimdi birazcık yavaş yavaş oturmalarını istiyorum diyorum. Oturturuyorum mesela. Bu kadar. Yani farklı karşılaştığım noktalar yok şu anda.

Peki lavaboya erişebilirlik nasıl? Kolay mı oluyor? Çünkü bazı yerlerde farklı oluyor.

Bunu merkezlerde genellikle iki tane üç tane mekân da eksik var. Bunlar çok sıkıntı dedik. Kapı şey tarzında: Hani ittirdiğiniz zaman kendisi kapanabilen tarzda olduğu için sıkıntı oluyor. Mesela geçen aylar içerisinde bir mekâna gittim ve aracımınla beraber o eşikte kaldım. Tamam ben geçtim sıkıntı yok ama o arada kaldım yani. Tam böyle 4 kare olduğu için arası, burada kaldım. Ne çıkartabiliyorum ne de geri alabiliyorum. Sonra aracın kapıyı çizdirmişsin diye bana şikâyet etmişler. Siz ne düşünebilirsiniz acaba? Yani araçla beraber ben bu kapıyı zorlarken zaten kolumu sakatlayacağım. Sen beni niye öyle düşünebilirsin yani?

Problem sizdeymiş gibi gösteriyor. İttirmeli kapı yerine otomatik kapı olsa kendiliğinden açılrsa...

Aynen onlar sıkıntı olmuyor zaten. İttirmeli kapı değil de normal düz kapılardan olabilir, çok iyi olabilir.

Peki mesela şimdi aklıma geldi. Pencere açıp kapamada havalandırma gibi koşullarda bir problem yaşadınız mı atölye içerisinde?

Hayır... Ben kendim gözlemlediğim kadarıyla söylüyorum zaten. Ama başkaları nasıl söyledi bilmiyorum ama benim için sıkıntı yok. Zaten pandemi süreci içerisinde yaşanan şeyleri zaten biliyorsunuz. Ben kendimi korumak için bile evdeki bütün pencereleri açmış bir insanım kendimce. Ama mekanları gitmedim mesela kalabalık olduğu için. Genellikle her zaman dışarıda durdum. Açık alanda kaldım sürekli çıktığım zamanlarda. Ya da kapalı mekanlarda ise maske ile giriyorum. Böyle yani.

Başka ekleyelim diyeceğim bir şey yok.

Beklediğimiz bir şey varsa gerçekten yardımcı olmaya çalışıyorum zaten sıkıntı yok.

Yok benim de yok. Yani bizim zaten bahsettiğim gibi amacımız şeydi: Sizin şimdiye kadar bulunduğunuz atölyeler ya da herhangi bir etkinlikte mekânın içinde ya da mekâna ulaşırken yaşadığınız zorluklar. Yani erişilebilirlik konusunda gözlemlediğiniz sıkıntılar, tecrübelerdi.

Benim en çok sıkıntılarım merdiven ile asansör olur. Başka bir şeyim yok. Yani rampa zaten rampadır. Biliyorsunuz zaten. Onun dışında bir şeyim yok. Yani ben zaten dediğim gibi destekle yürüyebiliyorum. Gerekirse rampada çıkamasam da birinin yardımı ile oraları çıkarım.

Benim başka sorum yok. Sizin de ekleyeceğiniz bir şey yoksa kaydı durdurabilirim isterseniz?

Şunu söyleyeyim bütün engelli kardeşlerimizin adına söylüyorum: Bu yaptığım meslek konusunda yapabileceğim bir şey olursa olsun ben öncelikle kardeşlerim için söylüyorum, büyük bir oyuncu olup ömrümün sesi olmak istiyorum. Başka bir şey değil zaten.

İnşallah.

Oldum olalım zaten kendimi bildim bileli kendime -bunu da söylemeyi unutmuşum- kendimle barışık bir insanım. Sosyal medya hesaplarında bütün kendimle ilgili paylaşımlarım vardır. Zaten iste hani saçma sapan konuların olduğu noktalarda mesela ben sesimi duyurmaya çalışıyorum. Kadına şiddetlere karşı bile olsa... Buna hayır demek için elimden geleni yaptım zaten. Ekibimle beraber çalışıyorum bu konuda. İnşallah önümüzdeki haftalar içerisinde bir oyunumuz çıkacak. İnşallah beklerim.

Çok teşekkür ederiz. Çok sağ olun. Neden olmasın bizde çok isteriz.

PROJE YÜRÜTÜCÜSÜNÜN ADI – SOYADI – İMZA	PROJE ORTAĞININ ADI – SOYADI – İMZA	AKADEMİK DANIŞMANIN ADI – SOYADI – İMZA
Besra İzem Türkmenoğlu	Duygu Peçenek	Bengi Yurtsever

Tarih: 5.11.2022

Dr. Öğr. Üyesi Duygu Hazal BEZAZOĞLU

2209 Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri kapsamında danışmanlığını yaptığı **Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Kampüs Sosyal Alanlarının Evrensel Tasarım İlkeleri Doğrultusunda Çözümlemesi** başlıklı proje 2023 yılında tamamlanmıştır.

Proje Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Kampüsü'ne odaklanarak, kampüsteki sosyal faaliyetlere ev sahipliği yapan mekanların görme ve hareket kısıtları bulunan bireylerin kullanımına nasıl hizmet ettiğini, bu bireylere yönelik sunulan erişilebilirlik çözümlerinin belirli standartlara uygun olup olmadığını ve uygunluklarının algısal erişilebilirlik yönünden durumunu ortaya koymayı amaçlamıştır.

Öğr. Gör. Dr. Bora ALDEMİR 2209 Projeleri:

Karakuş Hakan, Tuncer Ahmet, Çelik Remzi, Aldemir Bora, 2022. KÜÇÜK SANAYİ ATÖLYELERİNDE ODAK GRUPLAR YÖNTEMİYLE EVRENSEL TASARIM KAVRAMININ UYGULANABİLİRLİĞİNİN ANALİZİ. MSKÜ Ulusal Disiplinlerarası Öğrenci Kongresi (2209 Projesi Aynı Zamanda Özet Bildiri Olarak Sunuldu)

Mengütay Kibar, Aldemir Bora, 2022. MUĞLA MYO VE YATAĞAN MYO YAPILARININ MEKAN DİZİMİ (SPACE SYNTAX) YÖNTEMİYLE ERİŞEBİLİRLİK ANALİZLERİNİN YAPILMASI. MSKÜ Ulusal Disiplinlerarası Öğrenci Kongresi (2209 Projesi Aynı Zamanda Özet Bildiri Olarak Sunuldu)

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi olarak Fakültemiz bünyesindeki programlara kaydolun ve öğrenim gören özel gereksinimli öğrenciler için gerçekleştirilen uygulamalar aşağıda sunulmuştur:

- 2022-23 döneminde kayıtlı 2 öğrenci, 23-24 döneminde 2 öğrenci, 24-25 döneminde 4 öğrenci ve 25-26 döneminde kayıtlı 1 öğrenci olmak üzere toplam 9 öğrencinin Fakültemiz bünyesindeki lisans programlarında öğrenim gördüğü belirlenmiştir. Bu öğrencilere her akademik dönemin başında eğitim süreçleri ile ilgili herhangi bir uyarılma veya düzenleme taleplerinin olup olmadığı sorulmuştur. Sadece bir öğrenciden dönüş sağlanmış ve ilgili öğrencinin görme becerileri ile ilgili yaşadığı zorluk sebebiyle vize ve final sınavlarında gerekli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir (örneğin; yazı puntosunun büyütülmesi, satır ve paragraf aralıklarının artırılması).
- Fakültemiz de dahil olmak üzere Üniversitemiz bünyesinde özel gereksinimli bireyler için web sayfalarında yer alan bilgilerin erişilebilir olmasını sağlamaya amacıyla UserWay isimli bir uygulama kullanılmaktadır (<https://userway.org/>).
- Fakültemize bağlı Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü Uygulama Kliniği bünyesinde, Haziran - Ağustos 2022 yaz döneminde, dil ve konuşma bozuklukları ile ilgili danışmanlık ve değerlendirme hizmetleri verileceği konusunda Muğla ili Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda çalışan öğretmenlere yapılan duyuru sonrası, uygulama kliniğimize yapılan başvurularla bölümümüz öğretim üyeleri tarafından 59 bireye 67 seans danışmanlık, değerlendirme ve/veya terapi hizmeti sunulmuştur.
- Fakültemiz 2022 yılında "Mekanda Erişim" ile "Eğitimde Erişim" konusunda yaptığı düzenlemelerden dolayı Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından Turuncu ve Yeşil Bayrak ile ödüllendirilmiştir. Ayrıca, 2025 yılında Fakültemiz bünyesinde faaliyet gösteren Dil ve Konuşma Terapisi programı YÖK tarafından Engelsiz Nişan Ödülü'ne layık görülmüştür.

2020-2026 Yılları Arasında Üniversitemiz Öğretim Elemanları ve Öğrencileri Tarafından Yürütülen Özel ve Genel Gereksinimli Bireylere Yönelik Projeler

S.No	Proje Adı	Proje Yürütücüsü	İlgili Fakültenin Adı	İlgili Bölümün Adı	Proje Türü	Destek Proje Kodu	Yardımcı Araştırmacılar
1	Görme Engelli Genç Kadınlarda Menstrüasyona Yönelik Sosyal Öğrenme Temelli Planlı Eğitimin Etkinliği: Randomize Kontrollü Çalışma	Arş.Gör. AYLIN ÖLGÜN	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Hemşirelik Bölümü	TÜBİTAK	1002-B-Acıl Destek Modülü	
2	Fiziksel engelli bireyler için erişilebilir Metaverse	Lisans Öğrencisi Reyhan DUYGU	Mühendislik Fakültesi	Bilgisayar Mühendisliği Bölümü	TÜBİTAK	2242-Üniversite Öğrencileri Araştırma Proje Yarışması	Lisans Öğrencisi Hakkıcan BULUÇ Dr.Öğr.Üyesi Enis KARAARSLAN
3	Fiziksel Engelli Bireylerin Ruh Sağlığı Okuryazarlığının Güçlendirilmesi	Lisans Öğrencisi Furkan ELİMAS	Seydikemer Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Dr.Öğr.Üyesi Deniz ŞARLAK
4	Engelli Çocuklu Olan Annelere Verilen Eğitimin Annelerin Ev Kazalarında İlk Yardım Önerileri Üzerinde Etkinliğinin İncelenmesi	Lisans Öğrencisi Beyza Betül GÜÇLÜ	Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi	Hemşirelik Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Doç.Dr. Gonca Karavâz MÜSLÜ Lisans Öğrencisi Semanur ÇELİK
5	Engelli Çocukla Sahip Ailelerin, Engelli Çocukları ile Sağlıkli Çocuklarına Karşı Tutum Ve Davranışlarının Karşılaştırılması	Lisans Öğrencisi Emine Nur ERTUNÇ	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Prof.Dr. Kılıçhan BAYAR
6	Engelli Akademisyenlerin Karşılaştığı Sorunların Tespit Edilmesi	Lisans Öğrencisi Nazlıcan KUMRU	Fethiye İşletme Fakültesi	İşletme Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Arş.Gör.Dr. Sümeyra Babacan MUTLU
7	Eğitilebilir Düzeyde Zihinsel Engelli Çocuklarda Beden Eğitimi Ve Oyun Çalışmalarının Motor Becerilere Etkisinin İncelenmesi	Lisans Öğrencisi Abdulsamet ÇİFTÇİ	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Dr.Öğr.Üyesi Fatma İlker KERKEZ
8	İnternet Üzerinden Kamu Hizmeti Veren Kurumsal Web Site İçeriklerinin Engelli Kullanıcılar İçin Erişilebilirlik Kullanılabilirlik Ve Anlaşılabilirlik Açılımlarından Test Edilmesi: Fethiye Örneği	Lisans Öğrencisi Fatma Zehra GÖBİK	Fethiye İşletme Fakültesi	Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Dr.Öğr.Üyesi Muhammed İLKUÇAR
9	"Koruyucu Ruh Sağlığı: Engelli Bireye Sahip Annelerin Duygu Düzenlemeleri Ve Psikolojik Belirtilerinin İncelenmesi (Duygu-Psiko Eğitim Programı)"	Lisans Öğrencisi Pınar KARNA	Seydikemer Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Dr.Öğr.Üyesi Deniz ŞARLAK
10	Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitim Sürecinde Yüksek Öğrenim Gören Engelli Öğrencilerin Öz Yeterlilik Algısının Okulu Bırakma Eğilimine Etkisinin Engel Türüne ve Öğrenim Gördüğü Alana Göre Karşılaştırmalı Analizi	Lisans Öğrencisi Yaren BÜLBÜL	Turizm Fakültesi	Yiyecek İçecek İşletmeciliği Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Arş.Gör.Dr. Merve BULUT
11	Görme Engellileri İçin Yapay Zeka ve Derin Öğrenim Destekli Akıllı Gözlükler	Lisans Öğrencisi Tarek NEMA	Mühendislik Fakültesi	Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Doç.Dr. Uluk BAL
12	Görme Engelli Tüketici İçin Marka Tercihi Mobit Uygulama Tasarlama Yönelik Müvaaz Analizi	Lisans Öğrencisi Hüray ÖNAL	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	İşletme Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Dr.Öğr.Üyesi Funda BAYRAKDAROĞLU
13	Özel Gereksinimli Bireylerin İnteraktif ve Rekreatif Sözlüğü	Lisans Öğrencisi Cahit KURT	Spor Bilimleri Fakültesi	Rekreatyon Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Arş.Gör.Dr. Saadet Sevil ULUDAĞ
14	İnternet Üzerinden Kamu Hizmeti Veren Kurumsal Web Site İçeriklerinin Engelli Kullanıcılar İçin Erişilebilirlik Kullanılabilirlik Ve Anlaşılabilirlik Açılımlarından Test Edilmesi: Fethiye Örneği	Lisans Öğrencisi Fatma Ceren ÇABIK	Fethiye İşletme Fakültesi	Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Dr.Öğr.Üyesi Muhammed İLKUÇAR
15	Dikay Ve Yatay Akademi Yapılanmış Olan İki Farklı Eğitim Yürütmenin Mekân Dizi (Space Syntax) Yöntemiyle Erişilebilirlik Analizi	Lisans Öğrencisi Kibar MENGÜTAY	Mimarlık Fakültesi	Mimarlık Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Öğr.Gör. Bora ALDEMİR
16	Erişilebilir Öğrenme Ortamı Üzerine Bir Farklı Eğitim Yürütmenin Mekân Dizi (Space Syntax) Yöntemiyle Erişilebilirlik Analizi	Lisans Öğrencisi Betül İZEM	Mimarlık Fakültesi	Mimarlık Bölümü	TÜBİTAK	2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi	Dr.Öğr.Üyesi Bengi YURTSEVER
17	Engelsiz İlk Yardım	Öğr.Gör. Mahmut BELER	Fethiye Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü	Avrupa Birliği		Öğr.Gör. Ali AKGÜN Öğr.Gör. İsmail UYSAL Danyan Öğr.Gör.Dr. Sinem ACAR

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ 2020-2026 YILLARI ARASI ENGELLİ ÖĞRENCİ SAYISI	
EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI	ÖĞRENCİ SAYISI
2019-2020	36
2020-2021	107
2021-2022	116
2022-2023	138
2023-2024	168
2024-2025	163
2025-2026	175
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ 2020-2026 YILLARI ARASI ENGELLİ AKADEMİK PERSONEL SAYISI	
EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI	PERSONEL SAYISI
2020	7
2021	8
2022	8
2023	8
2024	10
2025	10
2026	11
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ 2020-2026 YILLARI ARASI ENGELLİ İDARİ PERSONEL SAYISI	
EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI	PERSONEL SAYISI
2020	37
2021	39
2022	40
2023	43
2024	45
2025	45
2026	45

SORU ÖNERGESİ 14. MADDE CEVABI

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (MSKÜ), dijital erişilebilirlik konusunda oldukça proaktif ve sistematik bir yaklaşım sergilemektedir. Özellikle son yıllarda "Engelsiz Kampüs" vizyonu doğrultusunda hem web sitesi hem de sosyal medya yönetimi için kurumsal standartlar belirlenmiştir. Halihazırda ana sayfamız ve birim sayfalarına "UserWay" isimli, web sitelerini engelli bireyler (görme, işitme, motor veya bilişsel bozukluklar) için daha erişilebilir hale getirmeyi amaçlayan, yapay zeka destekli bir dijital erişilebilirlik çözümü entegre edilmiş durumdadır.

Üniversitemizin ana web sitesi ve bağlı birim sayfaları, YÖK'ün "Engelsiz Üniversite" kriterlerine uyum sağlamak üzere tasarlanmıştır. Üniversitemizin içerik yönetim sistemi, görsel içeriklere ekran okuyucu yazılımlar (görme engelliler için) tarafından okunabilen açıklama metinleri eklenmesine olanak tanımaktadır. Sayfalar, ekran okuyucuların içeriği doğru sırayla takip edebilmesi için uygun başlık etiketleri (<h1>, <h2> vb.) ile yapılandırılmıştır. Engelsiz Kampüs Birimi, tüm birimler için web içeriklerinin nasıl erişilebilir hale getirileceğine dair teknik bir kılavuz yayınlamıştır.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, sosyal medya hesaplarında paylaşılan içeriklerin erişilebilirliği için özel bir "Sosyal Medya ve Web Erişilebilirliği Rehberi" uygulamaktadır. Instagram ve Twitter (X) gibi platformlarda paylaşılan afiş ve fotoğraflara yazılı betimlemeler eklenmesi teşvik edilmektedir. Önemli video duyurularında ve etkinlik paylaşımlarında zaman zaman işaret dili tercümesi veya altyazı desteği sunulmaktadır. Paylaşılan grafiklerde, az gören kullanıcılar için yüksek kontrastlı renklerin ve okunaklı fontların kullanılmasına dikkat edilmektedir.

Üniversitemiz, 2025 yılı sonunda gerçekleştirdiği "Erişilebilirlik Çalıştayı" ile dijital alandaki eksikliklerini raporlamış ve bu konuda güncel bir yol haritası belirlemiştir.

Her ne kadar kurumsal bir standart belirlenmiş olsa da üniversiteye bağlı onlarca farklı idari ve akademik birim olduğundan, bazı alt sayfaların veya anlık sosyal medya postlarının erişilebilirlik kalitesi birimden birime farklılık gösterebilmektedir.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi olarak dijital iletişim kanallarımızın tüm paydaşlarımız için erişilebilir olmasına önem vermekteyiz. Bu kapsamda, üniversitemizin resmî web sitesinde erişilebilirlik menüsü bulunmaktadır; yazı boyutu ayarlama, kontrast düzenleme ve benzeri erişim kolaylaştırıcı seçenekler kullanıcıların hizmetine sunulmaktadır. Ayrıca, web sitemizde yer alan etkinlik duyurularında kullanılan görsel afişlere ek olarak, görme engelli bireylerin içerikleri takip edebilmesi amacıyla tanımlayıcı metinler eklenmektedir. Böylece yalnızca görsel unsurlara dayalı içeriklerin metinsel karşılıkları da erişilebilir hâle getirilmektedir. Üniversitemizin sosyal medya hesaplarında da benzer bir hassasiyet gözetilmektedir. Görme engelli bireylerin ekran okuyucu programlar aracılığıyla içeriklere erişimini zorlaştırabilecek yoğun emoji kullanımından kaçınılmakta; yalnızca görsel içerik paylaşılan durumlarda ilgili gönderilere açıklayıcı ve tanımlayıcı metinler eklenmektedir. Dijital erişilebilirlik konusunda iyileştirme çalışmalarımız sürekli olarak gözden geçirilmektedir.

Üniversitemizin web sitesinde erişilebilirliğe ilişkin erişilebilirlik menüsü bulunmaktadır. Bunun yanı sıra web erişilebilirliği ile ilgili akademik ve idari personele eğitimler verilmiş olup engelsiz.mu.edu.tr adresinde web sitesinin erişilebilirliğine arttırmaya yönelik adımların yer aldığı bilgilendirme videosu ve dosyası paylaşılmaktadır. Akademik ve idari personele tedbirler yazısı kapsamında web erişilebilirliğine dikkat edilmesi için önemli hususlar duyurulmuştur. Üniversite web sitesinin yanı sıra ders yönetim sisteminde erişilebilirlik denetleyicisi bulunmaktadır. Üniversitemizin kütüphane web sayfasında sesli kaynaklara erişim linkleri paylaşılmakta ve talep doğrultusunda kitap seslendirme hizmeti alınabilmektedir. Bu hizmetlerin yanı sıra Üniversitemiz Dijital Dönüşüm Ofisi işbirliği ile web erişilebilirliğine ilişkin yazılım geliştirme çalışmaları devam etmektedir.